

Toelichting op de behandeling van

Raadsvoorstel “Zomernota 2017”

Van:	College van B&W d.d. 23 mei 2017		
Doel:	Besluitvorming		
Toelichting:	1. De Zomernota In de Zomernota heeft het college haar beleidsvoornemens voor de komende jaren 2018-2021 opgenomen, en wordt ingegaan op de ontwikkelingen binnen de strategische thema's. In de paragraaf 'Financieel' informeert het college de raad over de financiële positie en de financiële gevolgen die de nieuwe beleidsvoornemens en de afwijkingen op het bestaand beleid hebben. In het financieel beeld zijn niet de effecten uit de meicirculaire opgenomen, over de gemeentefondsuitkeringen voor 2017 en verder. Het moment van publicatie van deze circulaire (1 juni jl.) maakte dit niet mogelijk. De raad zal na het doorrekenen en analyseren van de meicirculaire middels een brief geïnformeerd worden over de uitkomsten. Deze brief wordt naar verwachting 13 juni a.s. vastgesteld door het college, en nagezonden. 2. Procedure behandeling Zomernota 1. Technische Vragen De raad is tot en met 5 juni in de gelegenheid om technische vragen te stellen over de Zomernota. Op 13 juni zal de beantwoording van de technische vragen door het college worden vastgesteld en aan de raad worden aangeboden. 2. Inspraakavond 7 juni Daarnaast is op 7 juni een aparte inspraakavond georganiseerd over de Zomernota tussen 19.00-20.30 uur op het Stadhuis. De raad ontvangt hierover een separate mail met informatie. 3. Kamerbespreking 14 juni De senioren hebben besloten om de Zomernota op themaniveau te bespreken tijdens de kamerronde van 14 juni. Het debat in de kamerronde is bedoeld om als raad met elkaar op hoofdlijnen over de Zomernota in debat te gaan. 4. Algemene Beschouwingen In de besluitronde van 28 juni a.s. staan de Algemene Beschouwingen gepland en vindt besluitvorming plaats over de Zomernota .		
Naam steller: E-mail steller:	Albert Foekens a.foekens@nijmegen.nl	Tel. steller:	024 - 329 26 43
Bijlagen:	1. Zomernota 2017 incl. Raadsvoorstel Zomernota 2017 d.d. 23 mei 2017 2. Beantwoording College technische vragen raad over de Zomernota 2017 3. Raadsbrief inzake 'Uitkomsten effecten meicirculaire' d.d. 12 juni 2017 Raadsbesluit d.d. Raadsbesluit d.d. 14 juni 2017		

Zomernota 2017

Inhoudsopgave

INLEIDING	5
VOORSTEL	7
THEMA'S	9
ZORGZAME STAD	10
WOON EN GROEISTAD	14
STAD DIE WERKT EN LEERT	18
DUURZAME STAD	21
BRUISENDE BINNENSTAD	23
STAD IN DE REGIO	26
FINANCIEEL	29
FINANCIEEL BEELD	30
FINANCIËLE PROGRAMMABEGROTING	31
INVESTERINGEN	41
ONTWIKKELING WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICO'S	46
(CENTRALE) OVERHEAD CENTRAAL	49
WINSTWAARSCHUWING LOPEND JAAR	50
GRONDSLAGEN EN UITGANGSPUNTEN	52
TAAKMUTATIES GEMEENTEFONDS	55

Inleiding

Dit is de laatste Zomernota van de huidige coalitieperiode. We nemen u mee in de voortgang die we boeken op het coalitieakkoord en de focus die we de komende periode nog willen aanbrengen.

Met deze Zomernota laten we zien dat we goed op weg zijn in de realisatie van onze ambities én dat we niet weglopen voor grote financiële uitdagingen. We hechten er aan om onze boekhouding op orde te hebben en ook meerjarig te houden. We zijn daarom terughoudend in het introduceren van nieuw beleid. Deze terughoudendheid past ook bij de fase van deze coalitieperiode en bij de aanstaande kabinetsformatie die mogelijk gepaard gaat met nieuw rijksbeleid.

Vrijwel alle ambities uit het coalitieakkoord zijn opgepakt en in uitvoering. Het ruimtelijk aanzicht van de stad is blijvend veranderd door het Rivierpark en nieuwe woongebieden in het Waalfront en de Waalsprong. We noemen ook andere projecten die zijn afgerond, zoals de transitie van de decentralisaties in het sociaal domein, de inrichting van Stip's en sociale wijkteams, mobiliteitsmaatregelen voor openbaar vervoer en fiets, de realisatie van windturbines bij de A15 en de oprichting van een regionaal werkbedrijf. We blijven onze aandacht leggen op de uitvoering van het coalitieakkoord maar geven ook onze doorkijk op nieuwe opgaven en ontwikkelingen. De transformatie van de binnenstad, activering en participatie van de Nijmeegse burgers, de energietransitie, de invoering van de omgevingswet en het zorgen voor leefbare en toekomstbestendige wijken in zowel groei- als krimpgebieden zijn immers allemaal opgaven die doorlopen in een volgende bestuursperiode.

Onze stad huisvest een sterke zorgsector, veel laboratoria en kennisinstellingen en een toenemend aantal innovatieve bedrijven in de sectoren life science, health en semiconductors. Het aantal arbeidsplaatsen op de Novio Tech Campus groeit. Hoewel de economie zich langzaam herstelt, ook in onze regio, hebben de gevolgen van de crisis en de krimpende rijksbudgetten een grote impact op onze inwoners én op onze begroting. De aanpak van armoede en werkloosheid blijft een omvangrijke uitdaging. Als gevolg van een nieuw verdeelmodel zijn we fors gekort op ons budget om uitkeringen voor bijstand en sociale werkvoorziening van te betalen. Wij sluiten onze ogen daar niet voor, maar nemen maatregelen die erop gericht zijn om meer mensen aan het werk te krijgen.

We zien een stevige transformatie-opgave binnen het hele sociale domein, bij de decentralisatietaken Wmo, Jeugd en Beschermd Wonen maar ook in relatie tot (passend) onderwijs. We moeten de reguliere basisinfrastructuur versterken, zelfregie en samenredzaamheid in de stad stimuleren en intramurale vormen van zorg samen met onze partners omvormen. We vinden het van groot belang een sociale stad te zijn, waar iedereen volwaardig kan blijven meedoen. Het is een opgave deze transformatie vorm te geven binnen de budgettaire kaders, we voorzien dat we daarvoor de reserves Wmo, Jeugd en Beschermd Wonen moeten inzetten.

We zijn trots op de titel 'European Green Capital' waarmee onze stad in 2018 de meest duurzame stad van Europa is. Het is een erkenning voor de stad die we zijn maar zeker ook een vliegwiel voor onze verdergaande ambities in het creëren van een gezonde, leefbare stad, de energietransitie, klimaatadaptatie, duurzame mobiliteit en een circulaire economie. Inwoners, ondernemers en instellingen, ons 'groen kapitaal', staan te trappelen om onder de vlag van 'Groene Hoofdstad' duurzame initiatieven en ideeën verder te brengen.

Leeswijzer

De Zomernota informeert u over de voortgang van ons coalitieakkoord en onze strategische thema's. Daarbij kijken we naar de huidige begroting en blikken vooruit naar het nieuwe begrotingsjaar. We verwachten u half juni te kunnen informeren over de meicirculaire en de effecten hiervan. Deze brief wordt opgenomen in de webversie van de Zomernota, te vinden via pcportal.nijmegen.nl.

De Zomernota richt zich op de politieke prioriteiten, mogelijke wijzigingen, bijstellingen en keuzes die gemaakt moeten worden vóór de nieuwe begroting.

Per thema staan we stil bij de voortgang en ontwikkelingen én bij financiële oplossingen voor tegenvallers in het lopende jaar 2017, structurele claims en meerjarige investeringen. Hiermee trachten we de inhoudelijke en financiële discussies te agenderen langs de lijn van de samenhangende thema's. Door de beperkte financiële ruimte kunnen niet alle wensen een plek krijgen in deze Zomernota. Om transparant te laten zien welke keuzes zijn gemaakt voegen we een bijlage toe met een overzicht van alle claims, inclusief de claims die niet zijn gehonoreerd.

Claims die betrekking hebben op éénmalige reparaties en claims die niet direct gekoppeld zijn aan grotere thema's maar voornamelijk ingaan op uitvoering en exploitaties, zijn opgenomen in het financieel overzicht. Waar we niets melden, blijft de uitvoering van het beleid binnen de afgesproken financiële kaders.

Met de maatregelen die we in deze Zomernota nemen lukt het ons om zorgvuldig, robuust en sluitend te begroten én blijven we investeren in een sociaal, ondernemend en duurzaam Nijmegen.

Voorstel

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel

5 juli 2017 / 50 / 2017

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

28 juni 2017

Onderwerp

Zomernota 2017

Programma

Bestuur & Middelen

Portefeuillehouder

H. Tiemens

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.

23 mei 2017

Samenvatting

In deze Zomernota hebben we onze beleidsvoornemens voor de komende jaren 2018 -2021 opgenomen en informeren wij Uw raad over afwijkingen op het lopend begrotingsjaar.

Zoals in de voorgaande jaren willen wij het debat met Uw Raad agenderen via de thema's. De nieuwe beleid voornemens en nieuwe investeringswensen zijn daarom zoveel mogelijk geclusterd naar de thema's. In de paragraaf "Financieel" informeren wij Uw Raad over de financiële positie en de financiële gevolgen die de nieuw beleidsvoornemens en de afwijkingen hebben op het bestaand beleid. In het financieel beeld zijn de effecten uit de meicirculaire van het gemeentefonds niet opgenomen. Het moment van publicatie van deze circulaire maakte dit niet mogelijk. Uw Raad zal na het doorrekenen en analyseren van de meicirculaire geïnformeerd worden over de uitkomsten.

Voorstel om te besluiten

Wij stellen u voor om:

1. De volgende financiële effecten te verwerken in de lopende begroting 2017 en de nieuwe Stadsbegroting 2018 – 2021:
 - a. de ontwikkeling van de algemene middelen zoals opgenomen in de paragraaf "Financiële programmabegroting" (middels BW-01562);
 - b. de begrotingsaanpassingen bestaand beleid en nieuw beleid zoals opgenomen in de paragraaf "Financiële programmabegroting" (middels BW-01562);
 - c. de nieuwe investeringen zoals deze zijn opgenomen in het deel "Investeringsplan" op te nemen in het Investeringsplan;
 - d. de aanpassing van de kapitaallasten en wijziging van de investeringskredieten zoals toegelicht in het deel "Investeringsplan" (BW-01563);
 - e. de mutaties in de saldireserve die opgenomen zijn in het deel "Ontwikkelingen weerstandsvermogen en risico's";
2. het product Overhead onder het programma Bestuur en Middelen in te stellen en op dat product per begrotingsjaar 2017 de centrale overhead te begroten en te verantwoorden;
3. de grondslagen en uitgangspunten zoals opgenomen in het deel "Grondslagen en uitgangspunten" voor de jaren 2018 -2021 vast te stellen en te verwerken in de Stadsbegroting 2018-2021;

4. de taakmutaties te verwerken zoals opgenomen in het deel Taakmutaties gemeentefonds (middels BW-01562);
5. de budget neutrale technische wijzigingen in BW-01564 (zie bijlage "Technische begrotingswijziging") vast te stellen.

16. Zomernota 2017 (50/2017)Raadsvoorstel d.d. 23 mei 2017

Wij stellen u voor om:

1. De volgende financiële effecten te verwerken in de lopende begroting 2017 en de nieuwe Stadsbegroting 2018 – 2021:
 - a. de ontwikkeling van de algemene middelen zoals opgenomen in de paragraaf “Financiële programmabegroting” (middels BW-01562);
 - b. de begrotingsaanpassingen bestaand beleid en nieuw beleid zoals opgenomen in de paragraaf “Financiële programmabegroting” (middels BW-01562);
 - c. de nieuwe investeringen zoals deze zijn opgenomen in het deel “Investeringsplan” op te nemen in het Investeringsplan;
 - d. de aanpassing van de kapitaallasten en wijziging van de investeringskredieten zoals toegelicht in het deel “Investeringsplan” (BW-01563);
 - e. de mutaties in de saldireserve die opgenomen zijn in het deel “Ontwikkelingen weerstandsvermogen en risico’s;
2. het product Overhead onder het programma Bestuur en Middelen in te stellen en op dat product per begrotingsjaar 2017 de centrale overhead te begroten en te verantwoorden;
3. de grondslagen en uitgangspunten zoals opgenomen in het deel “Grondslagen en uitgangspunten” voor de jaren 2018 -2021 vast te stellen en te verwerken in de Stadsbegroting 2018-2021;
4. de taakmutaties te verwerken zoals opgenomen in het deel Taakmutaties gemeentefonds (middels BW- 01562);
5. de budget neutrale technische wijzigingen in BW-01564 (zie bijlage “Technische begrotingswijziging”) vast te stellen.

Het voorstel wordt geagendeerd als debatstuk tijdens de Politieke Avond op 28 juni 2017

Thema's

Zorgzame stad

Opgave

We doen wat nodig is voor de kwetsbare inwoners van Nijmegen en willen kinderen en jongeren optimale ontwikkelingskansen bieden. Naast de reeds bestaande taken op het gebied van Inkomen & Armoedebestrijding, Onderwijs en Zorg & Welzijn, zijn we sinds 2015 verantwoordelijk voor een uitgebreid pakket aan Wmo- en jeugdtaken. Hiermee kunnen we onze ambitie om een zorgzame stad te zijn beter waar maken. Daarvoor is het nodig om met kracht te blijven sturen op de transformatie in het sociale domein. Het financieel kader is krap, rijksbeleid en het beleid van zorgverzekeraars vergroten de druk op deze opgave. We moeten versnellen in de innovatie, terwijl we toch een zorgzame stad willen blijven. Dit is een forse opgave voor de komende periode.

Samen met de partners in de stad willen we in onze contracten en samenwerkingsafspraken concreet vormgeven aan de beoogde veranderslag die moet leiden tot meer participatie, samenhang, zorg dichtbij en inclusieve wijken, binnen het financieel kader. We willen de kracht van de mensen in onze stad en hun initiatieven benutten. Ook door ervaringsdeskundigheid en cliënttevredenheid als belangrijke graadmeter te gebruiken voor de kwaliteit van zorg en ondersteuning. We blijven inzetten op preventie en op het creëren van een gezonde leefomgeving. We maken werk van meer verbinding tussen de verschillende programma's: we versterken de uitvoering op de snijvlakken ten behoeve van risicojongeren, kinderen en gezinnen die ondersteuning nodig hebben, mensen met een bijstandsuitkering die ook een beroep doen op zorg en ondersteuning. Het gebiedsgericht werken is hierbij een belangrijk leidend principe.

Waar we moeten voorinvesteren, zoeken we mogelijkheden in onze reserves. Ook hier zoeken we verbinding tussen de programma's in het sociale domein. De programma's Onderwijs en Zorg & Welzijn dragen financieel en inhoudelijk substantieel bij aan het masterplan BUIG. Daarmee staan de reserves Wmo en Jeugd en Beschermd Wonen wel onder druk om knelpunten, risico's en voorinvesteringen in komende jaren te kunnen opvangen. Hoewel Zorg en Welzijn het boekjaar 2016 heeft afgesloten met een positief financieel resultaat, voorzien we met name op de nieuwe taken in 2017 en 2018 tekorten.

Prioriteiten in de komende periode zijn het op orde brengen van de basis bij de sociale wijkteams, het aanpakken van de wachtlijstproblematiek en het inzetten op een afname van de stijging van de ambulante begeleiding Wmo. Op basis van het berichtenverkeer krijgen we steeds beter inzicht in de geleverde zorg; toch moeten we in regionaal verband en samen met de zorgaanbieders vol blijven inzetten op een betrouwbaar en volledig berichtenverkeer als basis voor de sturingsinformatie voor college en raad. We blijven de sturingsinformatie voor college en raad verder ontwikkelen en verbeteren.

Voortgang en ontwikkeling

Om de beweging naar meer zelfregie, ondersteuning dichtbij en van zwaar naar licht te kunnen maken is een goede basisinfrastructuur nodig van vrijwilligersinitiatieven tot en met regieteam. Vanuit onze diversiteitsdoelstelling sturen we erop dat ondersteuning en zorg voor iedereen gelijk toegankelijk is en stimuleren we cultuursensitief werken.

De gezondheidsagenda "Samen gezond in Nijmegen" voor de komende vier jaar is vastgesteld door de raad. Onder het motto **groen, gezond en in beweging** zetten we vol in op gezonde inwoners in een gezonde stad, in nauwe samenwerking met GGD en Radboud UMC. We hebben primair aandacht voor gezondheid en gedrag en niet voor ziekten en zorg; het gaat om het welbevinden van alle inwoners, hoe mensen omgaan met ziekte en beperkingen en om het realiseren van een gezonde leefomgeving.

Ook op het gebied van **onderwijs** werken we steeds meer wijk- en buurtgericht. In drie wijken wordt dit jaar ervaring opgedaan met werkwijzen om in een intensieve samenwerking tussen basisscholen, kinderopvanglocaties en partners in de wijk te komen tot een rijke ontwikkelomgeving voor alle kinderen in de leeftijd 0-12 jaar. Met de ervaringen uit deze drie wijken willen we vanaf 2018 dit concept over de stad uitrollen. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan het beleidskader Opvang & Onderwijs 0 – 12 jaar.

In het **jongerenwerk** gaan we gericht inzetten op basis van het wijkprofiel met een stevige uitvoeringsregie door Tandem/Het Inter-lokaal. Het opbouwwerk en de Stips zorgen voor een beweging in de nulde lijn die de kanteling ondersteunt. We starten pilots om te onderzoeken hoe zorgcliënten voor hun dagbestedingsactiviteiten meer kunnen aansluiten bij laagdrempelige activiteiten in de wijk.

Al in de tweede helft van 2017 wordt de capaciteit bij sociale wijkteams uitgebreid en verstevigd op de jeugdketen. Daarmee willen we wachtlijsten tegengaan en meer ruimte maken voor **gekanteld werken en toeleiden naar passende zorg**, licht waar dat kan, zwaarder waar nodig. We hebben een nieuw inkoopkader voor ambulante begeleiding en dagbesteding opgesteld en gaan in 2018 aan de slag op basis van de aanbesteding die we in het najaar van 2017 afronden. We maken daarbij een afweging tussen ruimte voor kleine en innovatieve aanbieders, samenwerking op wijkniveau, de benodigde afname van de (stijging van) ambulante begeleiding Wmo en het financiële kader. Daarbij speelt ook het beperken van administratieve en uitvoeringslasten een belangrijke rol. We blijven sturen op de uitvoering van de aangescherpte afspraken over kwaliteit en innovatie met de jeugdhulpaanbieders die moeten leiden tot minder en kortere opnames van kinderen en jongeren in behandelvoorzieningen. Dit is een beweging die meerdere jaren in beslag zal nemen.

In 2017 ronden we de beleidsvisie voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen af. Deze beleidsvisie vertalen we door naar contractafspraken met de aanbieders en de regiogemeenten. Ook in de **maatschappelijke opvang en het beschermd wonen** is immers een forse transformatie nodig om meer mensen met ernstige (psychische) problemen zo zelfstandig mogelijk te laten functioneren en zo goed mogelijk mee te laten doen aan de maatschappij. Dit vraagt om een integrale aanpak, niet alleen op het gebied van zorg en ondersteuning, maar ook bij werk en dagbesteding, inkomen, wonen en welzijn. Daarbovenop zullen er in 2018 bijna 100 cliënten overkomen vanuit de Wet Langdurige Zorg (WLZ) naar Beschermd Wonen GGZ. Die uitbreiding van volume en kosten ramen we op ongeveer 3,5 miljoen in 2018. Het perspectief is dat beschermd wonen en de maatschappelijke opvang rond 2020 volledig doorgedecentraliseerd worden: alle gemeenten zijn dan verantwoordelijk voor al hun burgers en lossen complexe problematiek in samenwerking op, net zoals bij Wmo en Jeugdhulp.

Niet alleen bij de nieuwe taken leggen we een focus op preventie. We streven naar minder beschermd wonen en meer zelfstandig begeleid wonen. Hiervoor zijn innovatieve woonvarianten nodig; meer passende en betaalbare woonruimte is een essentiële voorwaarde voor ambulantisering. Ook in het actieplan huiselijk geweld en kindermishandeling zetten we meer in op het voorkomen van problemen, eerder signaleren en hulp bieden om escalatie te voorkomen.

Gelijke kansen en talentontwikkeling staan centraal in het schooljaar 2017-2018, waarin Nijmegen zich Onderwijsstad van het jaar mag noemen. Voorbeelden hiervan zijn de Innovatieagenda Iedereen heeft Talent, onze aanpak op gebied van VVE en de uitbreiding van het aantal startgroepen op de voor- en vroegscholen. Op en rondom scholen zetten we in op vroeg signalering en preventie. In de tweede helft van 2017 verwachten we convenanten te sluiten met het primair en voortgezet onderwijs, samenwerkingsverbanden en jeugdhulppartners, om dit in de praktijk te brengen. Daarnaast is de formatie van bureau Leerplicht uitgebreid om meer preventief te werken en verzuim te voorkomen en zetten we in op een kwaliteitsimpuls van het voortgezet speciaal onderwijs in de stad. We volgen de ontwikkelingen op het gebied van passend onderwijs kritisch en waar nodig, spreken we partijen aan op hun verantwoordelijkheid. We investeren in diegenen die hulp en ondersteuning nodig hebben. Ook al is het niet direct onze verantwoordelijkheid, we hebben het initiatief genomen om samen met ministeries en onderwijspartijen aan een stevige basis te werken voor de

leerlingen en ouders van de Maartensschool. Het project "passende kinderopvang" is erg succesvol en zal in de loop van 2017 stadsbreed ingezet worden om kinderen met een ondersteuningsbehoefte steeds meer op de reguliere kinderdagverblijven op te vangen.

In de afgelopen periode is sprake geweest van een sterk verhoogde **instroom van asielzoekers**. Deze normaliseert nu weer. Onze huisvestingstaakstelling voor statushouders is daardoor fors afgenomen van 430 in 2016 naar 230 dit jaar en de verwachting is dat dit nog verder terugloopt en stabiliseert tot ongeveer 180 vanaf 2018. In het kader van de verhoogde instroom is een aantal maatregelen genomen ten behoeve van integratie en inburgering, afgestemd op de verhoogde instroom en op de daartoe door het Rijk beschikbaar gestelde middelen. Omdat de rijksmiddelen worden bepaald op de actuele instroom ontstaat er enige frictie. Verplichtingen zijn immers aangegaan op basis van een verwachte hogere instroom. Bovendien zit er een vertraging in de aanpak: zo is werk pas aan de orde als de taal enigszins onder de knie is. In de begroting 2018 kunnen we het aanbod bijstellen op basis van de nieuwe prognoses. Daarbij zal nog extra inzet nodig zijn op de al aanwezige statushouders uit de jaren 2015-2016, met name richting werk.

De schakelklassen in het primair en voortgezet onderwijs worden voortgezet om anderstaligen onder de 18 jaar snel wegwijs te maken in de Nederlandse taal en samenleving. Uitgangspunt blijft het aanbieden van een intensief programma voor het verwerven van Nederlandse taal en cultuur, gedurende tenminste één jaar. Daarna gaan leerlingen geheel of gedeeltelijk in de eigen wijk of gemeente naar school. Voor volwassenen bieden we NT1 en NT2 onderwijs aan. Het product volwasseneneducatie zal per 1 januari 2018 worden aanbesteed, waarbij een betere aansluiting op de regionale infrastructuur op gebied van laaggeletterdheid een belangrijk uitgangspunt is.

Het aantal huishoudens dat een beroep doet op de bijstand en op het minimabeleid groeit landelijk al jaren en in 2016 nog harder in Nijmegen. Er zijn in Nijmegen bijna 8.000 huishoudens die moeten rondkomen van een bijstandsuitkering of een daaraan verwante uitkering. Het aantal (unieke) personen dat op enig moment gebruik heeft gemaakt van één van onze minimaregelingen stijgt, in 2016 waren dit er 17.125 (86% van de doelgroep). De arbeidsmarktsituatie, de toegenomen armoede, ons grotere bereik in combinatie met onze opneemregelingen zorgen voor forse overschrijdingen op inkomen en op armoedebestrijding. Het belangrijkste doel voor de komende jaren zal dan ook zijn om meer mensen in staat te stellen te participeren in de samenleving, bij voorkeur door betaald werk. We gaan uitvoering geven aan het **Masterplan terugdringen aantal bijstandsgerechtigden** en we geven al enkele jaren uitvoering aan het aanvalsplan armoede en schulden, waarbij preventie, vroegsignalering en betere samenwerking de belangrijkste ontwikkelingsvormen. Ten slotte blijven we ons inzetten voor rechtmatige uitkeringsverstrekking onder andere door handhaving maar vooral ook door extra inzet op naleving. Op het gebied van zowel inkomen, armoede, schulden en re-integratie willen we de leefwereld van de burger centraal stellen, zoveel mogelijk maatwerk dicht bij de mensen leveren en zodoende ervoor zorgen dat iedereen ongeacht werk-, inkomens- of schuldensituatie kan meedoen in de samenleving.

We overwegen om de ontwikkeling van gebied de **Vossenpels Noord** naar voren te halen. De werkwijze in de Waalsprong is dat in het ambitiedocument de koers voor de ontwikkeling wordt bepaald en de dilemma's en mogelijke keuzes/scenario's worden geschetst. Vooruitlopend op het ambitiedocument is een beleidsscan uitgevoerd en komen aandachtspunten naar voren die financiële gevolgen kunnen hebben. Het gaat dan o.a. over de ontsluiting van het gebied en het programma en de inpassing van de nieuwe ontwikkelingen in de bestaande omgeving en mogelijk ook het huisvesten van specifieke doelgroepen. Er is de ambitie om te komen tot een ongedeelde, gezonde, groene, duurzame en leefbare wijk met een goede mix aan soorten woningen, wonen met zorg en ruimte voor groen en blauw. Gezien de complexe opgave zijn wellicht extra middelen nodig die de financiële kaders van de grondexploitatie overschrijden. We voeren de ontwikkeling Vossenpels Noord nu agenderend op omdat deze ontwikkeling in beeld moet zijn bij de afweging op de investeringsagenda

en bijbehorende investeringsclaims. Verdere besluitvorming zal plaatsvinden aan de hand van het ambitiedocument dat we halverwege dit jaar ambtelijk afronden en daarna voorleggen aan de raad.

Financiële effecten en investeringen

Met de invoering van de nieuwe taken in het sociaal domein zijn de reserve Wmo- Jeugd en de reserve Wmo Beschermd Wonen ingesteld. We spreken deze reserves aan voor innovatie, projecten en a-structurele knelpunten in het sociale domein die niet opgelost kunnen worden uit de programmabegroting. In het deel [Aanwending reserves Zorg en Welzijn](#) wordt hier nader op ingegaan.

Aanpassingen investeringsplan; bedragen * € 1.000	programma	2017	2018	2019	2020	2021
Zorgzame Stad						
Toegankelijkheid Wijkaccomm	Sport en Acc.		190	190	190	190

Toegankelijkheid Wijkaccommodaties

We willen aanpassingen doorvoeren om te voldoen aan de ITs-norm (Integrale Toegankelijkheidsstandaard) voor de wijk-, sportaccommodaties en dienstgebouwen.

Woon en Groeistad

Opgave

Nijmegen is een aantrekkelijke stad om te wonen. Veel mensen trekken naar de stad en ook Nijmegen zal de komende jaren blijven groeien. Voor de komende tijd hebben we een grote bouwambitie om deze groei goed te kunnen accommoderen. Dat wordt bevestigd door actueel onderzoek. Met de verdere ontwikkeling van het Waalfront, de Waalsprong en andere projecten blijven we een dynamische, aantrekkelijke en sterke stad met een goed investeringsklimaat.

De economie is aangetrokken en dat heeft gevolgen voor de woningbouw. In 2017 actualiseren we onze woningbouwprogrammering voor de komende jaren. Er is volop vraag naar koopwoningen maar ook naar meer huurwoningen. De druk op de huurmarkt is hoog en het bouwprogramma dient naast koopwoningen ook voldoende sociale huurwoningen te bevatten. Onze ambitie van een ongedeelde stad heeft gevolgen voor de grondexploitatie van de Waalsprong. Het is onze wens om ook in dit nieuwe stadsdeel een ongedeelde stad te realiseren.

Voortgang en ontwikkeling

De woningproductie, flink gesteund door een opgeleefde conjunctuur, ligt vol op stoom. Het aantal transacties neemt toe, de prijzen stijgen en de Woonbeurs in april 2017 was weer goed bezocht. Op onze grootste uitbreidingslocaties Waalsprong en Waalfront bruist het van de bouwactiviteiten en de planontwikkeling voor nieuwe vlekken is in volle gang. Zo werken we verder aan de planontwikkeling van Hof van Holland, Zuiderveld en Vossenpels Noord. Het is een vervolg op de strategie die we vorig jaar hebben ingezet waarbij meer locaties tegelijk naar voren worden gehaald om daarmee een breed en gedifferentieerd aanbod in de etalage te hebben.

Een groeiend nieuw stadsdeel kan niet functioneren zonder **voorzieningen**. De voortgang van de woningbouw en de groei van de bevolking in de Waalsprong gaan gepaard met wensen voor aanvullende maatschappelijke voorzieningen. Het gaat hierbij om de realisatie van gymzalen o.a. in de Grote Boel en Woenderskamp. Daarnaast investeren we in de eerste van de twee basisscholen rond de Graaf Allardsingel en de realisatie van een watersportcentrum in de Spiegelwaal. In de bestaande stad investeren we in een nieuwe entree aan de westzijde van Nijmegen CS, en in een brede aanpak van het NYMA-kwartier.

In 2017 actualiseren we de programmering van onze woningbouwopgave, in verband daarmee zijn wensen opgenomen voor meer sociale en middeldure huur. Op basis van de evaluatie van de gemaakte **prestatieafspraken** met de woningcorporaties en de nieuwe biedingen actualiseren we de afspraken in de loop van 2017. Betaalbaarheid, duurzaamheid, leefbaarheid en meer wonen met zorg blijven daarin de speerpunten. Concreet maken we dit jaar nieuwe afspraken over de omvang van de sociale woningvoorraad en de verschillende prijsklassen daarbinnen. In de bestaande stad is de ontwikkellocatie Molukkenstraat geschikt om sociale huur toe te voegen.

We gaan een cultuurhistorische waardenkaart maken. Hiermee zijn we goed voorbereid op de Omgevingswet en kunnen we beleidsambities voor de omgevingsvisie en omgevingsplannen integraal afwegen.

We stellen nieuwe regels vast ter uitvoering van een strakker **kamerverhuurbeleid**, stroomlijnen en verbeteren de afhandeling van klachten en pakken overlast door kamerverhuur beter aan. Daarbij houden we de balans tussen een goed en voldoende aanbod van studenten woonruimte aan de ene kant en het tegengaan van overlast aan de andere kant. Ontwikkeling van vraag en aanbod van studentenwoonruimte blijven we monitoren in samenwerking met SSH&, RU en HAN.

Op het terrein van **wonen en zorg** blijven we volop actief. We actualiseren vraag en aanbod in het planningskader en zetten in op voldoende voortgang in concrete projecten. In dit verband noemen we de planontwikkeling rond Doddendaal, de bouw van zorgwoningen op het Jacobsterrein aan de Molenweg door Portaal, de bouw van 50 levensloopgeschikte woningen in de Malvert en de planontwikkeling aan de Vlierestraat en Agnetenweg.

Financiële effecten en investeringen

Bedragen * € 1.000,-	programma	2017	2018	2019	2020	2021
Verschillen huidig beleid						
Cultuurhistorische waardenkaart	CCC		-150	-150		
Nieuw beleid						
Uitbreiding investeringsruimte	Best en Midd.				-250	-500
Totaal programmabegroting			-150	-150	-250	-500

Cultuurhistorische waardenkaart

Om goed voorbereid te zijn op de Omgevingswet hebben we een cultuurhistorische waardenkaart nodig. Om de waardenkaart te kunnen maken en de beleidsambities voor de omgevingsvisie en omgevingsplannen op te stellen, hebben we voor 2018 en 2019 incidenteel € 150.000 per jaar nodig.

Uitbreiding investeringsruimte

Vanwege uitbreiding op de investeringen nemen we voor het jaar 2020 en 2021 extra kapitaallasten mee. Zie voor meer informatie de paragraaf Investeringsruimte.

Aanpassingen investeringsplan; bedragen * € 1.000	programma	2017	2018	2019	2020	2021
Woon en groeistad						
Bijstelling Investerings Nijmegen noord	Best. en mid					-500
Entree westzijde Centraal Station	Grondbeleid			1.500	1.500	
Openbare ruimte NYMA	Grondbeleid	0				
Basisschool ten zuiden van Griftdijk	Onderwijs				3.500	
Gymzaal De Grote Boel	Sport en Acc.		510	510		
Gymzaal De Stelt	Sport en Acc.		435	435		
Gymzaal Woenderskamp	Sport en Acc.				1.090	
Upgrade Gymzaal naar Sportzaal Woenderskamp	Sport en Acc.				2.375	

Bijstelling investeringen Nijmegen Noord

In de Zomernota van vorig jaar is een krediet van € 5,0 mln. opgenomen voor Ontwikkelingen Nijmegen Noord. Dit krediet kan met € 500.000 worden verlaagd.

Entree westzijde Centraal Station

In het kader van het project Herstructurering Stationsplein (PHS) Nijmegen – Schiphol doet de kans zich voor om de perrontunnel door te trekken naar de westzijde en een tweede volwaardige entree te realiseren. Eerder is in het coalitieakkoord hiervoor € 2,5 mln. in het investeringsprogramma gereserveerd. Aanvullend is een bedrag nodig van € 3 mln., verdeeld over 2019 en 2020.

Provincie Gelderland overweegt in het kader van haar midtermreview 2015-2019, parallel aan het gemeentelijk besluitvormingsproces, een bijdrage aan de westelijke entree. Het project 'Volwaardige westelijke entree station Nijmegen' is onderdeel van het gesloten bestuursakkoord Arnhem-Nijmegen – Provincie. Het is belangrijk dat onze besluitvorming synchroon loopt. We verwachten € 11 tot € 12 mln. nodig te hebben om een basisscenario te kunnen realiseren. In een volgende concretiseringsslag is de provincie bereid om na te denken over een bijdrage van 50%. Uitvoering dient gelijk op te lopen met project PHS dat start in 2021.

Openbare ruimte NYMA

In het investeringsplan (Stadsbegroting 2017) staat een investering gepland voor Vasim. Met de aankoop van CP Kelco en het proces van herontwikkeling NYMA is de scope van het inrichten van de openbare ruimte Vasim verbreed naar inrichten openbare ruimte NYMA (Vasim en CP Kelco).

Vanwege de inzet van een al geprogrammeerde investering is hier een raming € 0 opgenomen. De bredere invulling vraagt echter om een expliciet raadsbesluit via deze zomernota.

Basisschool ten zuiden van Griftdijk

In Nijmegen Noord groeit het aantal kinderen de komende jaren fors. Daarom houden we rekening met een investering om de eerste van de twee scholen te realiseren in het gebied rond de Graaf Allardsingel. De tweede school zal volgen rond 2025/2026.

Gymzaal De Grote Boel

De totale investering is € 1.020.000. Door de stichting van een nieuwe basisschool is ook een gymzaal voor het onderwijs noodzakelijk in het investeringsjaar 2018/2019. Voor ons een investering van € 560.000. Hierbij is rekening gehouden met een rijksbijdrage vanuit onderwijs van € 1,0 mln.

Om deze zaal beter verhuurbaar te maken en meer binnensporten te kunnen bedienen is een aantal jaren geleden de 'Nijmegennorm' van toepassing verklaard. Voor ons een investering van € 310.000.

Met het oog op de toekomst is het verstandig om extra terrein te verwerven voor mogelijke uitbreiding. Dat terrein richten we de eerste jaren in als speelplek voor de buurt en de school. Dat vraagt om nog een extra investering van ruim € 150.000.

Gymzaal De Stelt

De totale investering is € 870.000. Door de stichting van een nieuwe basisschool is ook een gymzaal voor het onderwijs noodzakelijk in het investeringsjaar 2018/2019. Voor ons een investering van € 560.000. Hierbij is rekening gehouden met een rijksbijdrage vanuit onderwijs van € 1,0 mln.

Om de zaal beter verhuurbaar te maken en meer binnensporten te kunnen bedienen is een aantal jaren geleden de 'Nijmegennorm' van toepassing verklaard. Dit vraagt een investering van € 310.000.

Gymzaal Woenderskamp

De totale investering is € 1.090.000. Door de stichting van een nieuwe basisschool is ook een gymzaal voor het onderwijs noodzakelijk in het investeringsjaar 2020. Voor ons een investering van € 560.000. Hierbij is rekening gehouden met een rijksbijdrage vanuit onderwijs van € 1,0 mln.

Om de zaal beter verhuurbaar te maken en meer binnensporten te kunnen bedienen is een aantal jaren geleden de 'Nijmegennorm' van toepassing verklaard. Dit vraagt een investering van € 310.000.

De sportvloer met o.a. led-verlichting maakt van de traditionele gymzaal een complete innovatieve bewegingsruimte. Investeringsbedrag: € 220.000.

Upgrade Gymzaal naar Sportzaal Woenderskamp

De totale investering is € 3.465.000. Ten opzichte van de Gymzaal Woenderskamp dus een extra investering van € 2,375 mln. (€ 3,465 mln. minus € 1,09 mln.). Deze is als volgt onderverdeeld:

Sportzaal

In 2026 wordt een nieuwe basisschool in Hof van Holland-centrum geprogrammeerd. Ook deze school zal een soortgelijke gymzaal als Woenderskamp nodig hebben. Wij adviseren om in plaats van 2 gymzalen (2x € 1,6 mln.) één volwaardige Sportzaal te realiseren. Daarmee kunnen wij de binnensporten nog beter bedienen en een sportzaal maakt de verhuurbaarheid en exploitatie vele malen effectiever en efficiënter. Nadeel is dat de sportzaal in de eerste jaren niet volledig gebruikt zal worden met een nadelig exploitatie effect.

Als de sportzaal Woenderskamp gerealiseerd wordt komt de claim Gymzaal Woenderskamp (2020) en de toekomstige claim Hof van Holland (2026) te vervallen.

Gymzaal van de toekomst

De sportvloer met o.a. led-verlichting maakt van de traditionele gymzaal een complete innovatieve bewegingsruimte. Investeringsbedrag: € 440.000.

Stad die werkt en leert

Opgave

We investeren in een sterk, sociaal en duurzaam Nijmegen en verbinden daarbij economie met arbeidsparticipatie en onderwijs. We spannen ons maximaal in voor economische ontwikkeling, state-of-the-art onderwijs(huisvesting) en een aantrekkelijke arbeidsmarkt, zodat er voor elke inwoner van Nijmegen perspectief op een reguliere baan is. We doen daarbij wat nodig is voor de kwetsbare inwoners van Nijmegen en willen kinderen en jongeren optimale ontwikkelingskansen bieden.

Al deze acties en initiatieven winnen aan kracht door gezamenlijk op te trekken. Samenhangend arbeidsmarkt- en onderwijsbeleid is een randvoorwaarde voor economische groei, voor innovatie en voor de ontwikkeling van (jonge) mensen tot veelzijdige sociale en verantwoordelijke burgers die een waardevolle bijdrage leveren in werk en samenleving. We hebben daarbij specifieke aandacht voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en jongeren die dreigen uit te vallen in het onderwijs. Belangrijke kernwaarden uit het coalitieakkoord zijn: het benutten van de kracht van de stad, het sociaal en ondernemend profiel van de stad en zorgen voor elkaar met extra ondersteuning voor hen die het nodig hebben.

Voortgang en ontwikkeling

Het thema 'stad die werkt en leert' begeeft zich op het snijvlak van de programma's Economie & Werk en Onderwijs. Wij zien de volgende rode draad voor de komende periode.

Economische ontwikkeling in het algemeen en in het bijzonder het **versterken van de bedrijvigheid** is de sleutel naar meer werk, zowel aan de bovenkant als de onderkant van de arbeidsmarkt. Vanuit het programma Economie werken wij aan de werkgelegenheid in de stad. Met de uitvoering van de Economische Innovatie Agenda 2020 legt Nijmegen voor ondernemers de rode loper uit:

- We helpen bestaande bedrijven te groeien en te bloeien door ons accountmanagement en via de bedrijfsdienstverlening van het Ondernemerspunt. In een aantal kansrijke sectoren stimuleren we bovendien de werkgelegenheid actief. Bijvoorbeeld via de Business Generator Health & High Tech: een uitvoeringsprogramma dat in 2017 van start is gegaan en waarmee we samen met andere organisaties het innovatieve MKB binnen de sectoren Health en High Tech faciliteren. Bovendien benutten we de uitverkiezing van Nijmegen als European Green Capital voor de versterking van de circulaire economie.
- We verzilveren het Nijmeegse potentieel aan startups door met een meerjarige aanpak nieuwe ondernemers te ondersteunen bij het opzetten van een bedrijf. De lancering van StartUp Nijmegen, het acceleratieprogramma van Rockstart en de ondersteuning van uitkeringsgerechtigden bij het opstarten van een eigen bedrijf via het Ondernemerspunt zijn hiervan goede voorbeelden.
- We zetten in op het aantrekken van nieuwe bedrijven door middel van acquisitie. Dit doen we door snel en accuraat te reageren op "leads" die zich voor doen, maar ook proactief. Een goed voorbeeld daarvan is de acquisitieaanpak die voor de semiconductorsector is uitgewerkt. Ook op gebied van logistiek zetten we de komende jaren extra in op acquisitie.

Daarnaast houden en brengen we de basisvoorwaarden voor een economisch sterke positie op orde. We werken aan ons **vestigingsklimaat** door te investeren in goede bereikbaarheid, een goed woonklimaat en een aantrekkelijk cultureel aanbod. We onderzoeken het vestigingsklimaat elke twee jaar en gebruiken de uitkomsten van de Monitor Vestigingsklimaat om bij te sturen waar nodig. Uit de recent uitgevoerde monitor blijkt dat Nijmegen een prima vestigingsklimaat heeft, dat door ondernemers wordt gewaardeerd met een 7. Men is met name positief over de nabijheid van kennisinstellingen, de hoogopgeleide bevolking, het woon- en leefklimaat met veel groen, het culturele aanbod en de evenementen in de stad. In de komende jaren willen wij dit vestigingsklimaat (en daarmee de economische ontwikkeling) verder ontwikkelen. We gaan werken aan het

versterken van de dwarsverbanden tussen cultuur – cultuurhistorie – toerisme – citymarketing – binnenstad en stellen hiertoe een uitvoeringsprogramma op

Economische innovatie en nieuwe bedrijvigheid realiseren we samen met kennisinstellingen, ondernemers en overheden. Binnen het stedelijk netwerk Arnhem - Nijmegen werken we aan de uitvoering en uitrol van een gezamenlijke Investeringsagenda, die een belangrijke impuls geeft aan de economische ontwikkeling van stad en regio. We zoeken actief de verbinding met The Economic Board ten behoeve van de (inter)nationale profilering van de regio. Daarnaast geven we met de City Deal Kennis Maken een impuls aan de samenwerking met de kennisinstellingen in de stad.

Voor een goede economische ontwikkeling zijn **vitale werklocaties** van groot belang. We investeren daarom structureel in het Ondernemersfonds en in het beheer en onderhoud van de werklocaties in de stad. Door middel van economisch-ruimtelijke visies onderzoeken en stimuleren wij de doorontwikkeling van onze belangrijkste werklocaties. In 2017 wordt de visie voor de Novio Tech Campus afgerond. Met de 19 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen werken wij aan het terugdringen van het overaanbod aan bedrijventerreinen, perifere detailhandel en kantoorlocaties. In 2017 zal besluitvorming plaatsvinden over het Regionaal Programma Werklocaties, waarin keuzes worden gemaakt welke terreinen kansrijk zijn en verder ontwikkeld mogen worden. Aansluitend op de titel 'European Green Capital' zetten we extra in op circulaire economie. We willen tenslotte de profilering en overslag in de Nijmeegse havens verbeteren.

Sinds 1 januari 2016 werken SW-bedrijf Breed en het **Regionaal Werkbedrijf** samen in één organisatie. Het Werkbedrijf voert zijn opdracht uit conform de uitgangspunten die in het coalitieakkoord zijn benoemd. In 2016 is het Werkbedrijf erin geslaagd om bijna 700 personen volledig te laten uitstromen uit de bijstand naar werk (náást deeltijduitstroom). Naast de reguliere opdracht aan het Werkbedrijf geven we in het Masterplan terugdringen aantal bijstandsgerechtigden de komende jaren een extra impuls aan de re-integratie van bijstandsklanten. We gaan nog meer inzetten op participatie en activering, bij voorkeur vanuit de bijstandsuitkering naar regulier werk. We doen dit onder andere door actieve begeleiding, het nog meer leveren van maatwerk, persoonlijke aandacht, om- en bijscholingstrajecten en jobcoaching. Het in het coalitieakkoord benoemde 'Plan voor de arbeid' heeft vorm gekregen en heeft in de praktijk invulling gekregen in de werkwijze van het Werkbedrijf, de SAR en het Inclusief Ondernemers Netwerk.

Kenmerkend voor Nijmegen is ons kennisprofiel met ruim 40% hoger opgeleiden. We constateren dat de groei van de werkgelegenheid meer aan de bovenkant van de arbeidsmarkt zit dan aan de onderkant. Er is daarmee sprake van een kwalitatieve mismatch tussen wat werkgevers vragen en de mogelijkheden van veel mensen in ons uitkeringenbestand. De werkloosheid onder lager opgeleiden blijft te hoog, we zetten ons daarom de komende jaren in om de baankansen van mensen aan de **onderkant van de arbeidsmarkt** te vergroten. Hierin trekken wij in gezamenlijkheid met onderwijsinstellingen en werkgevers op. Daarnaast willen we de mogelijkheden verkennen om de ontwikkeling van sociale ondernemingen verder te bevorderen met behulp van een sociaal economisch manifest.

Cruciaal is onze inzet op de **verbetering van de relatie onderwijs en arbeidsmarkt**. We zien dat vooral op de schakels in de onderwijsketen nog winst te behalen is en zetten ons in voor versterking en verbetering. Om de behoeften en mogelijkheden in beeld te brengen hebben we opdracht gegeven aan de HAN en RU om in samenwerking met het voortgezet onderwijs en het ROC onderzoek te doen naar schakeljaren. Aansluitend bij gewijzigd rijksbeleid werken we aan een nieuwe aanpak van voortijdig schoolverlaten (VSV). Ons streven is om alle jongeren in deze doelgroep een toekomstperspectief te bieden, dat hen leidt naar een passende (vervolg)opleiding, arbeidsplaats, zorg of een combinatie daarvan. Maatwerk is hierbij het uitgangspunt.

Samen met onderwijsinstellingen en werkgevers hebben we een **human capital scan** uitgevoerd op het gebied van Cure en Care. Hierdoor hebben we meer zicht op waar het schuurt tussen arbeidsmarkt en onderwijs. Deze

vraagstukken pakken we gezamenlijk verder op binnen het zogenaamde Zorgpact. Dit regionale pact stimuleert samenwerking en concrete projecten van zorg- en onderwijsinstellingen en gemeenten. In navolging van het Zorgpact is er inmiddels ook een TechniekPact.

Er kan geen twijfel over bestaan dat de universiteit en de hogeschool voor Nijmegen van zeer groot belang zijn. Profilering van Nijmegen als kennisstad en als aantrekkelijke vestigingsplaats voor studenten en onderzoekers rekenen wij tot onze taak. Het Rijk vraagt van universiteiten en hogescholen dat zij zich via regionale samenwerking meer richten op living labs (proeftuinen). Via de **City Deal Kennis Maken** werken we dit concreet uit in samenwerking met universiteit en hogeschool.

Hoewel de leerlingenaantallen in de gemeente Nijmegen de komende jaren nagenoeg gelijk blijven, laten de regiogemeenten in periode 2015 – 2035 een krimp zien van 20% tot 30%. Omdat de helft van de leerlingen op de Nijmeegse VO-scholen afkomstig is uit de regiogemeenten, is dat de oorzaak van de krimp in het voortgezet onderwijs. Ook op de basisscholen in bepaalde stadsdelen loopt het aantal leerlingen terug. Er is een duidelijk verschil tussen de bestaande stad en het stadsdeel Nijmegen Noord. Boven de Waal stijgt het leerlingenaantal de komende jaren, terwijl ten zuiden van de rivier het aantal leerlingen daalt. Op sommige scholen zal de krimp zelfs oplopen tot 25%. Vanwege deze krimp zijn we actief in gesprek met de schoolbesturen over de **onderwijshuisvesting**, onder andere op basis van een verkenning van de toekomst van het vmbo in de stad. Ook voor het primair onderwijs en de studiehuzen werken we verkenningen uit in overleg met de schoolbesturen.

Financiële effecten en investeringen

Onder dit thema zijn geen financiële effecten en investeringen opgenomen.

Duurzame stad

Opgave

Nijmegen is European Green Capital in 2018 en gedurende dat jaar staat Nijmegen centraal als **meest duurzame stad van Europa**. Veel bijzondere initiatieven in de stad zullen hun deuren openen om bezoekers uit binnen- en buitenland te inspireren. Samen met diverse partners uit bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en met hulp van de Provincie Gelderland zetten we Nijmegen en de regio in de schijnwerpers met congressen, events en projecten in stad en wijken. We verwachten daarmee de duurzame beweging in onze stad te kunnen versterken en te versnellen.

We houden vast aan het bestaande klimaat- en energiebeleid, dat wil zeggen dat Nijmegen in 2045 **energieneutraal** moet zijn. We zetten zwaar in op energiebesparing, met 10 % extra besparing in deze coalitieperiode. We zetten ook in op zonne-energie en windenergie, ook via onze regionale energie-aanbesteding, en werken aan het optimaal inzetten van het warmtenet. We streven samen met onze regionale partners naar een circulaire en biobased economie die ook moet zorgen voor een positief effect voor de regionale werkgelegenheid en lagere woonlasten voor onze inwoners. Het fossiele energieverbruik van de stad is over de periode 2008 tot en met 2016 met 17 % afgenomen. Voor 2016 was ons doel 12% besparing. Hiermee liggen we goed op koers.

Voortgang en ontwikkeling

We willen de doelstelling Nijmegen energieneutraal uitbreiden door tussentijdse doelen vast te stellen, waaronder 75% energieneutraliteit in 2030. Deze doelstellingen zullen input leveren voor de op te stellen omgevingsvisie. Met **woningcorporaties**, ontwikkelen we een stadsbreed proces waarbij we gezamenlijk werken aan een energie neutrale sociale woningvoorraad. We ontwikkelen samen een beeld op hoe de energievoorziening in stadsdelen en buurten er in de toekomst uit kan gaan zien en voeren hiervoor in 3 wijken pilots uit. We gaan ervan uit dat over ongeveer 15 jaar gas geen energiebron meer zal zijn voor de warmtevoorziening van woningen.

De **Duurzaamheidslening** voor maatregelen aan bestaande en nieuwe woningen wordt steeds beter benut. We zullen deze duurzaamheidslening blijven promoten, vooral via het Loket Duurzaam Wonen waar particuliere woningeigenaren ook voor advies terecht kunnen. Voor non-profitorganisaties hebben we ook een lening ontwikkeld: de Stimuleringslening non-profitorganisaties.

Als gemeentelijke organisatie hebben we een energiecontract dat loopt tot 1 januari 2018. Daarna moeten we een nieuw contract hebben. We bereiden samen met de gemeenten uit de regio Arnhem-Nijmegen de uitvoering van de succesvolle innovatieve aanbesteding voor ons **gemeentelijk energieverbruik** voor. Hiermee zorgen we ervoor dat we duurzame energie afnemen, die zoveel mogelijk uit de regio zelf komt. Onze vraag naar duurzame energie stimuleert een vergroting van energiebronnen, omdat met de huidige capaciteit niet kan worden voorzien in onze regionale behoefte. We houden ook onverkort vast aan de gemeentelijke EScO (Energy Service Companies) constructie voor maatschappelijk vastgoed. De besparingen die we hebben gerealiseerd blijven we inzetten voor nieuwe investeringen voor verduurzaming van onze panden.

In deze collegeperiode werken we aan het uitbreiden van het **warmtenet** naar meerdere locaties in de stad zoals het stationsgebied, de campus, en aangrenzende wijken. We verwachten in begin 2018 besluiten te kunnen nemen over doortrekking van het warmtenet naar de Heijendaal campus.

De **windturbines** aan de A15 zijn in 2016 in gebruik genomen. Naar verwachting zal de komende jaren het windpark verder worden uitgebreid. Het animo voor participatie in het project was zo groot dat dit bijna vanzelfsprekend leidt tot nieuwe initiatieven rondom duurzame energie, zoals zon. We werken actief mee aan deze nieuwe initiatieven, ook op bedrijventerreinen.

We blijven investeren in participatie initiatieven van bewoners, bedrijven, instellingen en scholen, bijvoorbeeld met Power2Nijmegen en "Groen verbindt". Initiatieven van onderop willen we zo goed mogelijk ondersteunen, ruimte geven en verbinden. Waar nodig investeren we ook zelf in duurzaamheidsmaatregelen, zoals fietsroutes, openbaar vervoer, elektrische laadpalen, afvalinzameling.

De **bereikbaarheid** van Nijmegen is in de afgelopen jaren flink verbeterd. We hebben voor de resterende bestuursperiode de ambitie om meer te investeren in fiets(delen), autodelen, elektrische voertuigen en openbaar vervoer (onder andere het station CS en Heyendaal en schoon en duurzaam openbaar vervoer in de binnenstad). We blijven investeren in dynamisch verkeersmanagement en het beter benutten van het wegennet zodat het verkeer beter verdeeld en gespreid wordt gedurende de dag. We blijven ook investeren in mobiliteitsmaatregelen die bijdragen aan een schonere lucht en betere leefbaarheid. De titel Fietsstad 2016 en het wereldfietscongres Velo-City2017 dragen bij aan het draagvlak voor verdere verbetering van de fietsinfrastructuur in de stad.

De Nijmeegse aanpak van de energietransitie wordt landelijk en internationaal gewaardeerd. Dat heeft kansen geboden om onze aanpak nog een extra boost te geven, bijvoorbeeld met de **Citydeal Gelrestad** onder de vlag van de landelijke AgendaStad. Met deze citydeal van Gelderse steden en de Provincie Gelderland, versterken we de verbindingen tussen bedrijfsleven, onderwijs- en onderzoeksinstellingen, gaan we op zoek naar crossovers tussen de sectoren energy, food & health, en zijn we voorbereid op een nieuw kabinetsbeleid waarin dit soort samenwerkingsvormen mogelijk van een extra impuls worden voorzien.

Financiële effecten en investeringen

Omschrijving (bedragen * € 1.000,-)	programma	2017	2018	2019	2020	2021
Nieuw beleid						
Green Capital	Duurzaamheid	-500	-500			
Totaal programmabegroting		-500	-500			

Green Capital

Nijmegen is in 2018 Green Capital van Europa. In de jaren 2017 en 2018 is incidenteel jaarlijks een bedrag van € 500.000 nodig voor de projectorganisatie en de voorbereiding en realisatie van evenementen. Leidraad is hierbij het door het college vastgestelde ambitiedocument van 10 januari 2017.

Bruisende binnenstad

Opgave

Binnensteden veranderen, ook de Nijmeegse Binnenstad. Winkelcenters verdwijnen, andere functies nemen in belang toe. Er is een transformatieproces gaande van “place to buy” naar “place to meet”. Maar die transformatie gaat niet vanzelf. We willen ondernemers en eigenaren kansen geven de binnenstad opnieuw uit te vinden. Goed functionerende binnensteden zijn essentieel voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat en daarmee voor een gezond groeiende stedelijke en regionale economie.

Uiteraard wordt het succes van de Nijmeegse binnenstad voor een deel bepaald door macro-economische ontwikkelingen waar we geen vat op hebben. Het gaat beter met de economie en ook daar profiteert de binnenstad van. Nijmegen is groeistad en zal dat de komende jaren ook blijven. Toch wordt ook de Nijmeegse binnenstad geconfronteerd met negatieve, vaak landelijke, ontwikkelingen als de verkoop via internet, wankelende winkelketens en het omvallen van bijvoorbeeld een V&D.

Om voorbereid te zijn op nieuwe ontwikkelingen hebben we een Agenda voor de Binnenstad opgesteld. We werken bij de uitvoering van de agenda steeds langs drie pijlers:

- We willen het aanbod en de ambiance in de binnenstad verder versterken
- We ondersteunen het transformatieproces van ‘place to buy’ naar ‘place to meet’
- We zetten actief in op aanpak van de leegstand

Daarnaast hebben we de nota “Binnenstad van de toekomst” vastgesteld. De nota bestaat uit een analyse, visie en plan van aanpak. Aan de hand van een weerbaarheidsanalyse hebben we sterke en zwakke gebieden in de binnenstad in beeld gebracht. Om de leegstand aan te pakken is een pakket met maatregelen en instrumenten ontwikkeld. Het gaat hier om een 14-punten aanpak. Deze aanpak is in uitvoering.

De opgave voor de binnenstad als belangrijk onderdeel van het economisch functioneren van Nijmegen wordt algemeen herkend. Reden voor de steden Arnhem-Nijmegen om samen met de provincie Gelderland een bestuursakkoord te sluiten, waarbij de icoon Bruisende Binnensteden aan de rivier één van de drie pijlers vormt. In het bestuursakkoord en de bijbehorende investeringsagenda wordt Nijmegen geprofileerd als oudste stad en de binnenstad als de plek waar het cultuurhistorisch erfgoed beter zichtbaar wordt gemaakt en beleefd.

Voortgang en ontwikkeling

Het gaat beter met de binnenstad. Dat merken we als we kijken naar de recente resultaten uit de Stadscentrummonitor (maart 2017). De monitor geeft een goed beeld van hoe de binnenstad er nu, na de afgelopen moeilijke periode, voor staat: bezoekers waarderen de binnenstad (7,5), de werkgelegenheid in de binnenstad is gestegen, vooral dankzij de horecasector en investeringen in de binnenstad nemen weer toe. Kritische factoren zijn echter de bezoekersaantallen en bestedingen in de detailhandel. Hoewel het leegstandspercentage is gedaald naar 7,6% blijven bepaalde delen van de binnenstad om aandacht vragen.

Onze aanpak levert resultaat op. Nu is het de kunst om deze vooruitgang vast te houden. We willen dan ook in 2017 en 2018 actief blijven inzetten op versterking van het vestigingsklimaat in de Nijmeegse binnenstad. Aanpak van leegstand blijft hoog op de agenda staan. Allereerst gaat het daarbij om een **Transformatieaanpak voor de binnenstad** voor de komende drie jaar. De aanpak bevat zowel bestaande projecten die we continueren als nieuwe projecten. We hebben een samenwerkingsovereenkomst met de Provincie om de Transformatieaanpak in Bloemerstraat en Hertogstraat in 2017 en 2018 verder vorm te geven. We passen de aanpak voor de Bloemerstraat en Hertogstraat ook toe in andere straten die om aandacht vragen. We willen

een vervolg geven aan de succesvolle investeringsregeling voor panden in de binnenstad. In de nieuwe regeling wordt meer nadruk gelegd op verbetering van gevels van (monumentale) panden en het investeren in duurzame verbetering van panden. Nieuw zijn projecten op het vlak van placemaking, smart city, stadsdistributie en duurzaamheid.

We gaan erfgoed inzetten voor het aantrekkelijker maken van onze binnenstad en de transformatie naar een ‘**place to meet**’. Erfgoed draagt namelijk bij aan een goed vestigings-, bezoek- en verblijfsklimaat. We gaan daarom proactief investeren in het gebruik en de beleving van het zichtbaar aanwezige erfgoed. Dit doen we aan de hand van de thema’s *Nijmegen historische stad aan de Waal* en *Nijmegen verdedigingsstad*, thema’s die als een rode draad door onze tweeduizendjarige geschiedenis lopen. Door citymarketing, toerisme en cultuurhistorie nog meer op elkaar af te stemmen kunnen evenementen, activiteiten en projecten een betere bijdrage leveren aan het transformeren van het centrum naar een ‘place to meet’.

De komende jaren gaan we verder met het ontwikkelen van het Valkhofkwartier als poort naar de binnenstad. De restauratie en verbeelding van de burchtmuren zullen in 2018 uitgevoerd worden. Ook het oprichten van een Tweede Wereldoorlog informatiecentrum draagt bij aan het aantrekken van toerisme en de ontwikkeling van het Valkhofkwartier. Verder gaan we in 2018 aan de slag met de voorbereidingen van de herdenking van Operatie Market Garden, die in 2019 plaats zal vinden. De opening van De Bastei in 2018 zal bijdragen aan het aantrekkelijker maken van de Waalkade en het Valkhofkwartier voor bezoekers.

Dat de binnenstad transformeert van ‘place to buy’ naar ‘place to meet’, zien we ook terug bij **evenementen** in de binnenstad. Met de vaststelling van het locatieprofiel voor evenementen in het Kronenburgerpark zijn alle profielen in het kader van het locatiegebonden evenementenbeleid voor de binnenstad vastgesteld. Daarmee is er meer richting in welke evenementen op welke locaties kunnen plaatsvinden en kunnen we van 2017 tot en met 2020 investeren in goede voorzieningen op evenementenlocaties, die bij de behoefte van die locaties aansluiten. Daarnaast willen we in het kader van duurzaamheid bij evenementen ervoor zorgen dat vervuilende apparaten tot het verleden behoren. Ook is het van belang om de voorzieningen in de toekomst veilig te kunnen gebruiken, waardoor we ook middelen reserveren voor onderhoud en vervanging. Het algemene evenementenbeleid is aan herziening toe. Er is veel animo voor evenementen in de binnenstad, zowel van organisatoren als bezoekers. Het is van belang dat vraag en aanbod goed afgestemd worden met de andere functies en belangen van de binnenstad.

Het belang van afstemming geldt voor de kermis in het bijzonder. De kermis is misschien wel het oudste evenement van de stad, dat geworteld is in een lange traditie. Juist door de komst van vele nieuwe vormen van vrijetijdsbesteding is het steeds een uitdaging om de kermis aantrekkelijk te houden voor een brede doelgroep. De kermispeiling onder het stadspanel (najaar 2016) wijst ook uit dat er behoefte is aan vernieuwing. Nieuw beleid kan er op gericht zijn om de samenwerking met bijvoorbeeld de horeca en andere evenementen te versterken.

Het traject voor het opstellen van een toekomstvisie voor de **markten** in Nijmegen is in 2017 doorgestart. In overleg met betrokken (markt)ondernemers en andere belanghebbenden wordt in een compact traject een visie inclusief een uitvoeringsprogramma voor de markten in de binnenstad opgesteld.

Na de realisatie van de Groene Loper (verbinding binnenstad met de Ooijpolder) en de reconstructie van de Lindenberghaven tot historische haven gaan we verder met de uitvoering van het groene scenario voor de Oostelijke Waalkade. In de uitwerking van het groene scenario – start uitvoering in 2018 – zal ook rekening worden gehouden met de organisatie van evenementen en de uitvoering van de motie “De binnenstad voor iedereen bereikbaar”.

De uitvoering van de motie “De binnenstad bereikbaar voor iedereen” wordt ook de komende jaren voortvarend opgepakt.

Financiële effecten en investeringen

Bedragen * € 1.000,-	programma	2017	2018	2019	2020	2021
Verschillen huidig beleid						
Investeringsregeling panden Binnenstad	Econ en Werk	-120	50			
Nieuw beleid						
Informatiecentrum WOII en herinneringstoerisme	CCC		-350	-200	-150	-150
Market Garden 75 jaar	CCC		-50	-200		
Totaal programmabegroting		-120	-350	-400	-150	-150

Investeringsregeling panden binnenstad

Vanuit de beleidsnota “Binnenstad van de toekomst” is in 2016 de investeringsregeling voor panden in de binnenstad opgezet. Voor de stimuleringssubsidie is een budget van € 300.000 beschikbaar in de periode 2016-2018. De werkelijke uitgaven lopen niet synchroon met de begrote jaarschijven. In 2016 hebben we € 30.000 uitgegeven. In 2017 verwachten we een uitgave van € 270.000. Daarmee ontstaat in 2017 een nadeel ten opzichte van het jaarbudget van € 120.000; dat kunnen we deels opvangen door het gehele budget voor 2018 van € 50.000 over te hevelen naar 2017.

Informatiecentrum WOII en herinneringstoerisme

Na het ondertekenen van de intentieovereenkomst met het Bevrijdingsmuseum in Groesbeek, zijn we aan de slag gegaan met een bedrijfsplan voor het informatiecentrum WOII. Het WOII-informatiecentrum is opgenomen in de bij het Bestuursakkoord behorende investeringsagenda. Het WOII centrum opent in 2019, tegelijk met de herdenking van 75 jaar Market Garden. De kosten voor onze gemeente zijn € 350.000 in 2018, € 200.000 in 2019 en vervolgens € 150.000 structureel vanaf 2020.

Market Garden 75 jaar

Voor de herdenking van 75 jaar Market Garden in 2019 hebben we incidenteel € 200.000 nodig in 2019 en voor de voorbereiding hiervan € 50.000 incidenteel voor een projectleider in 2018. De 70e editie heeft Nijmegen veel extra bezoekers voor de stad opgeleverd.

Aanpassingen investeringsplan; bedragen * € 1.000	programma	2017	2018	2019	2020	2021
Bruisende binnenstad						
Binnenstad bereikbaar voor iedereen	Mobiliteit	550	100			

Binnenstad bereikbaar voor iedereen

We willen maatregel 5 en 6 uit dit plan ten uitvoer brengen.

Ten eerste betreft dat ringstraten herinrichten tot fietsstraten (In de Betouwstraat, van Welderenstraat, van Broekhuijsenstraat en Gerard Noodtstraat). Werkzaamheden moeten in periode juni 2017 tot voorjaar 2018 worden uitgevoerd vanwege groot onderhoud Waalbrug. De totale investering is € 1,7 mln. Vanuit ‘Beter Benutten’ (provincie) is € 0,8 mln. en vanuit Fietsstimuleringsplan € 0,35 mln. beschikbaar. Aanvullend is daarom € 550.000 nodig.

In het kader van het omzetten van het snelheidsregime van de resterende 50-km wegen naar 30-km en vooruitlopend op de totaalaanpak van het Valkhofkwartier, zetten we in 2018 alvast in op de aanpak van de Hertogstraat voor een bedrag van € 100.000.

Stad in de regio

Opgave

Onze stad heeft belang bij een sterke regio, de regio heeft belang bij een sterke centrumstad. De werkelijkheid stopt nou eenmaal niet bij onze gemeentegrenzen. Het 'daily urban system' van onze inwoners, werknemers en bezoekers beslaat het Rijk van Nijmegen, de regio Arnhem Nijmegen of overstijgt zelfs de provincie- en landsgrenzen.

Afhankelijk van het onderwerp werken we op veel terreinen in regionaal en grensoverschrijdend verband samen. We zetten een zware koers in gericht op structurele samenwerking op regionale schaal, vanuit de veronderstelling dat op veel gemeentelijke taken bundeling van de krachten tot verbetering kan leiden. Een belangrijke voorwaarde voor de regionale én stedelijke ontwikkeling is een goede relatie met het Gelderse provinciebestuur en onze burens, zowel gemeenten als regio's.

Met regionale samenwerking zorgen we voor efficiency- en agglomeratievoordelen, werven we externe middelen, verbeteren we de concurrentiekracht van de lokale en regionale economie, verbeteren we de bereikbaarheid en het vestigingsklimaat en bereiken we draagvlak voor onze educatieve en sociaal-culturele voorzieningen. De inhoudelijke discussies over te bereiken maatschappelijke effecten behoren tot het beleidsdomein van de overige strategische thema's en programma's. Binnen het kader van dit thema voeren we de discussie over de meerwaarde van regionale samenwerking.

Voortgang en ontwikkeling

Binnen de regio Nijmegen hebben we sinds een aantal jaren de **Modulaire Gemeenschappelijk Regeling (MGR) Rijk van Nijmegen**. De modules 'Werkbedrijf' en 'ICT' zijn in uitvoering. Er zijn andere thema's en dossiers denkbaar die we regionaal kunnen oppakken en waarbij we de MGR gebruiken als platform waar afstemming over regionale samenwerking bij elkaar komt. Echter, de platformfunctie komt nog onvoldoende tot zijn recht. Er is nog geen besluit genomen over een mogelijke nieuwe module zorginkoop.

De beweging **Rijk van Nijmegen 2025** die onlangs is opgestart laat zien dat regionale samenwerking niet automatisch in gemeenschappelijke regelingen geformaliseerd hoeft te worden. Om de potentie van de regio nog beter te benutten zijn ondernemers, kennisinstellingen, overheden en inwoners binnen het Rijk van Nijmegen bij elkaar gekomen en aan de slag gegaan met ambitieuze projecten. Inmiddels zijn meer dan 400 leden actief en delen kennis, netwerken en vaardigheden met elkaar. Hiervoor is geen zware bestuurlijke structuur nodig maar vooral energie en enthousiasme en dat kunnen vasthouden.

Anderhalf jaar geleden is de regionale samenwerking op het schaalniveau Arnhem Nijmegen opnieuw vormgegeven. Het **Gemeenschappelijk Orgaan** is een platform voor overleg en afstemming tussen de 19 aangesloten gemeenten op de beleidsterreinen economie, wonen, mobiliteit en duurzaamheid. Er is een gezamenlijke regionale Investeringsagenda opgesteld door de provincie Gelderland en de gemeenten Nijmegen en Arnhem en verschillende projecten binnen de drie icoonprogramma's (ruimte voor werk, kennis en innovatie in Health & Energy, Slimme duurzaamheid, Bruisende binnensteden aan de rivier) zijn in uitvoering. Deze investeringsagenda heeft een horizon van 10 jaar en geeft daarmee richting aan de duurzame samenwerking en hoe we vooruitgang willen boeken voor de hele regio.

Er is ook hard gewerkt, in afstemming met de provincie Gelderland, aan de totstandkoming van een Regionaal Programma Werklocaties (RPW). Een gezamenlijk programma is nodig vanwege een te groot regionaal aanbod van werklocaties (bedrijventerreinen, kantoren en perifere detailhandel) en té weinig vraag.

Met de lancering van de website www.regioan.nl en nieuwsbrieven kunnen bewoners en raadsleden de ontwikkelingen binnen deze regionale samenwerking op het schaalniveau Arnhem Nijmegen inmiddels goed kunnen volgen.

Bureau Brussel van de regio Arnhem-Nijmegen vertegenwoordigt de 19 gemeenten in Brussel. Nijmegen wordt door Bureau Brussel ondersteund onder andere in Europese netwerken en programma's waar we onze status als Green Capital 2018 kunnen uitdragen.

Wij hechten aan de gemaakte afspraak bij de start van het Gemeenschappelijk Orgaan om de werking van deze samenwerkingsvorm inhoudelijk en zorgvuldig te evalueren. De evaluatie is onlangs uitgevoerd en de komende maanden worden gebruikt om in gesprek te gaan over de aanbevelingen.

De **Stichting Economic Board Arnhem Nijmegen** zet zich in voor economische groei in de regio. De stichting is een samenwerkingsverband van ondernemers, kennisinstellingen en overheden in de regio en werkt samen met de Provincie Gelderland, Food Valley en de Wageningse universiteit. In het strategisch plan is de missie (2016-2018) als volgt opgeschreven: in 2025 is de regio Arnhem-Nijmegen, met Wageningen, de place to be voor Food, Health en Energy en de cross overs daartussen. Na een periode die in het teken stond van oprichten en opstarten, koers bepalen en het aanbrengen van focus, ligt de nadruk het komende jaar op het leggen van verbindingen en het aanjagen van projecten. De wil bij de partners, waaronder universiteit en hogeschool, om echt resultaat te boeken is groot.

Op het schaalniveau **Gelderland-Zuid** wordt zeer intensief samengewerkt rondom veiligheid en gezondheid (GGD). De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid regelt naast de regionale samenwerking voor brandweerzorg en geneeskundige hulpverlening ook de afstemming en coördinatie van de vluchtelingenopgang.

We nemen deel aan de **Gelrestad**-samenwerking tussen de vier grote steden in de provincie (Arnhem, Apeldoorn, Ede, Nijmegen) en de provincie Gelderland. Deze lichte en vrijwillige samenwerking richt zich momenteel vooral rondom het thema energietransitie, waarbij we ons landelijk (Agendastad) én Europees (Urban Agenda) willen profileren als koploperregio. Er is een citydeal 'Energietransitie Gelrestad' gesloten en in uitvoering. Bij een **Citydeal** worden concrete samenwerkingsafspraken gemaakt tussen steden, Rijk, bedrijven en maatschappelijke organisaties gericht op innovatieve oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. Naast de eerder genoemde Gelrestad Citydeal (energietransitie) neemt Nijmegen samen met andere steden ook deel aan de Citydeal Kennismaken (topcampussen en innovatiemilieus) en de Citydeal Zorg voor veiligheid in de stad (sociale arrangementen). Deze deals brengen nieuwe vormen van samenwerking tot stand en verbinden ambitieuze en krachtige spelers in het stedelijk netwerk waarmee opgaven op een efficiënte manier worden geadresseerd. De Citydeals zijn een voorloper van de regiodeals, een nieuw instrument van het Rijk om de ontwikkeling van de belangrijkste stedelijke regio's te stimuleren en waarover het nieuwe kabinet nog moet beslissen.

Nijmegen is in 2016 eveneens toegelaten tot de Europese variant van Agendastad, namelijk door deelname aan de partnership Urban Mobility. De partnerships komen voort uit het **Pact van Amsterdam** (2016) en dragen bouwstenen aan voor de nieuwe structuurfondsenperiode die in 2020 zal starten en waarbij naar verwachting een verschuiving plaatsvindt van budgetten voor plattelandsontwikkeling naar nieuwe budgetten voor stedelijke regio's.

We constateren een groeiende belangstelling voor de **Euregio** vanuit de regiogemeenten, de provincie en het Rijk. Nijmegen heeft goede banden met Duisburg en Kleve en inmiddels ook met Düsseldorf. De Euregio Rijn Waal wil een platform creëren voor grensoverschrijdende ontmoetingen en gesprekken tussen bestuurders, ondernemers en maatschappelijke instellingen. Een meer politiek ontmoetingsforum wordt opgezet speciaal voor volksvertegenwoordigers in de Euregio. De Nijmeegse raad is gevraagd een delegatie af te vaardigen. We werken aan de actiepunten uit de uitvoeringsagenda Onbegrensd en Onbevangen (die komend jaar geactualiseerd wordt) en aan de verdere ontwikkeling van een Platform van de grote Euregio-centrumgemeenten (Düsseldorf, Duisburg, Moers, Ede, Arnhem en Nijmegen).

We blijven ons kritisch opstellen bij de vragen rondom democratische legitimatie van samenwerkingsconstructies. We willen voorkomen dat regionale samenwerking zich voltrekt buiten het zicht en de controle van de democratisch gekozen raden.

Financiële effecten en investeringen

Onder dit thema zijn geen financiële effecten en investeringen opgenomen.

Financieel

Financieel beeld

In het financieel beeld laten we zien hoe de financiële positie zich de komende jaren ontwikkelt. Voor de programmabegroting laten we zien hoe de algemene middelen zich gaan ontwikkelen, welke bijstellingen nodig zijn voor bestaand beleid en doen we voorstellen voor nieuw beleid. We gaan specifiek in op de financiële consequenties vanuit het Masterplan voor de producten Werk, Inkomen en Armoedebestrijding.

In het deel "Investerings" benoemen we nieuwe investeringsclaims die we in het investeringsplan willen opnemen en gaan we in op de voortgang van de huidige investeringsprojecten.

In deze Zomernota is een aantal voorstellen opgenomen dat consequenties heeft voor de saldireserve. In "Ontwikkeling weerstandsvermogen en risico's" zijn deze voorstellen opgenomen en laten we zien wat dit betekent voor de ontwikkeling van het weerstandsvermogen.

Naast de concrete meldingen zijn er onzekerheden waarvan we nu nog geen exacte inschatting kunnen maken, maar waarvan wij vinden dat Uw Raad daar wel wetenschap van moet hebben. Deze meldingen zijn opgenomen in het deel "Winstwaarschuwingen lopend jaar". In het deel "Grondslagen en Uitgangspunten" zijn de uitgangspunten opgenomen die nodig zijn om tot een begroting 2018 te komen. Voor wat betreft de (centrale) overhead stellen we in deze Zomernota voor om dit op één plek in onze begroting te verantwoorden. Hoe we dit willen doen leggen we uit in "(Centrale) overhead centraal". In het laatste deel, "Taakmutaties gemeentefonds", gaan we in op de verschillende taakmutaties in het gemeentefonds uit de afgelopen circulaire.

Financiële positie

Voor de laatste begroting van deze coalitie doen wij een groot aantal voorstellen waarmee we een schone en robuuste begroting achterlaten voor een volgende coalitie. We constateren dat de financiële opgaven binnen de WSW, BUIG en armoedebestrijding te groot zijn om binnen deze beleidsterreinen op te vangen. We maken daarom in deze begroting ruimte om dit op te vangen, zodat we een sociale stad blijven.

We maken de begroting verder robuust door het schrappen van de post in de begroting die vooruitloopt op een positief rekeningresultaat. Ook stellen we de raming van de OZB-opbrengsten bij naar een realistisch niveau. Onlangs bleek dat deze raming de afgelopen jaren onvoldoende vanuit de realisatie is bijgesteld.

Al met al zijn dit forse financiële aanpassingen, oplopend naar structureel € 10,8 miljoen per jaar. Om dit op te vangen, moeten we helaas terugkomen op de afspraken die we in de Stadsbegroting 2016 en 2017 hebben gemaakt. Daarin hebben we afgesproken om de overblijvende bestedingsruimte toe te voegen aan de saldireserve; in totaal gaat het om een extra spaarbedrag oplopend naar jaarlijks € 7,6 miljoen.

We stellen in deze Zomernota voor om jaarlijks € 1,8 miljoen minder te sparen. Voor 2018 en 2019 willen we de toevoeging aan de saldireserve verminderen door ook de financiële resultaten van het masterplan en de Nijmeegse aanpak van de verhoogde asielinstroom te verrekenen. De groei van de saldireserve wordt daardoor iets lager, maar is nog steeds ruim € 43 miljoen in de periode 2017 - 2021.

De komende periode gaan we nog verder in ons streven om een schone en robuuste begroting op te leveren. De afgelopen jaren zijn we druk geweest met het realiseren van grote bezuinigingen en grote projecten zoals het klimaat rivierpark en iets eerder al de nieuwe Stadsbrug. Ook zijn we nu op bepaalde terreinen in regioverband georganiseerd, waar we dat eerst nog zelf deden (brandweer, ODRN, MGR). Al deze zaken hebben gemaakt dat op onderdelen de begroting is aangepast, soms zeer ingrijpend.

Het komend half jaar willen wij de volgende stap zetten door de begroting vanaf de basis opnieuw op te bouwen. Wij gaan er vanuit dat het maken van deze 0-begroting nieuwe inzichten geeft en mogelijk tot meer efficiency en effectiviteit gaat leiden. De resultaten uit dit proces willen we opleveren voor de gemeenteraadsverkiezing van volgend jaar zodat deze meegenomen kunnen worden bij de vorming van een nieuwe coalitie.

Financiële programmabegroting

Inleiding

In dit deel laten we zien welke ontwikkelingen er zijn in het huidige begrotingsjaar en in de nieuwe meerjarenbegroting. Het startpunt is de Stadsbegroting 2017-2020 aangevuld met de besluitvorming in de afgelopen periode.

De financiële ontwikkelingen onderscheiden we in een aantal categorieën. Deze categorieën vormen de hoofdingeling op basis waarvan de verschillende onderdelen worden toegelicht in deze paragraaf.

Financiële programmabegroting; bedragen * € 1.000	2017	2018	2019	2020	2021
Stadsbegroting 2017 - 2020	0	0	0	0	0
GRP 2017 (BW-01519)	43	44	47	152	152
Beginstand Zomernota 2017	43	44	47	152	152
Ontwikkeling algemene middelen	1.360	1.294	2.553	3.425	6.578
Bestaand beleid programma's	-949	-423	-393	-243	-243
Nieuw beleid	-555	-900	-400	-400	-650
Werk, Inkomen en Armoedebestrijding	-2.988	0	0	632	645
Financieel beeld	-3.089	16	1.807	3.566	6.482

In de voorgaande paragraaf hebben we geschreven dat we voor een aantal onderdelen een beroep moeten doen op de saldireserve. Feitelijk vertaalt zich dit in een lagere toevoeging aan de saldireserve in de komende periode. In het lopend jaar doen we nog geen uitspraak uit de saldireserve voor het verwacht resultaat, dit doen we bij de Stadsrekening.

In bovenstaande tabel is al rekening gehouden met deze mutaties in de saldireserve. Daar waar er sprake is van een verrekening met de saldireserve wordt dit toegelicht. In het deel [Ontwikkeling weerstandsvermogen en risico's](#) wordt een overzicht gegeven van alle nieuwe mutaties in de saldireserve. Ook wordt in dat deel ingegaan op de meerjarige ontwikkeling van de saldireserve ten opzichte van de risico's.

Ontwikkeling algemene middelen

Onder de algemene middelen verstaan wij de middelen die niet specifiek geoormerkt zijn voor een besteding. Uw Raad beslist over de inzet van deze middelen. In onderstaande tabel is de ontwikkeling van deze middelen opgenomen. Daarna worden de verschillende onderdelen toegelicht.

Algemene middelen; bedragen * € 1.000	2017	2018	2019	2020	2021
Gemeentefonds	2.069	3.446	4.561	5.299	8.751
Treasury - Aanpassing/verschuiving rente		600	800	900	300
Heffingen	-3.000	-1.880	-1.920	-1.800	-469
Indexeringen/prijspeilaanpassing	1.400	-600	-600	-600	-600
Areaalontwikkeling	0	-100	-150	-275	-1.351
Overige	891	-172	-138	-99	-54
Totaal	1.360	1.294	2.553	3.425	6.578

Gemeentefonds

Gemeentefonds; bedragen * € 1.000	2017	2018	2019	2020	2021
Septembercirculaire 2016	1.888	3.454	4.823	5.408	5.408
Aanpassing aantallen / decembercirculaire /jaarschijf 2021	181	-8	-262	-109	3.343
Totaal	2.069	3.446	4.561	5.299	8.751

Uit de septembercirculaire van 2016 bleek een fors hogere opbrengst dan in de meicirculaire van 2016, Uw Raad is hierover per brief, d.d. 4-10-2016, geïnformeerd. Voor de jaren 2017 en verder hebben we deze voordelen gereserveerd voor de integrale afweging bij deze Zomernota. Het gaat om respectievelijk €1,9 miljoen, € 3,5, € 4,8, € 5,4 en nog eens € 5,4 miljoen voor de jaren 2017 t/m 2021.

Na ontvangst van de septembercirculaire 2016 hebben wij de stand van het gemeentefonds opgemaakt. Deze stand was op basis van de toen bekende aantallen en bedragen. Vervolgens is een aantal maatstaven 2016 definitief vastgesteld. Inmiddels hebben wij deze vastgestelde aantallen in de nieuwe stand 2017-2021 van het gemeentefonds verwerkt. Het gaat dan voornamelijk om woningen en bijstandsaantallen. In de laatste regel is rekening gehouden met de areaaluitbreiding voor openbare ruimte.

Treasury - aanpassing/verschuiving rente

Treasury; bedragen * € 1.000	2017	2018	2019	2020	2021
Aanpassing/verschuiving rente		600	800	900	300

Per saldo komt het treasury-resultaat voor het jaar 2017 uit op nihil.

Voor 2017 wordt het rentevoordeel dat behaald wordt met geleende gelden met een looptijd korter dan 1 jaar (zogenoamd 'kort geld') teniet gedaan door nadelen op uitgeleende gelden (o.a. door vervroegde aflossingen en renteherzieningen).

De aanhoudend lage rentestanden leveren voordelen op voor onze meerjarenbegroting.

Heffingen

Heffingen; bedragen * € 1.000	2017	2018	2019	2020	2021
OZB niet woningen	-3.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
OZB inkomsten a.g.v. woningbouw		120	80	200	680
OZB inkomsten a.g.v. niet-woningen					851
Totaal	-3.000	-1.880	-1.920	-1.800	-469

Recent bleek uit een herbeoordeling van de werkvoorraad een fors nadeel op de OZB opbrengst niet-woningen. Een verdere analyse laat zien dat er verschillende oorzaken zijn. Een deel is gelegen in het niet correct verwerken van herwaarderingseffecten in het verleden. Het andere effect is dat de toename van ons areaal door nieuw- en verbouw achter gebleven is bij onze inschattingen. Dit effect is versterkt door het ontmantelen van bedrijfspanden.

Staan beleid is dat we de onjuiste inschatting van de waardeverandering van het lopend jaar volgend jaar corrigeren. Hiermee wordt het structureel tekort € 1 miljoen lager dan het tekort in 2017. Het structureel nadeel van € 2 miljoen willen wij niet afwentelen op bedrijven. Wij zijn van mening dat een verhoging van de tarieven niet pas binnen de bestaande afspraken en nemen dit als nadeel.

De OZB-ramingen passen we verder voordelig aan in de meerjarenbegroting vanwege areaalontwikkelingen

Indexeringen/prijspeilaanpassingen

Indexeringen/prijspeilaanpassing; bedragen * € 1.000	2017	2018	2019	2020	2021
Indexeringen (incl. pensioen)	-500	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
IKB (individueel keuze budget)	-400	-400	-400	-400	-400
IKB in te verdienen op de organisatie	400	400	400	400	400
Accres toename 2017 (snelle berichtgeving 6 april 2017)	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
Indexering WSW middelen 2017	400	400	400	400	400
Totaal	1.400	-600	-600	-600	-600

Het aanpassen van de begroting 2018 van prijzen 2017 naar 2018 doen we op basis van cijfers van het centraal plan bureau (cpb). De prijspeilaanpassing van de lasten (salarissen, subsidies, etc.) wordt betaald uit de indexering van de opbrengsten en de prijspeilaanpassing van het gemeentefonds.

In de laatste voorspellingen gaat het cpb uit van fors hogere prijs ontwikkelingen. Per saldo zien we dat hierdoor een nadeel ontstaat op de indexeringen. Overigens wordt het nadeel van € 2,5 miljoen voor € 1,2 miljoen veroorzaakt door de stijging van de pensioenpremie.

Eind april bleek overigens dat ook de Rijksoverheid last heeft van hogere prijzen. In de snelle berichtgeving over het gemeentefonds wordt aangekondigd dat door de hogere prijzen in 2017 het gemeentefonds (via trap op/trap af systeem) met € 140 miljoen toeneemt. Voor Nijmegen betekent dit structureel circa € 1,5 miljoen. Bij de indexering houden we alvast rekening met deze hogere gemeentefondsuitkering.

Verder moeten we nog opmerken dat bij het tekort op de SW in het onderdeel Werk, Inkomen en Armoedebestrijding niet de verwachte prijsindexatie 2017 op de Rijksmiddelen is meegenomen. Deze wordt in 2017 toegekend. We gaan ervan uit dat dit ongeveer € 4 ton is.

In het onderdeel “grondslagen en uitgangspunten” wordt dieper ingegaan op de prijspeilaanpassing.

Afgelopen jaar is het Individueel Keuze Budget ingevoerd voor medewerkers. Eén van de gevolgen is dat een klein deel van het verlof om is gezet in geld. Medewerkers kunnen vervolgens zelf de keuze maken of ze hiervoor verlof willen kopen. Door deze omzetting stijgen de loonsomkosten met € 4 ton. Door deze omzetting komt ook meer personele capaciteit beschikbaar en kunnen de meerkosten worden inverdiend op de organisatie (bijvoorbeeld inhuurbudgetten). We nemen daarom een inverdienpost op voor hetzelfde bedrag.

Areaalontwikkeling

Areaalontwikkeling; bedragen * € 1.000	2017	2018	2019	2020	2021
begrotingseffect toevoeging kapitaallasten Woningen		-20	-30	-55	-185
begrotingseffect stelpost Openbare ruimte		-80	-120	-220	-740
begrotingseffect toevoeging kapitaallasten Niet-Woningen					-426
Totaal	0	-100	-150	-275	-1.351

De (extra) toename van inwoners, woningen en bedrijven leiden tot meer OZB-inkomsten en een hogere gemeentefondsuitkering. In de vorige alinea's zijn hiervoor voorstellen gedaan om hierop de begroting aan te passen. We hebben eerder besproken dat vanuit de toename van de woningen de onderhoudsbudgetten voor de openbare ruimte worden verhoogd. We rekenen hier met € 400,- per woning.

Een andere afspraak is dat we een deel van de extra inkomsten gebruiken om het investeringsvolume te verhogen. Dit doen we door het opnemen van extra kapitaallasten in de begroting. We rekenen hiervoor € 100 per woning en de helft van de areaaltoename van niet-woningen.

Overig

Overige	2017	2018	2019	2020	2021
Verkoop aandelen DAR	550				
Minder vrijval rente a.g.v. annuïteiten 2016		-513	-479	-440	-395
Wegvallen stelpost onderuitputting rekeningresultaat	-1.800	-1.800	-1.800	-1.800	-1.800
Stelpost rekeningres. uit verlaging structurele storting saldireserve	1.800	1.800	1.800	1.800	1.800
Verlaging Post onvoorzien	341	341	341	341	341
Totaal	891	-172	-138	-99	-54

Overdracht aandelen DAR

Het aandelenpakket van de Dar is herverdeeld conform omzet van de participanten. Deze aandelenoverdracht levert ons na aftrek van de balanswaarde een incidenteel voordeel op van € 550.000.

Minder vrijval rente a.g.v. annuïteiten 2016

Vorig jaar hebben we vanwege de aanpassing van de verslaggevingsregels (de BBV) de rekenrentes aangepast. Vanwege de lage rente betekende dit een verlaging van 4% naar 2,5%. Deze aanpassing heeft vorig jaar een voordelig effect gehad op onze programmabegroting. Voor een deel blijken deze voordelen echter anders te zijn. Het gaat hierbij specifiek om investeringen die we afschrijven volgens de annuïteitenmethode. Bij deze

investeringen wordt het afschrijvingsdeel en het rentedeel anders verdeeld in de tijd waardoor de eerste jaren de voordelen minder zijn dan we vorig jaar hadden ingeschat.

Wegvallen stelpost onderuitputting rekeningresultaat / verlaging structurele storting saldireserve

Vanaf 2011 hebben we in de begroting een correctiepost opgenomen waarbij er vanuit wordt gegaan dat over het algemeen succesvol gestuurd wordt om binnen budget te blijven. Gemiddeld gesproken geeft men dus vaker minder uit dat het beschikbaar budget dan dat men het budget overschrijdt.

De afgelopen twee jaar zijn afgesloten met een negatief rekenresultaat. Daarom willen we deze stelpost onderuitputting rekeningresultaat schrappen. Dit levert een nadeel op van € 1,8 miljoen structureel.

We vangen dit op door het spaarbedrag dat op voorhand wordt toegevoegd aan de saldireserve te verlagen.

Post onvoorzien naar € 100.000

De post onvoorzien is structureel € 441.000. Wettelijk is het verplicht een post onvoorzien in de begroting op te nemen. De hoogte daarvan is niet voorgeschreven. We stellen voor de post structureel te verlagen naar € 100.000. Tegenvallers vangen we op binnen een programma, door incidentele meevallers of de saldireserve.

Nieuw beleid

In onderstaande tabel zijn de financiële consequenties vanuit de nieuwe claims opgenomen. De claims die bij een thema horen worden bij het betreffend thema toegelicht. De claim van Wijkveiligheidscoördinator valt niet onder een beleidsthema. Deze wordt onder de tabel toegelicht.

Nieuw beleid; bedragen * € 1.000		2017	2018	2019	2020	2021
Woon en Groeistad						
Uitbreiding investeringsruimte	Best en Midd				-250	-500
Duurzame Stad						
Green Capital	Duurzaamheid	-500	-500			
Bruisende Binnenstad						
Informatiecentrum WO II en herinneringstoerisme	CCC		-350	-200	-150	-150
Market Garden 75 jaar	CCC		-50	-200		
Niet onder thema						
Wijkveiligheidscoördinator	Veiligheid	-55				
Totaal		-555	-900	-400	-400	-650

Wijkveiligheidscoördinator

In de begroting van 2018 en later is € 160.000 beschikbaar voor 2 wijkveiligheidscoördinatoren. In 2017 is slechts €80.000 beschikbaar. Het is ondoenlijk voor één coördinator om acht teams aan te sturen. Dit is een incidenteel nadeel van € 55.000 vanaf 2017.

Inkomen & Armoedebestrijding (BUIG)

Inleiding

Het domein Werk, Inkomen, Armoede en Schulden staat als gevolg van de economische crisis en de krimpende Rijksbudgetten onder grote druk. De werkloosheid, armoede en schulden nemen al jaren toe en de verwachting is dat deze ook de komende jaren nog zullen toenemen. Tegelijkertijd wordt op de budgetten BUIG (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten) en WSW (Sociale Werkvoorziening) fors gekort met de gedachte dat hier een prikkelwerking van uitgaat. Bij onveranderd beleid leidt dit ertoe dat we structureel een tekort hebben op respectievelijk SW van ongeveer € 2,8 miljoen, op BUIG van ongeveer € 2,0 miljoen (netto, het vangnet is hier al van af) en op armoede van ongeveer € 2,1 miljoen (samen bijna € 7 miljoen). Het nemen van maatregelen is daarom onvermijdelijk. Onze inschatting is dat we door het nemen van slimme maatregelen ons sociale beleid grotendeels overeind kunnen houden.

Werk

Het tekort op Werk wordt volledig verklaard door de WSW. Op de overige middelen (Participatiebudget en maat- en meerwerkbudget) geldt dat we datgene uitgeven wat is begroot. Ten aanzien van de Sociale Werkvoorziening geldt dat het WerkBedrijf er het afgelopen jaar in is geslaagd om meer SW-medewerkers aan het werk te krijgen buiten de muren van het WerkBedrijf, het ziekteverzuim onder SW-medewerkers te laten dalen en de gerealiseerde omzet per medewerker te verhogen. Tegelijkertijd nemen de loonkosten toe door indexering en cao-afspraken en neemt de rijkssubsidie flink af. Behalve dat we samen met andere gemeenten een actieve lobby voeren bij het Rijk zijn deze ontwikkelingen niet of nauwelijks te beïnvloeden.

Inkomen

Het tekort op BUIG is naar verwachting in 2017 bijna € 15 miljoen. Na verwerking van de vangnetregeling blijft een 'eigen risico' over van € 8,3 miljoen. € 6 miljoen is reeds 'opgelost' in de stadsbegroting, waardoor er bij onveranderd beleid een netto tekort resteert van € 2,3 miljoen. De belangrijkste reden hiervoor is dat we als gevolg van het nieuwe BUIG-verdeelmodel fors gekort zijn op ons budget. Daarnaast is ook het totale macrobudget BUIG niet voldoende om de uitkeringen in Nederland van te betalen. Een andere reden voor het tekort is dat als gevolg van wetwijzigingen en andere ontwikkelingen (geen instroom in SW en Wajong, verhoging AOW-leeftijd, huisvesting statushouders) de bijstandsgerechtigden meer ondersteuning nodig hebben bij het vinden van werk dan voorheen. Ook de lokale arbeidsmarkt is ruim, wat inhoudt dat we relatief veel werkzoekenden hebben ten opzichte van het aantal vacatures. Dit alles is de reden dat we met het masterplan terugdringen bijstandstekort komen. Het masterplan betreft een integraal plan vanuit het gehele sociaal domein: werk, onderwijs, inkomen, zorg, welzijn, gezondheid en economie. In het masterplan staan een aantal stevige maatregelen om meer mensen in beeld te krijgen, meer mensen te activeren en meer mensen te laten uitstromen naar regulier werk. Ook zijn de quick-wins vastgesteld waarin we onder andere extra in zetten op handhaving, naleving en incasso. Dit alles vergt een forse investering (kosten gaan voor de baten uit én het gevolg van de werking van de vangnetregeling is dat baten niet direct –volledig- renderen). Omdat werk en inkomen nadrukkelijk samenhangt met gezondheid, welzijn, zorg, economie en onderwijs wordt vanuit de programma's Zorg & Welzijn, Onderwijs en Economie & Werk mee geïnvesteerd. We verwachten daarnaast dat het macrobudget BUIG de komende jaren zal toenemen. De maatregelen in het masterplan, de quick-wins en de verwachte stijging van het macrobudget leiden ertoe dat we per 2020 vangnetonafhankelijk zijn en een structureel positief resultaat behalen op BUIG.

Verder zijn er in november 2015 twee moties aangenomen om te gaan experimenteren met meer vertrouwen bij de bijstandverstrekking. Het uitvoeren van deze moties moet waardevolle beleidsinformatie opleveren en kost in 4 jaren in totaal € 0,75 miljoen. Gezien de financiële situatie op deze portefeuille zien we geen mogelijkheid om uitvoering te geven aan deze experimenten.

Armoede

In Nijmegen kennen we traditioneel een ruimhartig armoedebeleid. Het armoedepalet bestaat grofweg uit bijzondere bijstand, de CAZ (Collectieve Aanvullende Ziektekostenverzekering), subsidies (Stichting Leergeld, de Voedselbank, de Kledingbank, Inter-lokaal) en schuldhelpverlening. De regelingen die we hebben zijn openeinderegelingen. Dat betekent dat wanneer de armoede toeneemt en we erin slagen ons bereik te vergroten we te maken krijgen met een financieel dilemma. Op dit moment voorzien wij tekorten op armoedebestrijding. De belangrijkste oorzaken zijn een flinke kostentoeename voor de CAZ en hogere kosten voor bijzondere bijstand. Het nemen van maatregelen is daarom onvermijdelijk. We voeren daarom nog voor de zomer een korting door op de inrichtingskosten bijzondere bijstand en we starten met een pilot om meer voorzieningen tweedehands aan te bieden. In de jaren erna zijn nog meer maatregelen noodzakelijk. We denken dat we met bovenstaande maatregelen minima in Nijmegen kunnen blijven voorzien van goede en noodzakelijke ondersteuning. De Meedoenregeling is een succesvolle participatieregeling voor volwassenen. Bij voorkeur continueren we deze regeling, maar aangezien voor deze regeling slechts eenmalig geld beschikbaar is gesteld en we al te maken hebben met tekorten op armoedebestrijding continueren we de meedoenregeling niet. Het tekort op armoedebestrijding reduceren we verder doordat vanuit het Programma Zorg & Welzijn (Wmo-reserve) in 2017 en 2018 elk jaar € 0,7 miljoen beschikbaar wordt gesteld en doordat we de Klijnsmiddelen voor de bestrijding van armoede onder kinderen (€ 0,93 miljoen structureel) ontvangen. We ontwikkelen van deze Klijnsmiddelen geen nieuw beleid, wat betekent dat we de Klijnsmiddelen inzetten om het tekort op de totale portefeuille te reduceren.

Resumerend

Vanwege de forse tekorten die bij ongewijzigd beleid ontstaan (opgeteld bijna € 7 mln. structureel) zien wij ons genoodzaakt om stevige maatregelen te nemen. Als gevolg van de te nemen maatregelen, het claimen van Rijksmiddelen en de bijdragen vanuit andere programma's weten we het beroep op de algemene middelen te beperken tot € 3,0 miljoen in 2017, € 3,3 miljoen in 2018 en € 1,4 miljoen in 2019 en de jaren daarna verwachten we dat de ombuigingen leiden tot een structureel positief resultaat. Voor de jaren 2018 en 2019 doen we voor het financieel tekort een beroep op de saldireserve. Voor het lopend jaar, doen we dit niet nu, maar zal aan het einde van het jaar in de winstbestemming verrekening met reserves plaats vinden. Door in te blijven zetten op integraal maatwerk in de wijk, een focus op uitstroom naar regulier werk en participatie zorgen we ervoor dat we een sociale stad blijven waarbij iedereen kan meedoen.

Werk, inkomen en armoedebestrijding; bedragen * 1.000		2017	2018	2019	2020	2021
Tekort BUIG	Ink & Arm.	-2.313	-2.500	-2.938	-2.000	-2.000
Tekort SW	Econ.en Werk	-2.822	-2.943	-2.781	-2.782	-2.769
Tekort armoedebestrijding	Ink & Arm.	-1.441	-1.990	-1.990	-2.140	-2.140
Maatregelen SW	Econ.en Werk		255	118	118	118
Maatregelen BUIG	Ink & Arm.	-1.044	1.721	4.032	5.094	5.094
Maatregelen armoede	Ink & Arm.	500	500	1.200	1.410	1.410
vrijval taakmutatie armoedebestrijding kinderen	Ink & Arm.	932	932	932	932	932
Bijdrage Z&W aan CAZ	Ink & Arm.	700	700			
afvangen tekort BUIG uit reserve Z&W	Zorg en Welzijn	2.500				
Verrekenen met saldireserve			3.325	1.427		
Totaal		-2.988	0	0	632	645

Aanwending reserve Zorg en Welzijn

Met de invoering van de nieuwe taken in het sociaal domein zijn de reserve Wmo- Jeugd en de reserve Wmo Beschermd Wonen ingesteld. We spreken deze reserves aan voor innovatie, projecten en a-structurele knelpunten in het sociale domein die niet opgelost kunnen worden uit de programmabegroting.

Reserve Wmo beschermd wonen

We doen een beroep op de bestemmingsreserve Wmo beschermd wonen voor enerzijds een incidenteel tekort op het deelproduct "Noodopvang" en anderzijds een eenmalige verlenging in 2018 van de regeling Uitstapprogramma Prostituees en het doorbraakbudget Regieteam.

Reserve Wmo/Jeugd

We doen een beroep op de bestemmingsreserve Wmo/Jeugd voor een aantal projecten, zoals het project Individuele Plaatsing en Support (IPS) om mensen met een psychiatrische aandoening naar betaald werk te begeleiden en het project Daalsehof, waarmee we uitvoering geven aan het welzijnsbeleid door een Wmo-partner onder betere en veiliger condities te huisvesten. Het hobbycentrum past in een gemeentelijk pand met een maatschappelijke bestemming.

Daarnaast willen we in 2018 uitbreiding geven aan het project Uitrol Specialistische Ondersteuning Huisarts (SOH). In een aantal wijken zetten we ggz-psychologen in die in de huisartsenpraktijk twee tot vijf gesprekken met ouders en kinderen voeren op verzoek van de huisarts. Het resultaat is dat dit leidt tot minder onterechte verwijzingen. We verwachten dat dit leidt tot een besparing op de zorgkosten waardoor dit project vanaf 2021 kostenneutraal/'winstgevend' moet zijn. Tevens willen we een aantal kleinere succesvolle pilots en projecten tijdelijk continueren gericht op ontmoeting en ondersteuning van kwetsbare bewoners door wijkbewoners, bijvoorbeeld het Wijkatelier Lindenholt of projecten als Van Tuin tot bord en Bijzonder thuis afgehaald.

Op het product Diversiteit verwachten we in 2017 een incidenteel tekort op de onderdelen "Vluchtelingen/Asielzoekers" en "Participatie allochtonen/ zelforganisaties".

Tenslotte is voor het plaatsen van AED's buiten de gemeentelijke accommodaties voor de noodzakelijke bouwkundige aanpassingen en de apparatuur een gemeentelijke bijdrage nodig in 2018 en 2019.

De bovengenoemde onttrekkingen aan de bestemmingsreserves zijn exclusief de onttrekking met betrekking tot de CAZ en BUIG-problematiek (Masterplan). Hiermee is een bedrag gemoeid van € 3,2 mln. in 2017 en € 0,7 mln. in 2018.

Inzet reserves Zorg en Welzijn ; bedragen * 1.000	2017	2018	2019	2020	2021
Uitgaven ten laste van bestemmingsreserve	-747	-819	-292	-72	
Bijdrage uit de reserve					
reserve beschermd wonen	219	164			
reserve wmo jeugd	528	655	292	72	
Totaal	0	0	0	0	0

Bestaand beleid

Naast nieuw beleid zijn er ook voordelen en knelpunten op bestaand beleid geconstateerd. In dit deel lichten wij deze claims toe. Een aantal van deze claims zijn bij een thema toegelicht. Op deze claims wordt hieronder niet ingegaan.

Bestaand beleid; bedragen * € 1.000		2017	2018	2019	2020	2021
Woon en groeistad						
Cultuurhistorische waardenkaart	CCC		-150	-150		
Bruisende Binnenstad						
Investeringsregeling panden Binnenstad	Econ. en Werk	-120	50			
Niet onder thema						
Wij zijn Nijmegen; bijdrage uit reserve City Marketing	CCC	0				
Uitvoering EED richtlijn bij bedrijven	Duurzaamheid	-47				
Terugloop opbrengst markten	Econ. en Werk	-80	-80			
Lagere opbrengsten kermissen	Econ. en Werk	-133	-133	-133	-133	-133
Lagere haven opbrengsten	Econ. en Werk	-80				
PV-vergoedingen	Openb. ruimte	-244				
Hogere afrekening DAR	Openb. ruimte	-350				
Afstoting van verhuurde panden	Sport en Acc.	-110	-110	-110	-110	-110
Jongerencentrum Staddijk	Sport en Acc.	-35				
Onderhoudsreserve vastgoed	Sport en Acc.	0				
Duurzaamheidsreserve vastgoed	Sport en Acc.	0				
Jaarrekening Veiligheidsregio 2016	Veiligheid	110				
Begroting Veiligheidsregio 2017	Veiligheid	140				
Afronding wonen boven winkels (uit ISV reserve)	Wonen	0				
Nijm. aanpak verhoogde instroom Vluchtelingen '16-17	div. prog.	0	0	0		
Totaal		-949	-423	-393	-243	-243

Wij zijn Nijmegen; bijdrage uit reserve City Marketing

Voor het voortzetten van Wij Zijn Nijmegen 2017-2018 doen wij een bijdrage van € 25.000 ; hiervoor doen wij een beroep op de reserve Citymarketing.

Uitvoering EED richtlijn bij bedrijven

Het rijk heeft in de decembercirculaire 2016 voor 2017 incidenteel € 47.000 aan Nijmegen beschikbaar gesteld voor extra toezicht op energie-audits door grote ondernemingen (EED-richtlijn). Deze middelen zijn bij de jaarrekening 2016 in het rekeningresultaat terecht gekomen. Wij willen deze extra middelen in 2017 toevoegen aan het product Milieubeheer Bedrijven voor het uitvoeren van energieaudits.

Terugloop opbrengst markten

Net als voorgaande jaren verwachten we dat de marktopbrengsten achter blijven op de begroting. Dachten we in het verleden dat dit vooral kwam door de economische crisis, nu moeten we helaas constateren dat dit structureel is. We zijn inmiddels gestart met het ontwikkelen van een toekomstvisie op de warenmarkten, zowel gericht op een beleidsmatige als organisatorische aanpak. De nieuwe toekomstvisie warenmarkten en een nieuwe marktverordening worden voor de zomer 2017 verwacht. We gaan ervan uit dat de maatregelen die we gaan nemen vanaf 2019 effect zullen hebben en melden daarom nu alleen in 2017 en 2018 een tekort.

Lagere opbrengsten kermissen

Net als voorgaande jaren melden we lagere opbrengsten uit kermissen. Voorgaande jaren gingen we er vanuit dat naast de toenemende concurrentie in vermaakactiviteiten vooral de economische crisis een belangrijke

oorzaak was. Dit is de reden dat we de lagere opbrengst de afgelopen jaren niet structureel hebben verwerkt. Nu zien we in, ook mede als gevolg van herinrichting van delen van de stad, dat dit tekort structureel is. We schatten het financieel nadeel in op € 133.000 vanaf 2017.

Lagere haven opbrengsten

De opbrengsten havengelden dalen al een aantal jaren, in 2017 is dat ook het geval. Ook de overslag-gelden lopen terug. We verwachten een incidenteel tekort in 2017 van €80.000. We verwachten de komende jaren de overslag in de havens te kunnen verbeteren en de havens beter te kunnen profileren.

PV-vergoedingen

Het tekort van € 244.000 is ontstaan door het wegvallen van de vergoeding voor het uitschrijven van proces verbaal. We onderzoeken de besparingsmogelijkheden op inzet van toezichthouders door een herverdeling over de verschillende programma's. Omdat eventuele maatregelen op zijn vroegst pas in 2018 tot resultaat zullen leiden, melden we voor 2017 een tekort.

Hogere afrekening DAR

Uit de afrekening met de Dar over 2016 blijkt een tekort van € 350.000 in 2017 voor met name extra reiniging en terugloop verkochte groene afvalzakken. We volgen de ontwikkelingen nauwgezet en zullen in samenspraak met de DAR naar oplossingen zoeken. We komen hier op terug bij de nota Slotwijzigingen. We zullen dan ook inzicht geven in de verwachte opbrengsten uit ingezamelde afvalstromen.

Afstoting van verhuurde panden

Als gevolg van sloop, verkoop en herontwikkeling van enkele panden moeten de bijbehorende lasten en baten uit de begroting worden genomen. Mutaties na 1-4-2017 melden we in de Slotwijziging 2017. Dit bedrag bedraagt €110.000 vanaf 2017.

Jongerencentrum Staddijk

Naar aanleiding van de raadsmotie "Een tweede kans voor Dukenburg" houden wij dit gebouw in 2017 open. We gaan ervan uit dat het gebouw op korte termijn kan worden verkocht en gaan nu uit van een incidenteel tekort van € 35.000 in 2017.

Onderhoudsreserve voor vastgoed en buitensport

Op basis van het onderhoudsplan 2017 dient een storting en/of onttrekking plaats te vinden. Dit betreft een budgettair neutrale mutatie. Omdat het hier gaat om mutaties in de onderhoudsreserve is een raadsbesluit nodig.

Duurzaamheidsreserve

Op basis van het masterplan Duurzaamheid dient een storting en/of onttrekking plaats te vinden. Dit betreft een budgettair neutrale mutatie. Omdat het hier gaat om mutaties in de reserve duurzaamheid is een raadsbesluit nodig.

Jaarrekening Veiligheidsregio 2016

Op basis van de jaarrekening 2016 van de Veiligheidsregio verwachten we een incidenteel voordeel van € 110.000. Als het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio de jaarrekening heeft vastgesteld, ontvangt de gemeente Nijmegen dit bedrag.

Begroting Veiligheidsregio 2017

Het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio heeft bij de bespreking van de begroting van 2017 besloten om de bijdragen van de gemeenten slechts te verhogen met het gebruikelijke indexeringspercentage. De extra benodigde dekking is gevonden door geld te onttrekken aan de eigen reserves. De bijdrage van de gemeente Nijmegen is daardoor € 140.000 lager dan begroot; dit is een incidenteel voordeel.

Afronding wonen boven winkels; beroep op ISV reserve

Subsidies voor wonen boven winkels zijn afgeschaft en nu in afrondende fase. Er is nu een bedrag nodig van € 23.000. We stellen uw Raad voor de subsidies ten laste te brengen van de daarvoor bedoelde ISV-reserve.

Nijmeegse aanpak verhoogde instroom Vluchtelingen '16 '17

In de afgelopen periode is sprake geweest van een sterk verhoogde instroom van asielzoekers. Deze normaliseert nu weer. Onze huisvestingstaakstelling voor statushouders is daardoor fors afgenomen van 430 in 2016 naar 230 dit jaar en de verwachting is dat dit nog verder terugloopt en stabiliseert op ongeveer 180 vanaf 2018. In het kader van de verhoogde instroom is een aantal maatregelen genomen rondom integratie en inburgering, afgestemd op de verhoogde instroom en op de daartoe door het Rijk beschikbaar gestelde middelen.

Omdat de rijksmiddelen worden bepaald op de actuele instroom ontstaat er enige frictie. Verplichtingen zijn immers aangegaan op basis van een verwachte hogere instroom. Bovendien zit er een vertraging in de aanpak: zo is werk pas aan de orde als de taal enigszins onder de knie is. In de begroting 2018 kunnen we het aanbod bijstellen op basis van de nieuwe prognoses. Daarbij zal nog extra inzet nodig zijn op de al aanwezige statushouders uit de jaren 2015-2016, vooral op het gebied van werk en inkomen. Volledigheidshalve melden we dat we in 2016 ruim € 0,5 miljoen niet nodig hebben gehad. Dit is ten gunste van het rekeningresultaat gekomen.

Vanwege het bijzondere en incidentele karakter van de verhoogde instroom van vluchtelingen is vorig jaar besloten het resterend tekort rechtstreeks te verrekenen met de saldireserve. Voor deze zomernota stellen wij hetzelfde voor.

Bedragen * € 1.000,-		was 2017	2017	2018	wordt 2019
Kosten (inclusief maatregelen)					
Projectkosten	Zorg & Welzijn	347	347		
Programmakosten	Zorg & Welzijn	73	73		
Inrichtingskst, budgetbeheer, aanv. bijstand, CAZ	Inkomen & Armoede	1.473	873	350	60
Trajecten werkbedrijf en Studeren HBO/WO	Economie en Werk	735	400	493	
Totaal kosten		2.628	1.693	843	60
Opbrengsten					
Compensatie rijk		2.242	1.401		
Overgeheveld budget werktrajecten 2016			158		
Totaal baten		2.084	1.559	0	0
Verrekening met saldireserve		-386	-134	-843	-60
Claim		0	0	0	0

Investerings

Voortgang huidige Investerings

Ten opzichte van de Stadsrekening 2016 zijn er geen grote afwijkingen te melden over de voortgang van de investeringen. Hieronder gaan we in op een aantal belangrijke inhoudelijke ontwikkelingen; het gaat dan vooral over zaken waarover uw raad dit jaar nader wordt geïnformeerd of voorstellen kan verwachten. Voor een uitgebreide toelichting over de voortgang van de besteding van de lopende investeringskredieten verwijzen we naar de desbetreffende bijlage.

Huisvesting Cultuurspinnerij

Voor het gehele NYMA-kwartier wordt een ambitiedocument opgesteld dat voor de zomer aan de Raad wordt voorgelegd. De besteding van dit krediet krijgt hierin een plaats.

Modernisering GBA

De BasisRegistratie Personen (BRP, voorheen GBA) wordt gemoderniseerd. Landelijke invoering van het nieuwe systeem was dit jaar voorzien. Gebaseerd op de laatst bekende informatie wordt er gestart in 2019.

Aanleg Dorpensingel

Over de voortgang aanleg Dorpensingel wordt u separaat geïnformeerd per brief.

Griftdijk Verkeersmaatregelen

Volgens de huidige planning worden de verkeersmaatregelen gerealiseerd in 2018 (dit was 2017).

Malderburchtstraat

De aanpak van de verkeersveiligheid wordt gecombineerd met groot onderhoud en afgestemd met bouwactiviteiten op het Circusterrein. De uitvoering is uitgesteld naar 2018.

Primair Onderwijs Groot Oosterhout (De Uitdaging)

Met schoolbestuur Conexus wordt onderhandeld over een doordecentralisatie overeenkomst voor basisschool De Uitdaging. Vanwege een juridische procedure bij de Raad van State wordt enige vertraging in het bouwproces van school en gymzaal verwacht. Zonder verdere vertraging zal de oplevering in de 2e helft van 2018 plaatsvinden.

Bewegingsonderwijs Kristallis en overige onderwijshuisvesting

De Investerings vinden naar verwachting een jaar later plaats dan gepland (in 2018 en 2019). Met het schoolbestuur Pluryn wordt momenteel onderhandeld over renovatie of nieuwbouw van de locatie Hatertseweg 400 en mogelijkheden voor het huisvesten van het bewegingsonderwijs aan de Scherpenkampweg.

Ondergrondse containers

De uitvoering van het ondergronds plaatsen van afvalcontainers heeft vertraging opgelopen. Met de beschikbare middelen kunnen we in plaats van 35 ondergrondse containers er 12 tot 15 minder plaatsen. Daardoor zullen we niet het hele centrumgebied van ondergrondse containers kunnen voorzien. De verwachting is dat het project in 2018 gereed komt.

Talent Centraal

De bouw van de sportfaciliteit is recentelijk gegund. Het streven is om het sportcentrum in augustus 2018 op te leveren.

Kunstgrasvelden

In 2017 heeft de kunstgrasveldrenovatie bij NEC plaatsgevonden.

Hardware Trekkenwand Schouwburg

De vervanging van de trekkenwand is in maart 2017 afgerond.

Bestaande sportaccommodaties

In de Stadsbegroting 2017 is een extra investeringskrediet beschikbaar gesteld ten behoeve van sportaccommodaties. Het overgrote deel van de investeringen zal in 2018 plaatsvinden.

Speelvoorzieningen

De programmering van de vervangingen voor de speelvoorzieningen in de wijken is dit jaar in gang gezet. In 2018 en 2019 zal dit project gereed komen.

Wijzigingen

In deze Zomernota stellen we ook enkele wijzigingen voor ten aanzien van de door uw raad beschikbaar gestelde investeringskredieten.

Vasim

De naam van het investeringskrediet wordt: openbare ruimte NYMA.

Tunnel Westzijde Spoorzone:

De naam van het krediet verandert in: (Realisatie volwaardige) Entree westzijde Station Nijmegen.

Watersport Nevengeul

De naam van het krediet verandert in Watersportcentrum Spiegelwaal.

Begrotingswijziging

De aanpassing van de kapitaallasten en de wijzigingen van de investeringskredieten nemen we mee in begrotingswijziging BW-01563.

Nieuwe investeringen

In onderstaande tabel zijn de aanpassingen op het investeringsplan opgenomen. De claims die onder een thema vallen zijn toegelicht bij het betreffende thema. Deze claims worden onder de tabel niet verder toegelicht.

Aanpassingen investeringsplan; bedragen * € 1.000	programma	2017	2018	2019	2020	2021
Zorgzame Stad						
Toegankelijkheid Wijkaccomm	Sport en Acc.		190	190	190	190
Woon en groeistad						
Bijstelling Investerings Nijmegen noord	Best. en mid					-500
Entree westzijde Centraal Station	Grondbeleid			1.500	1.500	
Openbare ruimte NYMA	Grondbeleid	0				
Basisschool ten zuiden van Griftdijk	Onderwijs				3.500	
Gymzaal De Grote Boel	Sport en Acc.		510	510		
Gymzaal De Stelt	Sport en Acc.		435	435		
Gymzaal Woenderskamp	Sport en Acc.				1.090	
Upgrade Gymzaal naar Sportzaal Woenderskamp	Sport en Acc.				2.375	
Bruisende binnenstad						
Binnenstad bereikbaar voor iedereen	Mobiliteit	550	100			
Investerings niet bij thema						
Herbestemmen investeringsbudget Oude Stad	CCC	0				
Archeologisch Depot samen met Provincie	CCC			1.300		
Afwikkeling Damwand Waalkade	Econ. Werk	190				
Bastion	Grondbeleid				2.300	
Bastei; verkoopopbrengsten	Grondbeleid	900				
Weurtseweg	Mobiliteit				900	
Vrijval PO Groot Oosterhout	Onderwijs	-3.500				
Onderhoudstoestand woonstraten	Openb. ruimte	2.500	2.400			
Gekapitaliseerde ruimte onderhoudsbudget OR	Openb. ruimte	-2.500	-2.400			
Vervanging kunstgrasvelden	Sport en Acc.	0				1.620
Aanpass 't Hert bs Kleurrijk	Sport en Acc	200				
Inzet restantkredieten Mobiliteit	Mobiliteit.	0	0	0	0	0
Totaal aanpassingen investeringsplan						
	€ 16,7 miljoen					
Beschikbare investeringsruimte						
	€ 10,0 miljoen					
Verruiming investeringsruimte (nieuw beleid)						
	€ 6,7 miljoen					

Het totaalbedrag aan gewenste investeringen is € 16,7 mln. Door de toenemende bouw van woningen in Nijmegen Noord is het noodzakelijk om voorzieningen (scholen, gymzalen, etc.) in de Waal-sprong te realiseren. Gelet op de omvang van deze investeringen stellen we voor om aanvullend € 6,7 mln. kredietruimte vrij te maken. Bij nieuw beleid is hiervoor een claim voor extra kapitaallasten opgenomen.

Herbestemmen investeringskrediet Oude Stad

Van het krediet is € 330.000 over. We stellen voor dat bedrag beschikbaar te houden voor nieuwe projecten, gericht op behoud van cultuurhistorische panden (Barbarossaruïne en de stadsmuren in het Valkhofkwartier).

Archeologisch depot

Om aan wet- en regelgeving te voldoen zullen we moeten investeren in aparte opslagruimtes voor kwetsbaar materiaal, in een optimale klimaatbeheersing en een betere ontsluiting voor raadpleging en onderzoek. De kosten voor deze interne verbouwingen en de inrichting van deze ruimtes zijn geraamd op € 1,3 mln.

Afwikkeling Damwand Waalkade

Voor de afronding van de investering is een bedrag van € 190.000 vanwege rente-, plan- en directie-kosten en (wettelijk verplicht) archeologisch onderzoek. Daarnaast lopen nog twee procedures in het kader van nadeelcompensatie. De omvang van die claims is nog onduidelijk. Wij volgen deze ontwikkeling nauwlettend en zullen u waar nodig nader informeren.

Bastion

Om te voldoen aan de voorovereenkomst met partners is bovenop de gereserveerde middelen een aanvullend investeringsbedrag van € 2,3 mln. nodig. Met deze investering geven we invulling van het betrokken gebouw en het gebied en geven we een wezenlijke impuls aan de watersport.

Tegenover deze extra investering staat dat de bijdrage vanuit de saldireserve met € 0,4 mln. kan worden verlaagd (zie toelichting bij financieel beeld).

Bastei: verkoopopbrengsten

Voor de dekking van de investering in de Bastei is eerder besloten de verkoopopbrengsten van cultuurhistorische panden voor een bedrag van € 900.000 in mindering te brengen op de investering. Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is dat niet toegestaan. Daarom stellen we bij deze Zomernota voor dit te herstellen en deze verkoopopbrengsten toe te voegen aan de algemene reserve. Daar staat tegenover dat aanvullend een krediet van € 900.000 nodig is voor de Bastei. Dit betreft een administratieve correctie.

Weurtseweg

De snelfietsroute op de Waalbandijk heeft moeten wijken voor woningbouw. Die moet er opnieuw komen op de Weurtseweg, die afgewaardeerd kan worden van 50km naar 30km weg als fietsstraat. Dat is onontkoombaar. In de vorige Zomernota is hiervoor € 1 mln. beschikbaar gesteld. De kosten van de Weurtseweg bedragen € 1,9 mln. waarbij we geen rekening houden met eventuele kosten voor archeologie en verwijderen explosieven. Gevolg is een ophoging van € 0,9 mln. We gaan uit van uitvoering in 2020.

Vrijval PO Groot Oosterhout

Voor de investering in basisschool De Uitdaging (PO Groot Oosterhout) is voor 2017 een budget gereserveerd van € 7,0 miljoen. We zijn momenteel in gesprek met het schoolbestuur over doordecentralisatie van deze onderwijsvoorziening. Op grond van dit scenario verwachten we een investeringsbudget van € 3,5 miljoen in de periode 2017-2018 nodig te hebben. Daarmee kan € 3,5 miljoen van de oorspronkelijke claim vrijvallen. We stellen voor dit investeringsbudget in te zetten voor de realisatie van de basisschool ten zuiden van de Griftdijk in 2020/2021.

Onderhoudstoestand woonstraten

Van een aantal woonstraten is het asfalt versleten. Om de onderhoudstoestand naar een gewenst niveau (Marikenniveau) te brengen, is voor 2017 en 2018 samen € 4,9 mln. noodzakelijk.

De gemeente heeft voor haar wegen een zorgplicht. We zijn dus wettelijk verplicht de wegen te onderhouden. De budgetten die nu in het programma Openbare Ruimte beschikbaar zijn voor onderhoud aan wegen zijn onvoldoende om het versleten asfalt aan te pakken. Daarnaast is van belang dat het asfalt vervangen wordt omdat het om teerhoudend asfalt gaat. Door slijtage kan de teer door de verbrokkelde ondergrond in de grond terecht komen.

De kapitaallasten van de investering kunnen worden gedekt (zie regel: gekapitaliseerde ruimte onderhoudsbudget OR) door een deel van het jaarlijkse onderhoudsbudget hiervoor te reserveren (2019: € 125.000, 2020: € 248.438, 2021: € 245.313). We investeren in klinkerbestrating; daarvoor bestaat nog geen objectprofiel in de kadernota investering. We stellen dan ook voor bij deze Zomernota te besluiten klinkerwegen af te schrijven over een periode van 40 jaar.

Vervanging kunstgrasvelden

Op basis van de levenscycli van kunstgrasvelden zijn er 3 kunstgrasvelden voetbal en 1 pupillenveld voetbal aan vervanging toe. Hiervoor is een investering nodig van € 1,62 mln. in 2021.

Aanpassing 't Hert voor basisschool Kleurrijk

Vierde unit is nodig vanwege groei leerlingenaantal en moet aangepast worden aan het bestaande onderwijs-concept. Dringend gewenste realisatie zomervakantie 2017

Inzet restantkredieten Mobiliteit

We stellen voor om een aantal knelpunten op het gebied van Mobiliteit op te lossen door de inzet van restantkredieten.

Waalbrug groot onderhoud; fietsinfrastructuur & beeldkwaliteit

We hechten aan meer fietscomfort op de één van de drukste en belangrijkste fietsverbindingen in Nijmegen. We hebben nu de eenmalige kans om Rijksmonument de Waalbrug de allure te geven die het verdient. De totaal benodigde middelen van € 245.000 dekken we uit het restantkrediet voor fietsvriendelijke maatregelen.

Fietsopgangen Waaloverschrijdingen

We willen € 1,45 mln. investeren in de fietsopgang Hezelpoort en Waalbrug Lent. Dit willen we dekken uit het krediet Fietstunnels Waalsprong, dat oorspronkelijk bedoeld is voor aanpak grote fietsinfrastructuur en opheffen belemmeringen fiets.

Daalseweg

In kader van Verkeerscirculatieplan Nijmegen-Oost heeft de uitvoering van het restanttraject Daalseweg een hoge bestuurlijke prioriteit. Met een bedrag van € 100.000 is de doorstroming, verkeersveiligheid en leefbaarheid beter te regelen. Investering in 2018 gewenst, omdat deze samenhangt met andere werkzaamheden. We kunnen dit dekken uit restantkredieten voor fietsinvesteringen.

Graafseweg

De aanpak van het zuidelijk deel (waaronder de oversteekplek waar een fataal ongeluk heeft plaatsgevonden) van de Graafseweg is gepland in 2019-2020, gelijktijdig met groot onderhoud. Om in de tussentijd voor een verkeersveilig alternatief te zorgen, investeren we in 2017 een bedrag van € 50.000. We kunnen dit dekken uit restantkredieten voor fietsinvesteringen.

Fysieke infrastructuur aanpassingen singels

In het kader van het groot onderhoud van de Waalbrug en de leefbaarheid van de binnenstad worden de singels aangepast; totaal € 0,8 miljoen. We willen hiervoor € 0,5 miljoen uit het bestaand krediet Fietsvriendelijke maatregelen inzetten en € 0,3 miljoen overschot Groene Route.

Snelfietsroute Nijmegen-Cuijk

Nijmegen participeert in de snelfietsroute Nijmegen-Cuijk. Daarin is een tekort van € 2 mln. die verdeeld wordt over 3 provincies en betrokken gemeenten. Bestuurlijk is vanuit Nijmegen € 0,1 mln. toegezegd om de ambitie alsnog geheel waar te maken. We kunnen dit dekken uit restantkredieten voor fietsinvesteringen.

Ontwikkeling weerstandsvermogen en risico's

Inleiding

In deze zomernota wordt een aantal keren een beroep gedaan op de saldireserve. Naast een aantal claims dat in het deel over de programmabegroting gevolgen heeft voor de saldireserve zijn er ook een aantal dat vanuit de GREX-en wordt voorgesteld. In het deel nieuwe claims wordt hierop ingegaan.

In het deel "doorkijk saldireserve" wordt ingegaan op het effect dat de veranderingen heeft op de ontwikkeling van het weerstandsvermogen ten opzichte van het risicoprofiel.

Nieuwe claims

In onderstaande tabel zijn de verschillende claims/veranderingen opgenomen van de saldireserve. Onder de tabel worden de verschillende regels toegelicht.

Mutatie saldireserve; bedragen * € 1.000	programma	2017	2018	2019	2020	2021
Pilot stimuleren woningen in middeldure huur	Grondbeleid		-300	-700		
Sociale huur Molukkenstraat	Grondbeleid	-1.000				
Aanpassing rekenrente grondexploitatie	Grondbeleid	5.781				
Bastei: verkoopopbrengst t.g.v. saldireserve ipv project	Grondbeleid	500				
Bastion herschikking bijdrage saldireserve /investering	Grondbeleid	400				
Tussentijdse winstnemning Bijsterhuizen	Grondbeleid	1.500		-1.000	-500	
Verlaging structurele storting saldireserve	Bestuur en Mid.	-1.800	-1.800	-1.800	-1.800	-1.800
Verrekening W, I en A met saldireserve			-3.325	-1.427		
Verrekening resultaat vluchtelingen met reserve		252	-843	-60		
Resultaat Zomernota 2017 lopend begrotingsjaar		-3.089				
Totaal		2.544	-6.268	-4.987	-2.300	-1.800

Pilot stimuleren woningen in de middeldure huur

De afgelopen jaren is in de Waalsprong circa 5 à 7% van de woningen ingezet voor de middeldure huur, in de bestaande stad is dat circa 5%. Door de verder aantrekkende koopmarkt bestaat het risico dat in dit segment minder gerealiseerd gaat worden en dat een doelgroep niet goed bediend wordt. Stimuleren van dit segment kan door het oormerken van een deel van het te ontwikkelen programma als middeldure huur. Hiermee worden partijen verplicht (een deel) van een project duurzaam in te zetten voor middeldure huur. Hiermee wordt naar verwachting een lagere grondprijs gerealiseerd, waardoor er sprake is van een negatief effect op de nu verwachte opbrengsten in de grondexploitaties. Dit maakt dat we een bijdrage nodig hebben uit de saldireserve van € 300.000 in 2018 en € 700.000 in 2019.

Project Molukkenstraat (planexploitatie Onderwijshuisvesting)

Voor het jaar 2017 is nu een claim van € 1,0 mln. opgenomen voor sociale huur Molukkenstraat. In de desbetreffende planexploitatie is ervan uitgegaan dat herontwikkeling kostendekkend kan door een programma met 100% koopwoningen. Na het vaststellen van de planexploitatie is de wens ontstaan hier sociale huur te realiseren. Hierdoor wordt de opbrengst € 1 miljoen lager.

Aanpassing rekenrente grondexploitatie

Op de GREX-en is een voordeel ontstaan van € 5,8 miljoen omdat de rekenrente van de grondexploitaties dit jaar is aangepast van 2,5% naar 2%. Deze aanpassing is nodig omdat het BBV voorschrijft dat de gehanteerde rekenrente in lijn moet liggen met de rente die betaald wordt voor de externe financiering.

Bastei: verkoopopbrengst ten gunste van saldireserve in plaats van project

In de investeringsparagraaf is toegelicht dat volgens het Besluit Begroting en Verantwoording de verkoopopbrengsten van cultuurhistorische panden niet in mindering mogen worden gebracht op de investeringen. Bij deze Zomernota herstellen we dat en voegen we de opbrengsten die tot nu toe zijn gerealiseerd toe aan de algemene reserve. Zie voor meer informatie de desbetreffende toelichting bij investeringen.

Bastion herschikking bijdrage saldireserve /investering

Voor de investeringen in het watersportcentrum is rekening gehouden met een bijdrage vanuit de saldireserve aan de betrokken planexploitatie (nadeelcompensatie). Het nadeel op de betrokken planexploitatie valt lager uit, waardoor de bijdrage vanuit de saldireserve kan worden verlaagd met € 400.000. Zie voor meer informatie de desbetreffende toelichting bij investeringen.

Tussentijdse winstneming Bijsterhuizen

Vanuit de GR Bijsterhuizen wordt vanwege de verkopen van de afgelopen jaren een tussentijdse winstuitkering gedaan van € 3,5 miljoen per deelnemer. We hielden al rekening met een tussentijdse uitkering in 2017 van € 2,0 miljoen. Dit betekent dat we dit jaar € 1,5 miljoen meer ontvangen.

Deze hogere tussentijdse winstuitkering betekent niet dat de totale winst op de GR Bijsterhuizen hoger gaat worden, daarom verlagen we de winstverwachting in 2019 en 2020 met in totaal hetzelfde bedrag.

Verlaging structurele storting saldireserve

Bij de ontwikkeling van de algemene middelen hebben we voorgesteld om de structurele storting in de saldireserve met € 1,8 miljoen te verlagen. Hiermee maken we ruimte om de stelpost onderuitputting rekeningresultaat te schrappen.

Door het verlagen van deze storting groeit de saldireserve minder hard. Overigens blijft de ontwikkeling van de saldireserve ruimschoots voldoende ten opzichte van het risicoprofiel.

Verrekening W, I en A met saldireserve

De financiële uitdagingen binnen de producten Werk, Inkomen en Armoedebestrijding zijn zo stevig dat we de eerste jaren een beroep doen op de saldireserve om het financieel sluitend te maken.

Verrekening resultaat vluchtelingen met reserve

In deze zomernota zijn de verwachtingen rondom de verhoogde instroom vluchtelingen herijkt. Vorig jaar hebben we aangegeven dat we deze uitgaven zo bijzonder en incidenteel vinden dat we voor het verschil een beroep doen op de saldireserve. Voor deze Zomernota stellen we hetzelfde voor.

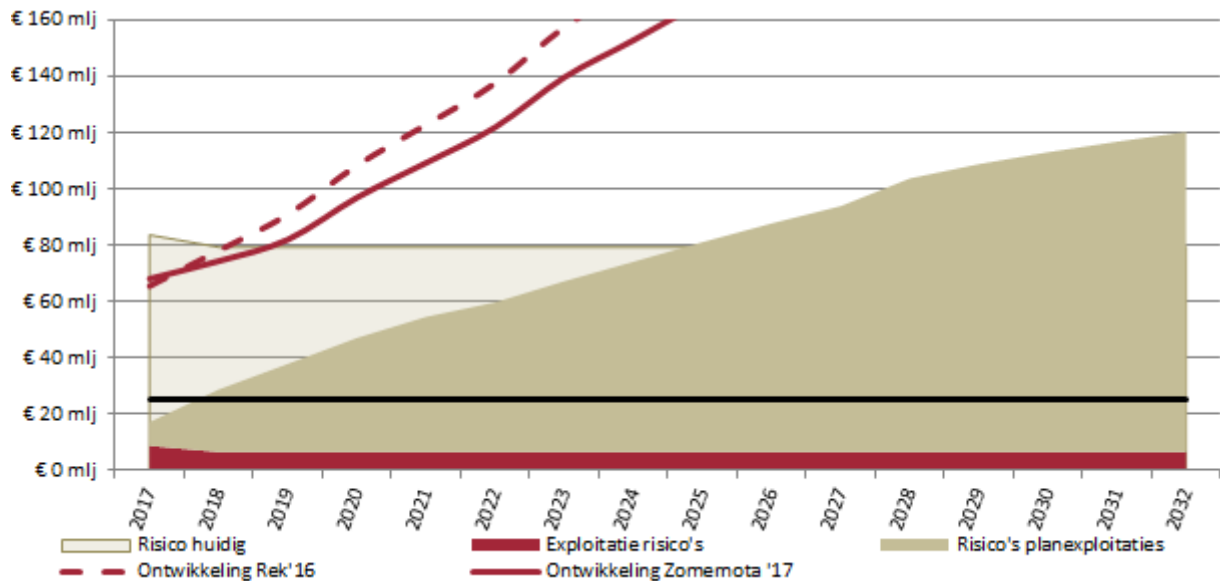
Resultaat Zomernota 2017 lopend begrotingsjaar

We verrekenen nu niet het verwacht jaarresultaat van het lopend begrotingsjaar. Dit doen we aan het einde van het jaar in de Stadsrekening. In de doorkijk van de saldireserve houden we hier alvast wel rekening mee zodat de prognose van de saldireserve zo actueel mogelijk is.

Doorkijk saldireserve

In dit deel laten we zien welk effect de mutaties op de saldireserve hebben en wordt de relatie gelegd met de risico's. De risico's zijn overigens niet geactualiseerd. Dit doen we twee keer per jaar, bij de rekening en bij de begroting.

In onderstaande afbeelding laten we zien welk effect de aanpassingen hebben op de ontwikkeling van het weerstandsvermogen (ononderbroken rode lijn) ten opzichte van de ontwikkeling die in de Stadsrekening 2016 is geschetst (rode stippellijn).

Uit de afbeelding blijkt dat de groei van de saldireserve iets afneemt ten opzichte van de geschetste lijn uit de Stadsrekening 2016. Desalniettemin blijft de ontwikkeling van de saldireserve positief: we verwachten een groei in de periode 2017 - 2021 van meer dan € 43 miljoen.

(Centrale) Overhead centraal

In het vernieuwde BBV is voorgeschreven dat we de overhead niet meer verdelen naar taakvelden, maar inzichtelijk maken op het taakveld “0.4 Overhead”. In de vorige begroting is er voor gekozen om het taakveld overzicht conform het vernieuwde BBV te maken en de programma’s conform de bestaande gedragslijn; dus wel met toerekening van overhead aan programma’s.

Mede gelet op de resultaten van het afgelopen jaar, waarin het nadeel op de afdelingskosten hardnekkig bleek te zijn, willen we de centrale overhead al in de huidige programmabegroting zichtbaar maken op één product binnen het programma Bestuur & Middelen. Hiermee creëren we in de begroting één plek waar er wordt ingegaan op de ontwikkeling van de overhead en waar we ons over eventuele resultaten kunnen verantwoorden.

Het tekort op afdelingskosten is terug gelegd bij de ambtelijke organisatie.

Bij het op één plek verantwoorden van de overhead moeten twee opmerking gemaakt worden.

De eerste is dat de definitie van overhead die het BBV hanteert ruimer is dan alleen de centrale overhead. Het betreft bijvoorbeeld ook leidinggevend en ondersteunend bij afdelingen die de primaire processen uitvoeren. Om deze onderdelen uit de afdelingsbudgetten te halen, moeten we diep in grijpen op bestaande systemen en werkwijzen. We kiezen er dan ook voor om dit zorgvuldig voor te bereiden en hier meer tijd voor te nemen.

De tweede opmerking gaat over de overhead die we toerekenen aan de ambtelijke inzet op investerings- en grondexploitatieprojecten. Hoewel het BBV gemeenten de keuze geeft om centrale overhead wel of niet toerekenen aan investeringen en grondexploitaties, kiezen wij ervoor om de toerekening methodiek niet te veranderen.

Twee redenen zijn hiervoor van belang. Ten eerste gaat het niet toe rekenen van de overhead tot een forse financiële last binnen de programmabegroting gaat leiden en ten tweede geeft het in rekening brengen van deze kosten op de projecten meer inzicht in de daadwerkelijke kosten. Het alternatief om deze kosten buiten de boekhouding inzichtelijk te maken, zien wij bij grote langjarige projecten als ingewikkeld en risicovol.

Met deze Zomernota vragen we Uw Raad om onder het programma Bestuur & Middelen het product Overhead in te stellen en op dat product per ingang van het begrotingsjaar 2017 de centrale overhead te begroten en verantwoorden.

Winstwaarschuwing lopend jaar

Zoals vastgelegd in de door uw Raad vastgestelde Kadernota Financiële kengetallen, Risicomanagement en Weerstandsvermogen toetsen we twee keer per jaar, bij de Stadsbegroting en -rekening, alle risico's. In de tussentijdse verantwoording kijken we daarom alleen naar afwijkingen voor zover die voor het lopende begrotingsjaar relevant zijn en kwantificeren dit zoveel mogelijk.

Hieronder geven we per programma inzicht in de belangrijkste onzekerheden. Op basis van huidige kennis en inzicht zal het totale effect maximaal een nadeel opleveren van € 7,4 mln. Hiervan wordt het grootste deel eventueel afgedekt uit de bestemmingsreserves van Zorg en Welzijn. Ook merken we op dat een aantal effecten niet kwantificeerbaar is.

Bedragen * €1.000	programma	van	tot	Toelichting
Opheffing Stadsregio	Bestuur en mid.	pm	pm	Niet kwantificeerbaar
Parkeeropbrengsten	Mobiliteit	0	200	
Opbrengsten foutparkeerders	Mobiliteit	pm	pm	Niet kwantificeerbaar
Taakstelling statushouders	Onderwijs	pm	pm	Niet kwantificeerbaar
Lekkage Triavium	Sport en accom.	pm	pm	Niet kwantificeerbaar
BTW-afschaffing sportbesluit	Sport en accom.	-350	0	Niet kwantificeerbaar
Begroting Veiligheidsregio 2018-2021	Veiligheid	pm	pm	Niet kwantificeerbaar
Verwacht tekort programma	Zorg en Welzijn	-7.000	-3.000	dekking uit bestemmingsreserve

Bestuur en Middelen

Opheffing Stadsregio

De opheffing van de Stadsregio zit in de afrondende fase. De deelnemers zullen naar verwachting een einduitkering tegemoet kunnen zien, waarvan de hoogte onzeker is. Naar verwachting zal de besluitvorming daarover in de Stadsregioraad van juni dit jaar plaatsvinden.

Mobiliteit

Parkeeropbrengsten

De ontwikkeling van de parkeeropbrengsten en boetes is seizoengevoelig en moeilijk te voorspellen. De opbrengsten over de eerste 2 maanden laten wel een stijging zien. Als we deze trend doortrekken, verwachten we een hogere omzet van ongeveer € 0,2 mln. Over dit mogelijke voordeel verwachten we bij de Nota Slotwijzigingen meer duidelijkheid te hebben.

Opbrengsten foutparkeerders

In 2016 zijn de opbrengsten voor foutparkeerders ten opzichte van de primitieve begroting € 0,8 mln. lager uitgevallen. De oorzaken van de lagere opbrengst zitten deels in de hoge betalingsgraad, maar ook vooral in een verdere doorvoering van digitalisering en een hoge stijging van het aantal klanten dat via mobiel parkeren betaalt. Deze ontwikkeling lijkt zich voor 2017 door te zetten.

Onderwijs

Taakstelling statushouders

In relatie tot de Internationale Schakelklassen (ISK) in het Pontem College hebben we met betrekking tot de in- en uitstroom en verdeling van vluchtelingen te maken met onzekerheden. Ook bestaat onduidelijkheid over rijksvergoedingen voor onderwijshuisvesting, personeel, onderwijsleerpakket (OLP) en meubilair. Gezien de terugloop van de taakstelling en het schrappen van opvanglocatie Ewijk moeten we het startscenario naar verwachting neerwaarts bijstellen richting het lage scenario.

De veel lagere instroomprognose kan forse financiële gevolgen hebben. Momenteel zijn we nog in afwachting van nieuwe doorrekeningen van Onderzoek & Statistiek en de opgave van de 1 april-tellingen van het leerlingenaantal van Scholengroep Rijk van Nijmegen. Afhankelijk van de uitkomsten hiervan moeten we op korte termijn met het schoolbestuur en het Ontwikkelingsbedrijf overleggen over de vraag of voortgezet gebruik van het gebouw aan de Streekweg haalbaar is en moeten we ook alternatieve huisvestingsmogelijkheden in beeld brengen. We komen hier bij de Nota Slotwijzigingen op terug.

Sport en Accommodaties

Lekkage Triavium

Er is een lekkage geconstateerd aan de ringleiding. De hiermee gepaarde kosten trachten we te verhalen op de eigenaar. Op dit moment wordt nog onderzocht wat het exacte probleem is en welke passende oplossingen voorhanden zijn. De inschatting van de kosten is derhalve nog moeilijk te maken.

BTW-afschaffing sportbesluit

Momenteel zijn er nog onzekerheden over inwerkingtreding, de gevolgen daarvan en compensatie door het Rijk. Dit stelt ons in de gelegenheid om te onderzoeken of en zo ja welke beheersmaatregelen mogelijk zijn en een voorstel over deze gevolgen c.q. maatregelen aan u ter besluitvorming voor te leggen. Het maximale risico is € 350.000.

Veiligheid

Begroting Veiligheidsregio 2018 - 2021

De Veiligheidsregio heeft een conceptbegroting 2018 ingediend waarin wordt voorgesteld de bijdragen van de gemeenten te verhogen met een hoger dan gebruikelijk indexeringspercentage. Daarnaast is in de begroting een geraamd tekort opgenomen, waarvan de Veiligheidsregio heeft toegezegd naar bezuinigingsmogelijkheden te zoeken. De hogere indexatie en het niet realiseren van bezuinigingen zou voor de gemeente Nijmegen leiden tot een lastenverhoging van € 0,5 mln. Naar aanleiding van de ingediende begroting hebben we nadere vragen gesteld en tevens aangegeven vooralsnog niet in te stemmen met de voorgestelde begroting.

Zorg en Welzijn

Verwacht tekort programma

Voor het jaar 2017 verwachten we op het programma een tekort tussen een bandbreedte van € 3,0 mln. en € 7,0 mln. Voor dekking van een deel van het tekort willen we een beroep doen op de twee bestemmingsreserves die gekoppeld zijn aan het programma Zorg en Welzijn. We komen hier op terug bij de Nota Slotwijzigingen.

Grondslagen en uitgangspunten

Areaalontwikkeling inwoners en woningen

In het financieel beeld houden we rekening met de ontwikkeling van de woningbouw en de aantallen inwoners. Hiervoor gebruiken we cijfers van Onderzoek en Statistiek en Bureau Wonen. Deze aantallen worden onder meer gebruikt in de ramingen van het gemeentefonds en de belastingopbrengsten.

Aantal woningen per 1-1	2017	2018	2019	2020	2021
Woningtoename					
Bestaande stad	650	300	400	450	350
Waalfront	350	200	200	150	150
Waalsprong	600	500	600	600	600
Totaal woningbouwtoename (productie min sloop)	1.600	1.000	1.200	1.200	1.100
Vershil t.o.v. Stadsbegroting '17	300	100	300	300	1.100

Ten opzichte van vorig jaar verwachten we een hogere woningbouwproductie. Dit heeft een positieve invloed op de hoogte van het gemeentefonds en de OZB-opbrengsten. In de regel "verschil t.o.v. Stadsbegroting '17 (cumulatief)" is het verschil opgenomen tussen de vorige Stadsbegroting en de huidige inzichten. Deze reeks zorgt voor extra financiële ruimte in het gemeentefonds en OZB-opbrengsten.

In het laatste jaar van de meerjarenperiode gaan we in eerste instantie uit van de woningvoorraad van het voorgaande jaar. De gehele woningproductie in dat jaar wordt dus gezien als toename.

	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal inwoners per 1-1	173.600	174.600	175.600	176.700	177.800
Toename t.o.v. vorig jaar	1.000	1.000	1.100	1.100	

De reeks van het aantal inwoners is gewijzigd ten opzichte van vorig jaar. Dit wordt veroorzaakt door een hogere beginstand.

Effect op de begroting

De ontwikkeling van de woningen en inwonersaantallen worden gebruikt bij het doorrekenen van het gemeentefonds. Dit blijkt uit de regel "aanpassingen aantallen" in het onderdeel "Algemene middelen". Per nieuwe woning ramen we € 400,- per jaar aan OZB inkomsten die beschikbaar komen als algemeen dekkingsmiddel. Met uitzondering van de woningbouwproductie in de Waalfront. Voor dit gebied hebben we afgesproken dat de OZB inkomsten als opbrengst in de GREX worden meegenomen.

Voor de opbrengstontwikkeling van de OZB niet-woningen gaan we uit van een toename van de WOZ-waarde van € 100 miljoen per jaar (ca. 2% van het areaal). Voor de jaren tot en met 2020 is dit al in de begroting verwerkt.

Omdat de toename van het aantal woningen veelal gepaard gaat met een uitbreiding van de openbare ruimte hebben we afgesproken dat er per nieuwe woning € 400,- aan onderhoudsbudget aan het programma openbare ruimte wordt toegevoegd.

Verder voegen we per woning € 100,- en de helft van de opbrengst uit areaalontwikkeling OZB niet-woningen aan de kapitaallasten toe. Hiermee vergroten we onze investeringsvolume.

De hierboven beschreven begrotingseffecten zijn meegenomen in de ontwikkeling van de algemene middelen.

Indexering

Op grond van de cijfers uit het Centraal Economische plan van het Centraal Planbureau (CPB) van 24 maart 2017 komen wij tot de volgende indexeringspercentages:

Indexeringspercentages	loonsom	materiële lasten	Inflatie (CPI)	Gemeentelijke tarieven	T.b.v. subsidies
Verwachting 2018	2,80%	1,90%	1,50%		
Nacalculatie 2017	0,30%	0,50%	0,50%		
Indexeringspercentage 2018	3,10%	2,40%	2,00%	2,87%	2,87%

De voorspellingen van het CPB laten een hogere prijsontwikkeling van de loonsom en de materiële lasten zien dan de prijspeil aanpassing die voor het gemeentefonds is aangekondigd. Voor deze laatste is in de septembercirculaire 2016 0,9% opgenomen. Per saldo betekent dit dat we niet uit komen met de prijspeilaanpassing. Hierop wordt ingegaan in de ontwikkeling van de algemene middelen.

Rente

Vorig jaar zijn in de zomernota de gehanteerde rekenrentes neerwaarts bijgesteld vanwege de veranderende regelgeving op dit onderdeel. Voor de komende jaren verwachten we dat de rente laag blijft. We stellen daarom ook voor de rekenrente op hetzelfde niveau te laten en voor de externe rente de in de onderstaande tabel opgenomen rentes te hanteren.

	2018	2019	2020	2021
Rekenrente:				
- Inzet van reserves en voorzieningen		2,50%		
- Doorberekening aan investeringen		2,50%		
- Rekenrente voor planexploitaties		2,50%		
Langlopende leningen	1,75%	2,00%	2,25%	2,50%
Kortlopende leningen	0,50%	1,00%	1,75%	2,50%

Planexploitaties

Met de Zomernota worden de parameters voor de doorrekening van de grondexploitaties vastgesteld. Deze parameters worden gebruikt voor de doorrekening van de grondexploitaties welke wij Uw Raad middels de komende Voortgangsrapportage Grote Projecten (VGP) met peildatum 1 oktober 2017 zullen voorleggen.

Planexploitaties langlopend	2018	2019	2020	2021	2022	2023 e.v.
Opbrengsten						
- woningen	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
- kantoren	0,50%	1,00%	1,50%	2,00%	2,00%	2,00%
- bedrijfsruimten	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
- winkelruimten	0,50%	1,00%	1,50%	2,00%	2,00%	2,00%
Grondkosten	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Rente	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Disconteringsvoet	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%

Planexploitaties kortlopend	2018	2019	2020	2021	2022	2023 e.v.
Opbrengsten						
- woningen	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	n.v.t.
- kantoren	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	n.v.t.
- bedrijfsruimten	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	n.v.t.
- winkelruimten	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	n.v.t.
Grondkosten	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	n.v.t.
Rente	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	n.v.t.
Disconteringsvoet	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	n.v.t.

De parameters zijn gebaseerd op een verkenning van de economische ontwikkelingen. Belangrijke bronnen hierbij zijn het CPB (centraal economisch planbureau), DNB, CBS & Kadaster, Rabobank, Bouwkostenindex en andere specifiek markt gerelateerde bronnen.

Het algemene beeld is in lijn met vorig jaar. De woningmarkt is hersteld en ook de bedrijfsruimtemarkt laat een positief beeld zien. De markt voor kantoren en winkels is zoals verwacht moeizaam, maar met verschillende positieve signalen. In het Regionaal Programma Werkgelegenheid (RPW) maken gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen afspraken om de overprogrammering te beperken. Gezien de ontwikkelingen op de vastgoedmarkt is er – mede vanuit een behoedzaamheidsprincipe - geen aanleiding om de huidige rekenparameters aan te passen.

De ontwikkeling van de grondkosten is gelijk aan de lange termijn (streef)inflatie.

Het rentepercentage en de disconteringsvoet zijn gebaseerd op de richtlijnen van de Commissie BBV. Deze wijken wel af van vorig jaar. Een bijstelling vindt plaats van 2.5 % naar 2%. De effecten van deze bijstelling van de rekenrente zijn berekend. Daarbij zijn alleen de projecten met significant effect betrokken, de overige projecten geven kleine plussen en minnen die waarschijnlijk tegen elkaar wegvallen. Het nu berekende effect is € 5,7 miljoen, die toegevoegd kan worden aan de saldireserve bij verder gelijkblijvende uitgangspunten.

Zoals gebruikelijk rekent de gemeente Nijmegen aan kortlopende exploitaties geen opbrengstenstijgingen toe. Deze actualisatie is verder niet doorgerekend omdat er geen wijzigingen zijn ten opzichte van vorig jaar. Evenals voorgaande jaren is ook een tweetal alternatieve scenario's verkend, een negatief en positief scenario. Het negatief scenario gaat uit van een tegenvallende marktontwikkeling. In het positieve scenario wordt uitgegaan van een snellere stijging van de woningprijzen en herstelt het commercieel vastgoed zich op alle fronten. In lijn met voorgaande jaren zijn deze effecten nu nog niet verwerkt in het weerstandsvermogen. Deze zullen een plaats krijgen in de actualisatie van de risico's in grondexploitaties in de Stadsbegroting 2018.

Tot slot is onze accountant PWC gevraagd een oordeel over deze parameters te geven. PWC geeft aan dat de gehanteerde bronnen betrouwbaar en valide zijn. Ook wordt volgens hen een betrouwbaar beeld van de economische ontwikkeling gegeven. PWC herhaalt de opmerking van voorgaande jaren dat bij de bepaling van de parameter grondopbrengsten van woningen is uitgegaan van de regionale ontwikkelingen. Wij merken (wederom) op, dat voldoende informatie om een goede voorspelling op stedelijk niveau te doen ontbreekt. De informatie op het niveau van de regio Arnhem-Nijmegen is de afgelopen jaren betrouwbaar gebleken. PWC vindt dat bij de beoordeling van de parameter grondopbrengsten inzicht nodig is in de kwaliteit en ligging van de betreffende bedrijvenlocaties vanwege de invloed op de opbrengst. Deze kwalitatieve toets is nu niet expliciet opgenomen. In de analyse van vorig jaar is hiervan wel blijk gegeven. Omdat ten opzichte van vorig jaar niet met een opbrengstenstijging rekening wordt gehouden wijzigt er op dit vlak niets.

PWC meldt dat het concept Regionaal programma Werkgelegenheid (RPW) een sturend instrument op het overaanbod aan bedrijventerreinen in de regio wordt. In de Stadsrekening 2016 is in de paragraaf Grondbeleid uitvoerig op het RPW en de mogelijke effecten voor Nijmegen ingegaan. Uw Raad heeft dit voorjaar een reactie op het concept RPW gegeven. Er kan nu nog geen betrouwbare voorspelling over de uitkomst van dit proces worden gedaan.

Taakmutaties gemeentefonds

Op te nemen taakmutaties

In de septembercirculaire 2016 en decembercirculaire 2016 heeft het Rijk een aantal taakmutaties opgenomen. In deze zomernota stellen wij voor deze taakmutaties in de begroting op te nemen. Het gaat om de volgende taakmutaties:

bedragen * € 1.000	2017	2018	2019	2020	2021
Taakmutaties reeds aan programma toegekend					
Asielinstroom	-2.242				
Taakmutatie toe te kennen aan programma					
Basisregistratie personen	-47	-48	-48	-51	-51
Mutatie bedragen/aantallen op bestaande taakmutaties					
Aantal leerlingen onderwijshuisvesting	-439	-459	-469	-483	-256
Maatschappelijke opvang	-28	-28	-28	-28	-28
Versterking peuterspeelzaalwerk		-238	-238	-238	-238
IU Sociaal domein participatie	-6	-5	-5	-5	43
Vrouwenopvang	45	3	3	3	3
WMO	-529	-529	-529	-531	-44
Brede impuls combinatiefuncties	-4	-4	-4	-4	-4
Voorschoolse voorziening peuters					104
Sociaal domein jeugd	313				
Sociaal domein WMO taken gemeenten	4				
Nieuwe taakmutaties					
Armoedebestrijding ouderen	60	62			
Armoedebestrijding kinderen	932	932	932	932	932
Te verwachten taakmutatie					
DU Project activeren van vrouwen met afstand tot de arbeidsmarkt	37				

Onderstaande taakmutatie al toegekend aan het betreffende programma.

Asielinstroom 2017

In de zomernota 2016 is op basis van het Uitwerkingsakkoord verhoogde asielinstroom € 2.242.000 geraamd voor extra toename statushouders. In de september- en decembercirculaire 2017 verwachten wij de toekenning van de bedragen voor 2017.

Onderstaande taakmutaties toe te kennen aan een programma.

Basisregistratie personen

In de meicirculaire 2016 is een uitname gedaan uit de algemene uitkering i.v.m. de inschrijving van asielzoekers in de basisregistratie personen met het oog op snellere doorstroming naar (reguliere) huisvesting. We stellen voor deze uitname ten laste van het programma Bestuur & Middelen te brengen.

Onderstaande taakmutaties betreffen (bestaande) taakmutaties waarvan aantallen dan wel bedragen zijn geactualiseerd. Van deze taakmutaties is al eerder afgesproken deze te verrekenen met het inhoudelijke programma.

Onderwijshuisvesting

Door wijzigingen in de aantallen leerlingen muteert het budget onderwijshuisvesting. Wij stellen voor om deze bedragen over te hevelen naar het programma Onderwijs.

Maatschappelijke opvang

In de septembercirculaire 2016 is het bedrag voor maatschappelijke opvang bijgesteld door actualisatie van de maatstafaantallen.

Wij stellen voor deze negatieve stelpost over te hevelen naar het programma Zorg en Welzijn.

Versterking peuterspeelzaalwerk

In de septembercirculaire 2016 is aangekondigd dat deze uitkering m.i.v. 2018 komt te vervallen. Deze beëindiging is onderdeel van het wetsvoorstel harmonisatie peuterspeelzalen en kinderopvang.

Wij stellen voor deze negatieve stelpost over te hevelen naar het programma Onderwijs.

Integratie-uitkering Sociaal domein / participatie

In de septembercirculaire 2016 zijn de maatstafgegevens van de objectieve verdeelmodellen van de WMO 2015, Jeugd en Participatie uit de meicirculaire 2016 gehandhaafd. De bedragen voor het sociale domein onderdeel participatie dalen vanaf 2017 zeer licht.

Wij stellen voor om het bedrag voor 2017 en verder ten laste van het programma Economie en Werk te brengen.

Vrouwenopvang

In de septembercirculaire 2016 is de uitkering voor 2016 en 2017 verhoogd i.v.m. de opzet en borging van een structureel en landelijk dekkend netwerk van centra voor seksueel geweld. Daarnaast zijn de bedragen in de septembercirculaire 2016 aangepast als gevolg van de actualisatie van de aantallen eenheden van het objectieve verdeelmodel.

Wij stellen voor om deze bedragen toe te kennen aan het programma Zorg en Welzijn.

WMO

In de septembercirculaire 2016 is deze uitkering structureel verlaagd omdat gemeenten niet langer verantwoordelijk zijn voor de huishoudelijke verzorging van WLZ-cliënten.

Wij stellen voor deze middelen ten laste van het programma Zorg en Welzijn te brengen.

Brede impuls combinatiefuncties

In de decembercirculaire 2016 zijn de bedragen geactualiseerd.

Wij stellen voor om deze bedragen toe te kennen aan het programma Sport en Accommodaties.

Voorschoolse voorziening peuters

In de meicirculaire 2016 zijn de bedragen toegekend en verwerkt in de stadsbegroting 2017/2020. Jaarlijks wordt landelijk € 10 mln toegevoegd aan het gemeentefonds oplopend tot 60 mln. in 2021. De toevoeging van de jaarschijf 2021 verwerken we nu in de begroting.

Wij stellen voor om het bedrag toe te kennen aan het programma Onderwijs.

Sociaal domein jeugd en WMO taken gemeenten

Op basis van een herindicatie van het CIZ gaat een aantal WLZ-cliënten terug naar de gemeenten. Hiervoor worden we financieel gecompenseerd. In 2017 gaat het om de helft van het bedrag aangezien gemeenten vanaf 1 juli 2017 verantwoordelijk worden. Voor Nijmegen is in de decembercirculaire 2016 een bedrag van € 313.091 toegekend voor jeugd en € 4.042 voor WMO voor 2017. We stellen voor deze bedragen toe te voegen aan het programma Zorg & Welzijn.

Nieuwe taakmutaties uit decembercirculaire 2016

Onderstaande twee taakmutaties betreffen nieuwe taakmutaties. Voorgesteld wordt deze middelen in te zetten voor het programma Inkomen en armoedebestrijding.

Armoedebestrijding ouderen

In de decembercirculaire 2016 zijn voor 2017 en 2018 aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor armoedebestrijding onder ouderen met een bijstandsuitkering. Deze taakmutatie is meegenomen in het masterplan BUIG.

Armoedebestrijding kinderen

In de decembercirculaire 2016 zijn structurele middelen toegekend voor de bestrijding van de gevolgen van armoede onder kinderen. Deze taakmutatie is meegenomen in het masterplan BUIG.

Verwachte taakmutatie in eerstvolgende gemeentefondscirculaire.

DU Project activeren van vrouwen met afstand tot de arbeidsmarkt

Voor dit project is een bijdrage van € 37.000 toegezegd. Deze middelen verwachten we in de meicirculaire 2017 te ontvangen. Wij stellen voor om dit bedrag toe te kennen aan het programma Economie en werk.

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Datum
12 juni 2017

Ons kenmerk
FA20/17.0005465

Contactpersoon
Bert Swartjes

Onderwerp
Beantwoording technische vragen
Zomernota 2017

Datum uw brief

Doorkiesnummer
(024) 3292134

Geachte leden van de Raad,

De fracties van uw Raad hebben schriftelijke vragen gesteld over de Zomernota 2017. Bijgaand geven wij het overzicht van de gestelde vragen met daarbij de antwoorden van ons College.

Hoogachtend,

college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,

De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls

mr. drs. A.H. van Hout

Aantal Bijlagen: Overzicht vragen en antwoorden

Beantwoording technische vragen Zomernota 2017

Blok 1 Fractie Groen Links	Webpagina: 25	Pagina boekwerk:
Vraag: 1. Kunt u een onderbouwing geven van de claims in 2018 t/m 2021 voor het informatiecentrum WO2 en herinneringstoerisme? Wat gaat er met dit geld gebeuren? 2. In hoeverre is de intentieovereenkomst en de investeringsagenda uit het Bestuursakkoord (juridisch) bindend voor deze gemeentelijke investering?		
Antwoord 1. De claims voorzien in de ontwikkeling van het informatiecentrum WOII en de inrichting hiervan, inclusief een WOII/vrijheidsbelevens. In 2018 moet het informatiecentrum gerealiseerd worden in overleg met partners in en buiten de stad. In 2019 is het 75 jaar geleden dat operatie Market Garden plaats vond. Hier wordt internationaal veel aandacht aan besteed en zorgt voor veel bezoek aan onze stad. Het informatiecentrum inclusief programmering en organisatie moeten tegen die tijd gerealiseerd zijn en volop draaien. Voor de jaren 2018/19-2021 wordt rekening gehouden met exploitatiekosten. Onderdeel van het informatiecentrum is de verbinding met de regio rondom Nijmegen op het gebied van WOII. Deze inzet heeft als doel dat Nijmegen zich kan ontwikkelen tot één van de hoofdlocaties in de Europese Liberation Route. 2. In de intentieovereenkomst is gesteld dat partijen gezamenlijk tot een realistisch bedrijfsplan komen en daarvoor de benodigde fondsen zullen werven. Zonder investeringen vanuit de gemeente is er naar verwachting geen sprake van een realistisch bedrijfsplan, ook zal dan de provincie haar begrote bijdrage van 300.000 euro niet beschikbaar stellen. De intentieovereenkomst legt de gemeentelijke investering weliswaar niet bindend vast maar stelt wel dat de gemeente zich inspant om fondsen te verwerven. Met het tekenen van het Bestuursakkoord inclusief investeringsagenda hebben de partijen gezamenlijk de ambitie uitgesproken de historie van Nijmegen en het cultureel erfgoed essentieel onderdeel te laten zijn van de economische structuurversterking van de binnenstad van Nijmegen. Daartoe zullen de komende tien jaar gezamenlijk diverse projecten, zoals het Informatiecentrum WOII worden gerealiseerd.		

Blok 2 Fractie Groen Links	Webpagina:	Pagina boekwerk: 38/39																		
Vraag: Er wordt een structureel nadeel van 133.000 euro gemeld voor de opbrengsten kermis. Hoeveel blijft er nog over aan opbrengsten uit kermissen? En welke uitvoeringslasten staan hier tegenover?																				
Antwoord <table border="1"> <thead> <tr> <th></th><th><i>Opbrengsten</i></th><th><i>Lasten</i></th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td><i>Voorjaarskermis</i></td><td>€ 33.279,-</td><td>€ 20.000,-</td></tr> <tr> <td><i>Najaarskermis</i></td><td>€ 281.311,-</td><td>€ 62.500,-</td></tr> <tr> <td></td><td>€ 314.590,-</td><td>€ 82.500,-</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Opbrengst -/- lasten</td><td>€ 232.090,-</td><td></td></tr> </tbody> </table>				<i>Opbrengsten</i>	<i>Lasten</i>	<i>Voorjaarskermis</i>	€ 33.279,-	€ 20.000,-	<i>Najaarskermis</i>	€ 281.311,-	€ 62.500,-		€ 314.590,-	€ 82.500,-				Opbrengst -/- lasten	€ 232.090,-	
	<i>Opbrengsten</i>	<i>Lasten</i>																		
<i>Voorjaarskermis</i>	€ 33.279,-	€ 20.000,-																		
<i>Najaarskermis</i>	€ 281.311,-	€ 62.500,-																		
	€ 314.590,-	€ 82.500,-																		
Opbrengst -/- lasten	€ 232.090,-																			

Blok 3 Fractie Groen Links	Webpagina:	Pagina boekwerk: 41
Vraag: 1. In plaats van 35 ondergrondse containers komen er 12 tot 15 minder. Wat is hier de reden van? Wat was de oorspronkelijke prijs per container? En wat is de huidige prijs per container, gezien het lagere aantal? 2. We lezen niets over inzetten investeringen opknappen Valkhofpark. Waarom is dat? Wanneer verwacht het college hiermee te starten? Kunt u aangeven hoelang het investeringsbudget voor het opknappen van het Valkhofpark al beschikbaar is?		
Antwoord 1. In de tekst van de zomernota zijn abusievelijk de verkeerde hoeveelheden gebruikt. Het gaat om 50st. minus 15st. = 35stuks (In plaats van 35st. minus 15 st). De uitkomst is nu om, bij een positief besluit van het college, 35 stuks ondergrondse containers voor restafval te plaatsen naast 3 ondergrondse perscontainers voor Plastic+ en 3 stuks ondergrondse containers voor Oud papier en Karton (OPK) en de 12 al bestaande restafvalcontainers. Het aantal containers valt lager uit omdat we verwachten dat de kosten hoger zullen uitvallen en er dus onvoldoende budget in 2017 en 2018 beschikbaar is om de geplande 50 ondergrondse containers te plaatsen. We willen wel in het hele gebied ondergrondse containers. Indien noodzakelijk met een beter onderbouwd verzoek voor extra budget. 2. De renovatie van het Valkhofpark is contractueel door middel van de ontwikkel- en realisatieovereenkomst gekoppeld aan de nieuwbouw Donjon en opgedragen aan de Stichting Donjon. Met de Stichting Donjon worden gesprekken gevoerd – nu de realisatie van de Donjon veel meer tijd kost – om de renovatie van het park naar voren te halen. Op dit moment stuit dat op tegen werking van de rijksdienst voor de monumentenzorg (RCE). Zij wensen dat het rijksmonument integraal wordt aangepakt. We zijn druk doende de besprekingen met de RCE voort te zetten. Het budget is reeds sinds 2012 beschikbaar, maar op dit moment is slechts 20% daarvan uitgekeerd. Het overige budget wordt in delen uitgekeerd nadat de prestatie is geleverd.		

Blok 4 Fractie Groen Links	Webpagina:	Pagina boekwerk: 50
Vraag: 1. De parkeeropbrengsten lopen in 2017 wellicht verder terug. Kunt u schetsen hoe de parkeeropbrengsten zijn teruggelopen in de jaren 2014, 2015 en 2016? 2. Een mogelijkheid om het ontstane tekort op parkeren te dekken, is bijstelling van de tarieven. Wat zou verhoging van het avondtarief met 10 cent (zowel in de garages als op straat) aan extra inkomsten opleveren?		
Antwoord 1. Ontwikkeling parkeeropbrengsten 2014-2016: 2014 Parkeerinkomsten Begroting: € 16.206.000. Rekening: € 16.071.000. Verschil: €135.000. Veroorzaakt door €235.000 minder naheffingsaanslagen en €100.000 meeropbrengsten kort parkeren en vergunningen. 2015 Parkeerinkomsten Begroting: € 16.080.000. Rekening: € 16.000.000. Verschil: € 80.000.		

Veroorzaakt door €250.000 minder naheffingsaanslagen en € 170.000 meeropbrengsten kort parkeren en vergunningen.

2016 Parkeerinkomsten

Begroting: € 17.119.000. Rekening: € 17.248.000. Verschil: € 129.000

Veroorzaakt door € 110.000 minder naheffingsaanslagen t.o.v. de slotnota (€ 800.000 minder over heel 2016) en € 240.000 meeropbrengsten kort parkeren en vergunningen.

2. Een verhoging van het avondtarief met €0,10 (garages, Vierdaagseplein en Oude Stad) levert naar verwachting € 250.000 aan extra inkomsten op. Op de overige locaties op straat is geen speciaal avondtarief.

Blok 5 Fractie Groen Links	Webpagina: 11	Pagina boekwerk:
Vraag: Streven naar minder beschermd wonen en meer zelfstandig begeleid wonen. Hiervoor zijn innovatieve woonvarianten nodig. 1. Welke ideeën/ plannen zijn er voor innovatieve woonvarianten? 2. Op welke termijn kunnen die innovatieve woonvarianten worden gerealiseerd?		
Antwoord De stap van intramuraal beschermd wonen naar zelfstandig begeleid wonen is soms nog erg groot voor mensen. We denken aan diverse vormen van geclusterd tot “gespikkeld” wonen waarbij indien nodig toch van bepaalde voorzieningen gebruik gemaakt kan worden. Het project wonen met perspectief in de Doddendaal is hier een goed voorbeeld van. We zijn hierover reeds in gesprek met diverse aanbieders en Doddendaal is net gerealiseerd, maar gelet op de gewenste en noodzakelijke transformatie zullen wij ook de komende periode (5 jaar) doorgaan met het ontwikkelen van dergelijke varianten. Hiermee hopen we overigens ook de instroom in de dure vormen van intramuraal beschermd wonen te voorkomen.		

Blok 6 Fractie Groen Links	Webpagina: 12	Pagina boekwerk:
Vraag: U stelt dat er nog extra inzet nodig zal zijn op de al aanwezige statushouders uit de jaren 2015-2016, met name richting werk. Waar bestaat die extra inzet concreet uit ?		
Antwoord Het werkbedrijf voert voor Nijmegen extra voorschakelende en toeleidende dienstverlening uit voor statushouders. Statushouders worden in een zo vroeg mogelijk stadium aangemeld voor een intakegesprek bij het Werkbedrijf. Voorwaarde is dat ze enigszins aanspreekbaar zijn in het Nederlands of Engels. Statushouders kunnen in aanmerking komen voor alle bij hen passende voorzieningen van het Werkbedrijf (trainingen, verdiepende diagnoses zoals praktijkdiagnose, verschillende vormen van werken met behoud van uitkering, loonkostensubsidies etc). Daarnaast is er <i>extra</i> dienstverlening die voor statushouders ingezet wordt: • Binnen Werkbedrijf is een aantal consultants speciaal voor deze doelgroep aangenomen. Zij hebben ervaring met het werken met deze doelgroep; • Statushouders krijgen een assessment (NOA) in de eigen taal. Dit assessment is speciaal ontwikkeld voor vluchtelingen en ondersteunt de consultant van het Werkbedrijf bij het in kaart brengen bij		

opleidingsniveau, werkervaring, taalniveau en mogelijke kansen en belemmering op de arbeidsmarkt;

- Er is een training speciaal voor statushouders: oriënteren op arbeid in Nederland;
- Statushouders krijgen de mogelijkheid om 3 maanden een oriëntatieprogramma te volgen in verschillende beroepsrichtingen om een beter beeld te krijgen welke richting het beste bij hen past en de meeste kansen biedt;
- Werkbedrijf zet taalstages in (in overleg met de inburgeringsscholen);
- Werkbedrijf werkt samen met de vrijwilligerscentrale voor de inzet van vrijwilligerswerk, vaak in combinatie met het inburgeringstraject;
- Werkbedrijf stimuleert samen met de gemeente jonge statushouders om nog een opleiding (met studiefinanciering) te volgen. We organiseren samen met de inburgeringsscholen voorlichtingsbijeenkomsten, we helpen de statushouders met het kiezen van de studierichting, we ondersteunen hen bij het aanvragen van de studiefinanciering en lichten hen goed voor over de financiële gevolgen bij de overgang van een uitkering naar studiefinanciering.

Blok 7 Fractie Groen Links	Webpagina: 14	Pagina boekwerk:
Vraag: In het kader van NT1 en NT2 onderwijs voor volwassen statushouders wordt er opgemerkt dat het product volwasseneducatie per 1 januari 2018 worden aanbesteed, waarbij een betere aansluiting op de regionale infrastructuur op gebied van laaggeletterdheid een belangrijk uitgangspunt is. 1. Betekent dat dat er momenteel bij NT1 en NT2 onderwijs onvoldoende aansluiting is op regionale infrastructuur m.b.t. laaggeletterdheid? 2. Wat wordt er tot de aanbesteding gedaan tbv laaggeletterde statushouders?		
Antwoord De bedoelde aanbesteding Volwasseneneducatie is in het kader van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). Vanuit deze wet kunnen we opleidingen basiseducatie verzorgen voor alle NT1 en NT2 laaggeletterde volwassenen in het Rijk van Nijmegen die niet-inburgering plichtig zijn. Onder andere met behulp van de aanbesteding willen we regionaal inzetten om laaggeletterde inwoners met een educatiebehoefte snel te vinden en een passend aanbod te bieden. De huidige infrastructuur functioneert en we zien ruimte voor verbetering en meer uniformiteit in regionaal verband. Voor zover statushouders inburgering plichtig zijn kunnen ze van rechtswege geen gebruik maken van het door de WEB gefinancierd aanbod. Ook na 1 januari 2018 is er voor inburgering plichtige statushouders vanuit de WEB geen onderwijs beschikbaar. Wel kunnen zij via een eigen financiering (eventueel via een lening bij DUO) educatieopleidingen inkopen bij een opleider naar keuze. Hierin worden ze ondersteund door trajectbegeleiders (uitgevoerd door Vluchtelingenwerk, Bureau Wijland en Het Inter-Lokaal). Ook staan voorzieningen rondom ondersteunende informele taalactiviteiten open voor statushouders, bijvoorbeeld via de bibliotheek of Step.		

Blok 8 Fractie Groen Links	Webpagina: 14	Pagina boekwerk:
Vraag: U stelt dat er nieuwe regels vast worden gesteld ter uitvoering van een strakker kamerverhuurbeleid, stroomlijnen en verbeteren van de afhandeling van klachten en pakken overlast door kamerverhuur beter aan.		

Vragen:

1. Ik mis hier het aanpakken van bestaande illegaal verkamerde panden waartoe de raad in najaar 2016 middels moties en een amendement het college wel heeft opgeroepen.
2. Staat er personele inzet gepland op het aanpakken van bestaande illegaal verkamerde panden?

Antwoord

1. In maart heeft ons college een brief aan de raad gestuurd waarin is aangegeven dat uitvoering van het amendement dat zich richt op aanpak van illegale panden op financiële bezwaren stuit. Deze brief is op dit moment onderwerp van debat in uw raad.
2. Er staat geen personele inzet gepland op het aanpakken van bestaande illegale panden. Wel zullen illegale panden worden aangepakt als ze overlast veroorzaken.

Blok 9 Fractie Groen Links	Webpagina: 37	Pagina boekwerk:
U geeft aan dat op het product Diversiteit er een incidenteel tekort is op de onderdelen Vluchtelingen/ Asielzoekers en participatie allochtonen/ zelforganisaties.		
Vragen: 1. Wat is het tekort op het onderdeel participatie allochtonen/ zelforganisaties? 2. Wat is de oorzaak van het tekort op het onderdeel participatie allochtonen/ zelforganisaties? Ik mis hier een inhoudelijke toelichting.		
Antwoord 1. Het (a-structurele) tekort in 2017 bedraagt € 233.000 (€ 185.000 op participatie allochtonen en € 48.000 op zelforganisaties). 2. In 2017 verlenen we stichting Tandem-Interlokaal een a-structurele subsidie voor de ondersteuning van nieuwe migrantengemeenschappen. Deze extra subsidie is eenmalig en zal vanaf 2018 door de betreffende organisatie in de reguliere werkzaamheden worden ingebed. Daarnaast worden we geconfronteerd met hogere subsidies aan organisaties die zich bezighouden met o.a. de maatschappelijke begeleiding en participatie van statushouders. Hierbij is vooral sprake van een tijdelijk naijl-effect. De onverwacht grote terugloop van het aantal statushouders in 2017 leidt tot minder rijksmiddelen dan begroot. Vanaf 2018 brengen we de subsidies in lijn met de verlaagde taakstelling en de bijbehorende rijksmiddelen.		

Blok 10 Fractie Groen Links	Webpagina:	Pagina boekwerk: 21/22
1. Veel initiatieven binnen het thema 'Duurzame Stad' hebben te maken met de energieneutrale stad. Op power2nijmegen.nl lees ik daarnaast over subsidie voor het afkoppelen van afwatering van de stad en een subsidie voor groene daken. Deze subsidies zijn deels in het leven geroepen vanwege een ander probleem van de toekomst: korte heftige buien waardoor het riool overbelast kan raken. Uit het stuk wordt mij niet duidelijk wat de status is van de oplossing van dit probleem. Worden de ambities op dit vlak in voldoende mate bereikt? 2. Inzake de duurzaamheidsleningen: is bekend hoeveel verhuurders in de particuliere sector werken aan het verduurzamen van hun woningen? 3. Is er al een uitgewerkte begroting voor Green Capital 2018?		

4. Is er al meer documentatie beschikbaar over Citydeal Gelrestad?

Antwoord

1. Vanuit het huidige Gemeentelijk Rioleringsplan 2017-2023 wordt invulling gegeven aan het onderzoeken van de negatieve effecten van klimaatverandering. Dat wil zeggen teveel water (hoogwater op de rivier en regenwateroverlast) en te weinig water (droogte) en hittestress. Sinds 2009 hebben we bijna elk jaar te maken gehad met zware regenbuien, die vaak regenwateroverlast op straat, in woningen en in bedrijven veroorzaakten. Samen met bewoners en bedrijfseigenaren doen we onderzoek en nemen we maatregelen om die overlast te verminderen. Dit speelt met name in het Centrum en in Nijmegen-Oost en Hatert. Het oplossen van dit probleem vergt een lange adem en als doel is daarom gesteld dat Nijmegen pas in 2050 klimaatbestendig zal kunnen zijn. Het op korte termijn oplossen van het probleem door aanpassing rioolstelsel en het zelfstandig beschermen van gebouwen door eigenaren is niet alleen onbetaalbaar, maar ook technisch niet op zo'n termijn uitvoerbaar. Dat geldt niet alleen voor Nijmegen, maar voor alle grote steden in Nederland. Door de maatregelen mee te laten liften met herstructurering van buurten (Spoorbuurt, Kolpingbuurt, Hengstdal), reconstructie van wegen en andere projecten in de Openbare Ruimte is dit wel financieel haalbaar, maar kost dat ook veel meer tijd. Wel pakken we tegelijkertijd de ergste overlastlocaties aan samen met de bewoners. In het nieuwe GRP 2017-2023 is aangegeven dat we voor stadsdelen van Nijmegen Ontwikkelingsperspectieven gaan opstellen, die een lange termijn visie gaan opleveren voor omvorming van de huidige rioolstelsels naar duurzamere rioolstelsels in combinatie met de energietransitie, duurzame mobiliteitstransitie, woningbouw transitie en circulaire economie beleid. Allemaal bouwstenen voor de nieuwe Omgevingsvisie. Met een dergelijke visie zal duidelijk worden hoe de stad Nijmegen zich weer meer kan gaan aanpassen aan de oorspronkelijke eenheid van groen, water en bodem. Regenwater zal dan weer voornamelijk in de bodem geborgen gaan worden door verharding weg te halen en door groen te vervangen.
2. Nee, dat is bij ons niet bekend.
3. Ja, er is een uitgewerkte begroting voor European Green Capital 2018.
4. Ja, de city deal Gelrestad zelf is een collegebesluit en te vinden op www.nijmegen.nl incl. persbericht (http://www2.nijmegen.nl/nieuws/persberichten/_rp_center2_elementId/1_1743145)

Blok 11 Fractie Stadspartij DNF	Webpagina:	Pagina boekwerk:
Wat is de hoogte van het bedrag wat er nu nog in de ISV reserve zit?		
Antwoord		
Op 1-6-2017 zat er een bedrag van € 414.558 in de ISV reserve. Dit is exclusief de onttrekking van € 22.500 die is meegenomen in de zomernota. Deze middelen zijn gereserveerd voor het volgende: € 150.000 voor Valkhofmuren, restant voor verstrekking van monumentensubsidies.		

Blok 12 Fractie D66	Webpagina: 8	Pagina boekwerk:
Vraag: Welke extra inzet om statushouders aan werk te helpen denkt het college aan?		
Antwoord Wij zijn het stadium van denken reeds gepasseerd en hebben concrete afspraken gemaakt met het werkbedrijf, die in uitvoering zijn genomen. Het werkbedrijf voert voor Nijmegen extra voorschakelende en toeleidende dienstverlening uit voor statushouders. Zie voor een overzicht daarvan de beantwoording bij Blok 6, webpagina 12.		

Blok 13 Fractie D66	Webpagina:	Pagina boekwerk: 10
Vraag: "Obv het berichtenverkeer krijgen we steeds beter inzicht in de geleverde zorg...": wat wordt hier bedoeld met "berichtenverkeer"?		
Antwoord Hiermee wordt de (landelijke) keten van digitale infrastructuur in het sociaal domein bedoeld. Gemeenten en aanbieders kunnen via deze infrastructuur geautomatiseerd en beveiligd digitale gegevens naar elkaar sturen. Zo kunnen gemeenten, aanbieders en andere organisaties in het domein op een veilige manier gegevens uitwisselen en volgen welke soorten zorg er worden ingezet.		

Blok 14 Fractie D66	Webpagina:	Pagina boekwerk: 11/12
Vraag:" We starten pilots om te onderzoeken hoe zorgcliënten voor hun dagbestedings-activiteiten meer kunnen aansluiten bij laagdrempelige activiteiten in de wijk." 1. Geldt dit alleen voor jonge zorgcliënten? Waarom? 2. In Vossenspels Noord is de ambitie om te komen tot een goede mix van soorten woningen, woningen met zorg, enz. Kan bij "wonen met zorg " ook gedacht worden aan permanente Skaeve Huse?		
Antwoord 1. Nee, deze insteek geldt zeker niet alleen voor jonge zorgcliënten, maar voor alle leeftijdsgroepen. 2. Een belangrijk kenmerk van de doelgroep voor Skaeve Huse is dat deze mensen niet kunnen functioneren in de directe nabijheid van andere bewoners. Er dient een afstand te zitten tussen de Skaeve Huse en de dichtstbijzijnde woonwijk. Er moet dan al snel gedacht worden aan een afstand van meer dan 100 meter. Het ligt daarom niet voor de hand om deze te plaatsen in of aan de rand van Vossenspels Noord.		

Blok 15 Fractie D66	Webpagina: 11/12	Pagina boekwerk:
Vraag: 1. Welke concrete investeringen worden nu al gedaan om een volwaardige entree aan de westzijde van		

het station Nijmegen cs te realiseren? 2. Waarvoor is het bedrag van 150k in 2018 en 2019 nodig voor het maken van een cultuurhistorische waardenkaart? Waar wordt dit bedrag concreet aan uitgegeven?
Antwoord 1. Op dit moment participeert de gemeente als partner in het project Programma Hoogfrequent Spoor (PHS) Nijmegen onder regie van het ministerie van I&M. Dit project beoogt het traject en de onderliggende stations tussen Schiphol en Nijmegen CS te verbeteren en de bereikbaarheid te vergroten. Station Nijmegen is het laatste onderdeel van dit traject dat wordt aangepakt. Voor het uitbreiden van het aantal sporen, perrons en het verbeteren van de transferfunctie heeft I&M circa € 108 mln. gereserveerd. Nijmegen en de Provincie grijpen de kans aan om in het verlengde van PHS Nijmegen een volwaardige entree aan de westzijde te realiseren en het gebied aldaar te ontwikkelen. Realisatie van de entree is een 'bijbestelling' op het project PHS Nijmegen (en valt buiten de oorspronkelijke scope). Dat betekent dat de uitvoering van de entree gelijke tred houdt met de planning van PHS Nijmegen. Start uitvoering en dus feitelijke bouwwerkzaamheden, starten in 2021. Voor de benodigde financiering van de entree aan d westzijde (inclusief fietsparkeren) is € 11,5 mln. benodigd. Hiervan heeft Nijmegen € 5,5 mln. in totaal gereserveerd en is inmiddels de toezegging van de provincie gedaan voor € 6 mln. Tot dusver zijn dus nog alleen plan- en organisatiekosten gemaakt ter voorbereiding op de entree westzijde. 2. Het bedrag wordt concreet besteed aan het maken van een cultuurhistorische waardenkaart door een extern bureau en het formuleren van beleidsambities voor de omgevingsvisie en het omgevingsplan op basis van de waardenkaart, zodat integrale afwegingen gemaakt kunnen worden. Met deze investering bereiden we ons goed voor op de toekomstige Omgevingswet.

Blok 16 Fractie D66	Webpagina: 14	Pagina boekwerk:
Vraag: 1. ""We zetten in op circulaire economie in het kader van EUGC 2018." Welke concrete plannen kunt u noemen? Om welke investeringen gaat het hier? Wat is het doel hiervan? 2. "We willen de profilering van de overslag in de haven verbeteren" wat is de profilering die u hier bedoelt? Hoe wilt u concrete resultaten bereiken? 3. Hoe worden de baan kansen voor mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt vergroot? 4. Wanneer moet de city deal <i>kennis maken</i> gereed zijn? Wat is hierin de focus van het college?		
Antwoord 1. We willen EGC 2018 gebruiken om een platform te bieden voor kennisuitwisseling op het vlak van duurzame bedrijvigheid. Als stad willen we ons laten inspireren door de best practices van anderen: hoe breng je vraag en aanbod bij elkaar? Wat doen andere steden en wat doen bedrijven op het gebied van circulaire economie? Daarnaast is de gemeente Nijmegen zelf een grote organisatie. EGC 2018 willen we gebruiken om te bestuderen hoe ons inkoopbeleid verder kan worden verduurzaamd. Voorbeelden van evenementen waarbij deze kennisuitwisseling zal plaatsvinden: o.a. een Congres Circulaire Verdienmodellen van de Radboud Universiteit (oktober 2018) en een Praktijkcongres Circulaire Economie van de ARN. Daarnaast wordt er voor EGC2018 een themaroute circulaire economie ontwikkeld waar verschillende Points of Interests (POI) rondom circulaire economie ontstaan. Beleidsbezoekers, maar ook inwoners die geïnteresseerd zijn in het thema, kunnen deze plekken bezoeken. Locaties als de DAR, ARN, maar ook de Smeltkroes in de Honig en het RadboudUMC staan op deze kaart als POI's en zullen ervoor zorgen dat er genoeg te zien en te beleven is op deze plekken.		

Ten slotte is Stichting Green Capital Challenges afgelopen januari begonnen met twee challenges rondom circulaire economie. Hierbij worden handvaten aan deelnemers (inwoners van Nijmegen, iedereen kan zich aanmelden) gegeven rondom “hergebruik van materiaal” en “gebruik in plaats van bezit”. In januari 2018 presenteren zij de resultaten van deze challenge.

2. We streven met de bedrijven in de havens naar een betere economische profilering van de havens en de watergebonden bedrijven. We hebben korte en lange termijnacties geformuleerd en voeren ze uit. Wat is watergebonden en wat kunnen we samen met bedrijvenverenigingen Aqualink en TPN-West om de natte kavels beter te benutten? Maak gebruik van de kade van een bedrijf dat de kade zelf niet nodig heeft. In gesprek gaan met niet-watergebonden bedrijven op natte kavels. Toelaten van watergebonden- of Aqualink-bedrijven (reparatie, onderhoud, inbouw) op het terrein om bij de kade te komen. Wat is de behoefte aan (verbetering van) afmeervoorzieningen (bekijken subsidiemogelijkheden bij de provincie). Profilering havens: Havens beter zichtbaar maken. Binnen en buiten de gemeente. Opname wervende beschrijving van de havens in de gebiedsvisie TPN-West, (beleids)nota's en notities, bidbooks voor promotie- en acquisitieactiviteiten. Wat is de rol van social media. Hoe stimuleren andere steden watergebonden activiteiten? Wat kunnen de Nijmeegse havens hiervan leren?
3. Waar het gaat om economische ontwikkeling en vergroten van de werkgelegenheid voor de onderkant van de arbeidsmarkt, zetten we de instrumenten accountmanagement en acquisitie in om de bedrijvigheid te versterken. We kijken naar sectoren die veel werk bieden aan onderkant van de arbeidsmarkt zoals de maakindustrie en de logistiek. We helpen bestaande en nieuwe bedrijven te groeien en bloeien in onze stad. Waar het gaat om de contacten van het Werkbedrijf Rijk van Nijmegen, dan doen we dat door uitvoering van de Participatiewet en inzet van tal van instrumenten (zoals loonkostensubsidie) die beschikbaar zijn om kans op werk vinden, te behouden en te vergroten.
4. De city deal 'Kennis Maken' is een strategische alliantie van het Netwerk Kennissteden (de 9 universiteitssteden, VSNU, VH en Kences) met de ministeries BZK en OCW (zie <http://agendastad.nl/citydeal/innovatiemilieu-en-campusontwikkeling/>). Lokaal is de city deal begin april verwerkt in een intentieverklaring van de colleges van stad, Radboud Universiteit en Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. De city deal kent geen begrenzing in tijd, maar levert jaarlijks een aantal concrete projecten op waarin studenten en onderzoekers inzet plegen voor maatschappelijke opgaven in stad en regio. De city deal wordt mogelijk verbreed door ook de gemeente Arnhem, de hogescholen ArtEZ en Van Hall Larenstein en de twee regionale ROC's te laten aansluiten. De focus van het college ligt bij de thema's "gezonde stad" en "bestrijding segregatie hoog- en minder hoogopgeleid".

Blok 17 Fractie D66	Webpagina:	Pagina boekwerk: 14
Vraag: 1. U schrijft; 'Dat wordt bevestigd door actueel onderzoek.' Hoe zit dit onderzoek eruit en kan de raad dit onderzoek ook ontvangen? 2. U schrijft; 'Onze ambitie van een ongedeelde stad heeft gevolgen voor de grondexploitatie van de Waalsprong. Het is onze wens om ook in dit nieuwe stadsdeel een ongedeelde stad te realiseren'. Welke exacte gevolgen heeft de ambitie van een ongedeelde stad voor de grondexploitatie van de Waalsprong? En welke maatregelen heeft u het afgelopen jaar genomen om hierop in te spelen? Welke aantallen en verhoudingen heeft het college de afgelopen jaren gerealiseerd, en wat is het college voornemens te realiseren? Over wat voor huizen en hoeveel huizen praten wij dan?		
Antwoord 1. Uit de demografische verkenningen blijkt dat de bevolking van Nijmegen 180.000 tot 186.000 inwoners in 2030 groeit. Meer informatie daarover kunt u vinden in de demografische verkenningen		

van 2015:

(<http://www.nijmegen.nl/rapportenzoeker/Docs/Demografische%20Verkenningen%202015.pdf>) en de stads – en wijkmonitor 2017 (Link naar de stads- en wijkmonitor 2017: <http://swm.nijmegen.nl> daarbinnen het hoofdstuk bevolking: <http://swm.nijmegen.nl/p17021/bevolking>, daarbinnen de paragraaf bevolkingsprognose: <http://swm.nijmegen.nl/p17025/bevolkingsprognose>).

Tevens blijkt dit uit de eindrapportage regionale woningmarktanalyse (Companen/ABF). Hierover is de raad voorjaar 2017 geïnformeerd.

2. In de Waalsprong willen we de woningbehoefte zo goed mogelijk bedienen door een breed pallet aan woonproducten aan te bieden. Zowel sociale huur als geliberaliseerde huur, en verschillende categorieën koopwoningen. Voor wat betreft het vrije sectordeel van de markt wordt hierbij conform de ontwikkelstrategie Waalsprong (2013) vraag-gestuurd ontwikkeld.

Het sociale deel van het programma is vastgelegd in de grondexploitatie en komt neer op ca. 20% van het gehele programma voor de Waalsprong. De prestatieafspraken met de corporaties sluiten hierop aan. Ten opzichte van de VOK-afspraken zitten we met de afname van sociale kavels aan de bovenkant van de bandbreedte. Indien ervoor wordt gekozen meer of minder sociaal programma te realiseren zal dit consequenties hebben voor de grondexploitatie, omdat de grondopbrengst van een sociale woning lager is dan van een vrije sector woning. Dit effect is sterk afhankelijk van de fysieke invulling en de locatie. Wij willen blijven inzetten op de nakoming van de VOK-afspraken.

De afgelopen jaren is er middeldure huur gerealiseerd. In de huidige kopersmarkt is de verwachting dat (vooral) de realisatie van middeldure huur onder druk komt te staan. Vanuit een goede mix van aanbod van woningen willen we de middeldure huur ondersteunen. In de Zomernota hebben we daarom voor de realisatie van meer middeldure huur in totaal 1 miljoen euro gereserveerd. Met dit bedrag kan de naar verwachting lagere grondopbrengst bij middeldure huur worden gecompenseerd. Hiermee kan realisatie van dit segment in 2018 en 2019 worden gestimuleerd in de vorm van pilots. Indien gekozen wordt om langjarig middeldure huur verplicht te stellen dan heeft dit financiële consequenties.

In de grondexploitatie is rekening gehouden met de aantallen in de tabel hieronder (bron tabel: pagina 145 VGP 2017) . Indeling voor koop categorieën is indicatief omdat voor een aantal deelgebieden de bouwplannen niet definitief of nog niet bekend zijn.

Grondgebonden (aantal)		Totaal	Gerealiseerd	Prognose
Sociale huur	St	1.661	1.124	537
Goedkoop	St	1.711	147	1.564
Middel	St	3.301	1.719	1.582
Duur	St	2.946	2.113	833
Totaal		9.619	5.103	4.516
Appartementen (aantal)				
Sociale huur	St	933	328	605
Goedkoop	St	349	6	343
Middel	St	455	203	252
Duur	St	618	20	598
Totaal		2.355	557	1.798
Woningbouw totaal		11.974	5.660	6.314
Niet-woningbouw (m ²)				
Bedrijven	m ²	464.000	9.000	455.000
Kantoren	m ²	45.000	0	45.000
Winkels/Horeca	m ²	18.000	0	18.000
Bijzondere bebouwing	m ²	152.000	141.000	11.000
Totaal		679.000	150.000	529.000

Blok 18: vervallen	Webpagina:	Pagina boekwerk:

Blok 19 Fractie D66	Webpagina:	Pagina boekwerk: 16
Vraag: U schrijft; 'In Nijmegen Noord groeit het aantal kinderen de komende jaren fors. Daarom houden we rekening met een investering om de eerste van de twee scholen te realiseren in het gebied rond de Graaf Allardsingel. De tweede school zal volgen rond 2025/2026.' Zijn er al schoolbesturen die zich hiervoor hebben aangemeld?		
Antwoord Ja, het schoolbestuur Stichting Sint Josephscholen heeft aangegeven deze scholen te willen realiseren. Dit sluit aan op eerdere besluitvorming. Met het raadsbesluit van 20 september 2002 (nr. raadsvoorstel 161/2000) is de notitie 'Scholenplanning Waalsprong', als kader voor de scholenplanning in de Waalsprong, vastgesteld. In deze notitie staat vermeld dat met de schoolbesturen overeenstemming is bereikt over het uitgangspunt dat nieuwe basisscholen in de Waalsprong beheerd worden door de drie grote schoolbesturen in Nijmegen (Rosascholen en Stopozog (per 1 januari 2008 gefuseerd tot Stichting Conexus) en Josephscholen). In de notitie staat vermeld dat door de raad is vastgesteld dat voorzieningen voor basisonderwijs in het Waalspronggebied wordt uitgegaan van stichting van nieuwe basisscholen door de drie Nijmeegse besturenclusters. Daarbij is ook een koppeling gelegd tussen Josephscholen en Lent West (NB. Lent West omvat het huidige Broodkorf, Woenderskamp en Hof van Holland-Centrum). Vanuit het oogpunt van personeelsbeleid was (én is) dat zeer wenselijk; op deze wijze kan het effect van een leerlingdaling in Nijmegen Stad worden opgevangen via een stijging van leerlingaantallen in het		

Waalspronggebied.

Op 12 september 2006 heeft overleg plaatsgevonden met de drie grote schoolbesturen voor basisonderwijs over de verdeling van de nog resterende voorzieningen op het gebied van primair onderwijs. Naar aanleiding van dit overleg hebben de schoolbesturen de verdeling conform eerdere verdeling door de raad herbevestigd. Daarbij is herbevestigd dat Stichting Sint Josephscholen zowel de school in Noordrand West (bestaande uit Broodkorf en Woenderskamp) als Citadel (nu Hof van Holland-Centrum genaamd) zal stichten.

Blok 20 Fractie D66	Webpagina: 20	Pagina boekwerk:
Vraag: 1. Wat zijn de maatregelen die in het bestuursakkoord (met de provincie afgesproken investeringsagenda) zijn opgenomen die bij moeten dragen aan de profilering van Nijmegen als oudste stad en het beter zichtbaar maken van cultureel erfgoed? 2. Het algemene evenementenbeleid is aan herziening toe" wat betekent dit voor het huidige beleid en voor een eventueel herzieningstraject? 3. Betekent het overhevelen van het resterende bedrag in de investeringsregeling panden in de binnenstad dat het bedrag in 2017 wordt opgemaakt en er in 2018 geen budget meer over is? 4. Waar komt het WOII centrum?		
Antwoord 1. Met het tekenen van het Bestuursakkoord inclusief investeringsagenda hebben de partijen gezamenlijk de ambitie uitgesproken de historie van Nijmegen en het cultureel erfgoed essentieel onderdeel te laten zijn van de economische structuurversterking van de binnenstad van Nijmegen. Daartoe zullen de komende tien jaar gezamenlijk diverse projecten worden gerealiseerd. Het gaat hierbij om projecten die als doel hebben om van het Valkhofkwartier de cultuurhistorische pleisterplaats van Nijmegen te maken. De projecten die zijn opgenomen in het akkoord zijn de bouw van de Bastei, het restaureren en verbeelden van de burchtmuren van de Valkhofburcht, het oprichten van het WOII informatiecentrum en herstel van de historische aansluiting Burchtstraat – Valkhof. Daarnaast zetten we in op behoud van erfgoed in het Waalfront, om door middel van herbestemming van industriële gebouwen de geschiedenis van het gebied herkenbaar en beleefbaar te houden. Hiervoor gaan we onderzoek doen naar gedeeltelijk behoud van het Honigcomplex en onderzoek naar de herbestemmingsmogelijkheden voor het Nymakwartier. 2. Het huidige beleid Eventfull bestaat sinds 2012. Sindsdien is het aantal (vragen naar vergunningen voor) evenementen gegroeid. Binnen het huidige kader (incl. apv) wordt een grote verscheidenheid aan evenementen getoetst, mogelijk gemaakt en gefaciliteerd. Dit komt jaarlijks tot uiting in meer dan 500 evenementen, van grote popconcerten in de Goffert tot aan kleine straat- en buurtfeesten. Op dit moment wordt er gewerkt aan de totstandkoming van een evaluatie van het evenementenbeleid. Binnen de diverse afdelingen die betrokken zijn bij evenementen (o.a. Economische Zaken, Veiligheid, Cultuur, Mobiliteit, Milieu, Stadsbeheer, RO, etc) en bij externe partijen zullen informatie en signalen worden opgehaald. Deze worden in een (start)notitie voor nieuw of geactualiseerd beleid meegenomen, die vervolgens wordt voorgelegd aan het college/raad. 3. Er is ondertussen ruim € 200.000,- aan bijdragen in het kader van de investeringsregeling verstrekt. Daarnaast zijn er momenteel lopende aanvragen die gezamenlijk een claim van ruim € 100.000,- vertegenwoordigen. Of deze laatste aanvragen allemaal tot uitkering zullen komen is op dit moment nog niet met zekerheid te stellen. Feit is echter wel dat huidige omvang van de investeringsregeling zeer succesvol is en op korte termijn uitgeput dreigt te raken, in ieder geval vóór het verstrijken van		

de looptijd tot eind 2018.

4. Het WOII centrum zal in het centrum gevestigd worden. In het bedrijfsplan wordt de precieze locatie opgenomen. Op dit moment zijn er nog meerdere locaties in onderzoek. Er wordt gezocht naar de locatie waar de investering in het Informatiecentrum WOII het meest optimaal bijdraagt aan de profilering van Nijmegen als oudste stad en de beleving van ons cultuurhistorisch erfgoed.

Blok 21 Fractie D66	Webpagina:	Pagina boekwerk: 21/22
Vraag: 1. “We ontwikkelen samen een beeld op hoe de energievoorziening in stadsdelen en buurten er in de toekomst uit kan gaan zien en voeren hiervoor in 3 wijken pilots uit.” Welke drie wijken zijn dat? 2. “De Duurzaamheidslening voor maatregelen aan bestaande en nieuwe woningen wordt steeds beter benut. We zullen deze duurzaamheidslening blijven promoten, vooral via het Loket Duurzaam Wonen waar particuliere woningeigenaren ook voor advies terecht kunnen.” Om in aanmerking te komen voor een dergelijke lening wordt getoetst aan de normale kredietregelgeving. Alleen inwoners met voldoende leencapaciteit komen in aanmerking, waardoor in de praktijk vooral hogere inkomensgroepen gebruik maken van de regeling. Kunnen ook minder vermogende Nijmegenaren met een eigen huis duurzaamheidsmaatregelen treffen? 3. “We houden ook onverkort vast aan de gemeentelijke ESCo (Energy Service Companies) constructie voor maatschappelijk vastgoed.” Worden hierin ook sportaccommodaties, (basis)scholen en wijkcentra meegenomen? 4. “De windturbines aan de A15 zijn in 2016 in gebruik genomen. Naar verwachting zal de komende jaren het windpark verder worden uitgebreid.” Om hoeveel extra windmolens gaat het naar verwachting? 5. “Het animo voor participatie in het project was zo groot dat dit bijna vanzelfsprekend leidt tot nieuwe initiatieven rondom duurzame energie, zoals zon. We werken actief mee aan deze nieuwe initiatieven, ook op bedrijventerreinen.” Hoe ziet de inzet van de gemeente Nijmegen in nieuwe initiatieven eruit?		
Antwoord 1. De wijken Hengstdal, Zwanenveld en Bottendaal zijn uitgezocht voor een eerste verkenning naar een energiezuinige en aardgasarme wijk 2. Particuliere woningeigenaren zijn uiteraard vrij om duurzaamheidsmaatregelen te nemen aan hun eigen huis. Als zij geen gebruik kunnen of willen maken van de Duurzaamheidslening kunnen zij eigen middelen gebruiken om de maatregelen te financieren. We weten echter ook dat er een groep mensen is die geen eigen middelen hebben én niet in aanmerking kunnen komen voor de Duurzaamheidslening. Dat is de reden waarom we zijn aangesloten bij een landelijke werkgroep, geïnitieerd door het ministerie van BZK, om met oplossingen en maatregelen te komen om juist deze doelgroep te helpen met verduurzamen van de woning. 3. Ja, hierin zijn sportaccommodaties en wijkcentra meegenomen. Scholen alleen indien deze panden nog in het bezit van de gemeente zijn. Het overgrote deel van de scholen is echter doorgecentraliseerd en zijn schoolbesturen verantwoordelijk voor het onderhoud en de verduurzaming van de schoolpanden. Zij kunnen aansluiten bij landelijke programma's zoals Greendeal Scholen en kunnen zij gebruikmaken van de gemeentelijke “Stimuleringslening voor non-profit organisaties” om geld te lenen om de investering in duurzaamheidsmaatregelen te financieren. Sportverenigingen die geen gebruikmaken van een accommodatie van de gemeente, hebben		

afgelopen jaren van ons het aanbod voor een maatwerkadvis en begeleiding om in aanmerking voor de landelijke subsidie voor het verduurzamen van sportaccommodaties gekregen.

4. Op Nijmeegs grondgebied biedt het bestemmingsplan nog ruimte voor 1 turbine ten oosten van de bestaande rij. Daarnaast ontwikkelt Park15 op Overbetuws grondgebied ten westen van het park ook vier windturbines. Dit is echter een afzonderlijk initiatief buiten de gemeente en zal geen deel van het huidige windpark uitmaken.
5. De wind-coöperatie zet een deel van haar inkomsten in voor nieuwe duurzame initiatieven. Een eerste initiatief dat onderzocht wordt is het oprichten van een zonne-park onder en nabij de turbines. Omdat de combinatie van windturbines en zonnepanelen een betere exploitatie oplevert, heeft Stichting Wiek-II, de ontwikkelmaatschappij van de windcoöperatie, de wens om gronden in de nabijheid van de windturbines in te zetten om daarop zonnepanelen te plaatsen. De combinatie van zonnepanelen en windturbines staat bekend als Energielandschap De Grift. Het College heeft op 21 juni 2016 hiertoe een intentieovereenkomst met Wiek II afgesloten.

Blok 22 Fractie D66	Webpagina:	Pagina boekwerk: 23
Vraag: 1. ""de platformfunctie van de MGR komt nog onvoldoende tot zijn recht" kunt u dit toelichten? Wat betekent dit en wat zijn in uw inschatting de redenen hiervoor? 2. Waaruit blijkt voor u de toenemende belangstelling voor de euregio vanuit de regiogemeenten?		
Antwoord 1. Gemeenten binnen de MGR hebben verschillende beelden over de platformfunctie en wat die functie zou moeten inhouden. Wij zien de MGR als een platform waar portefeuille overstijgende thema's besproken kunnen worden, niet primair bedoeld om nieuwe modules te vormen. Daarnaast betekent modulair dat gemeenten kunnen kiezen, niet iedereen hoeft mee te doen in modules. De afgelopen periode is veel bestuurlijke aandacht uitgegaan naar de module Werkbedrijf. Het agenderen en bespreken van portefeuille overstijgende thema's komt langzaam op gang. Demografie is een thema dat wordt besproken binnen de MGR. Groei én krimp vragen om regionale afstemming rondom bepaalde voorzieningen. De raden kunnen ook zelf thema's aanreiken voor de verdere invulling van de platformfunctie. 2. De toenemende belangstelling blijkt uit reacties op presentaties in de verschillende gemeenten door Bureau Brussel regio Arnhem Nijmegen, uit de deelname aan door het Euregiokantoor georganiseerde bijeenkomsten en cursussen, uit de gestage groei van de Euregio met nieuwe leden, waaronder Düsseldorf en binnenkort vermoedelijk ook Apeldoorn.		

Blok 23 Fractie D66	Webpagina:	Pagina boekwerk: 30
Vraag: U schrijft; 'Ook stellen we de raming van de OZB-opbrengsten bij naar een realistisch niveau. Onlangs bleek dat deze raming de afgelopen jaren onvoldoende vanuit de realisatie is bijgesteld'. Kunt u dit in simpel Nederlands uitleggen en uitleggen waarom er de afgelopen jaren onvoldoende vanuit de realisatie is bijgesteld?		

Antwoord

Omdat in de praktijk de effecten van verbouw, bouw en sloop op de waarde van een pand pas enige tijd na afloop van een jaar goed ingeschat kunnen worden, zijn nu pas deze aanpassingen in volle omvang bekend. In dit verband merken we op dat we op dit moment bezig zijn om het waarderingstraject voor panden waarbij er sprake is van sloop, bouw en verbouw te versnellen waardoor wij sneller tot de juiste waarde en opbrengstverantwoording komen.

Blok 24 Fractie D66**Webpagina:****Pagina boekwerk: 34****Vraag:**

1. U schrijft: 'Recent bleek uit een herbeoordeling van de werkvoorraad een fors nadeel op de OZB opbrengst niet-woningen. Een verdere analyse laat zien dat er verschillende oorzaken zijn. Een deel is gelegen in het niet correct verwerken van herwaarderingseffecten in het verleden. Het andere effect is dat de toename van ons areaal door nieuw- en verbouw achter gebleven is bij onze inschattingen. Dit effect is versterkt door het ontmantelen van bedrijfspanden.
Staan beleid is dat we de onjuiste inschatting van de waardeverandering van het lopend jaar volgend jaar corrigeren. Hiermee wordt het structureel tekort € 1 miljoen lager dan het tekort in 2017. Het structureel nadeel van € 2 miljoen willen wij niet afwentelen op bedrijven. Wij zijn van mening dat een verhoging van de tarieven niet pas binnen de bestaande afspraken en nemen dit als nadeel.'
Kunt u in percentages per oorzaak uitdrukken wat het aandeel is geweest in het forse nadeel op de OZB opbrengst niet-woningen?
2. Waarom zijn de herwaarderingseffecten in het verleden niet correct verwerkt?
3. Waarom past een verhoging van de tarieven niet binnen de afspraken en wat zijn de gemaakte afspraken?
4. Wat zijn de gevolgen van het 'nemen van het nadeel'?

Antwoord

1. Het is moeilijk om precieze percentages aan te geven, dit omdat effecten in elkaar overlopen. Een grove duiding is wel te geven.
Ongeveer de helft wordt veroorzaakt door het achterblijven van areaal vanwege sloop en de economische crisis. De andere helft wordt veroorzaakt door bijstellingen van herwaarderingspercentages van voor-vorige jaren en bijstellingen van waarde door juridische procedures.
2. De herwaarderingspercentages kunnen ook na afloop van een jaar nog veranderen vanwege juridische procedures en door effecten van (ver)bouw (zie ook blok 23). Dit maakt dat de herwaarderingspercentages die worden gehanteerd bij het maken van het tarief later anders blijken te zijn. Hierbij is uitgangspunt dat we de "schattingsfout" van het lopend jaar corrigeren in het tarief voor het komend jaar.
3. In het coalitieakkoord is opgenomen dat we de OZB tarieven laten stijgen met de jaarlijkse gemeentelijke kostenstijging. Wij zijn van mening dat het niet past om de tarieven nog meer te laten stijgen om bovenstaande effecten te compenseren.
4. Het gevolg van het nemen van het nadeel is dat we in deze Zomernota in de ontwikkeling van de algemene middelen een nadeel van € 2 mln. op dit onderdeel nemen.

Blok 25 Fractie D66	Webpagina:	Pagina boekwerk: 34
Vraag: De post onvoorzien is/was structureel € 441.000. De hoogte van deze wettelijk verplichte post is niet voorgeschreven. Hoeveel hebben vergelijkbare steden in deze post gereserveerd?		
Antwoord In de Zomernota stellen we uw Raad voor de post onvoorzien structureel te verlagen van € 441.000 naar € 100.000. De gemeenten Groningen en Ede hebben in hun meerjarenbegroting van 2017 eveneens een structureel bedrag van € 100.000 opgenomen voor onvoorzien. De gemeente Arnhem raamt structureel € 272.000 (begroting 2017), gemeente Haarlem € 1,09 mln. structureel (begroting 2017) en de gemeente Breda € 1,5 mln. structureel (begroting 2017). We merken hierbij op dat de hoogte van de post onvoorzien mede in samenhang moet worden gezien met de verwachte ontwikkeling van de risico's en het beschikbare weerstandsvermogen (zie webversie 'Ontwikkeling weerstandsvermogen en risico's' bij het onderdeel 'Financieel').		

Blok 26 Fractie D66	Webpagina:	Pagina boekwerk: 50
Vraag: - U schrijft; In 2016 zijn de opbrengsten voor foutparkeerders ten opzichte van de primitieve begroting € 0,8 mln. lager uitgevallen. De oorzaken van de lagere opbrengst zitten deels in de hoge betalingsgraad, maar ook vooral in een verdere doorvoering van digitalisering en een hoge stijging van het aantal klanten dat via mobiel parkeren betaalt. Deze ontwikkeling lijkt zich voor 2017 door te zetten. Hoe heeft u met bovenbeschreven ontwikkeling rekening gehouden in de zomernota 2017? - Met betrekking tot Onderwijs: Wat houdt het bijstellen van de startscenario richting het lage scenario exact in?		
Antwoord - We verwachten dat de lagere boetes in 2017 doorzet en dat dit structureel is. We onderzoeken de besparingsmogelijkheden op de inzet van toezichthouders door een herverdeling over de verschillende programma's. In de 2^e helft van 2017 wordt een voorstel voorbereid. - De scenario's zijn gebaseerd op de verwachte instroom van leerlingen. Deze instroom lijkt vooralsnog lager dan verwacht bij het startscenario en kan leiden tot een lagere rijksbijdrage. De vaste kosten van de onderwijslocatie blijven daarentegen doorlopen. We wachten momenteel nog op nieuwe doorrekeningen en komen hier in de Nota Slotwijzigingen op terug.		

Blok 27 Fractie D66	Webpagina:	Pagina boekwerk: 55
Vraag: Wat verklaart de afname van euro's bij "vrouwenopvang" van €45.000 in 2017 naar €3.000 de jaren erna? De investering in een structureel en landelijk dekkend netwerk van centra voor seksueel geweld? Is dit inderdaad gerealiseerd en geborgd, eind 2017?		
Antwoord		

Er is geen sprake van een afname, maar een toename van de decentralisatieuitkering met de genoemde bedragen.

Het Rijk stelt de decentralisatieuitkering Vrouwenopvang periodiek bij via de circulaire. Vaak gaat het om geringe aanpassingen doordat de maatstafaantallen worden geactualiseerd. Dit heeft ook in de septembercirculaire 2016 plaatsgevonden; dit verklaart de geringe toename van € 3.000. Naast deze aanpassing heeft het Rijk voor het jaar 2017 de laatste tranche beschikbaar gesteld voor de opzet en borging van een structureel en landelijk dekkend netwerk van Centra voor Seksueel Geweld. Het gaat om een bedrag van € 42.000. Nijmegen heeft beschikbare middelen via de decentralisatieuitkering ingezet op het Centrum Seksueel en Familiaal Geweld zodat activiteiten gerealiseerd en geborgd zijn in 2017.

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Datum
12 juni 2017

Ons kenmerk
FA20/17.0005447

Contactpersoon
Elise van Vuuren

Onderwerp
Meicirculaire 2017

Datum uw brief

Doorkiesnummer
(024) 3292013

Geachte leden van de Raad,

Op 1 juni 2017 is de meicirculaire 2017 van het gemeentefonds gepubliceerd. De circulaire bevat in de aanloop naar een nieuw kabinet weinig beleidswijzigingen. Zoals gebruikelijk informeren wij uw Raad per brief over de betekenis hiervan voor onze gemeente.

In deze brief geven wij eerst een korte samenvatting van de effecten uit de meicirculaire. Vervolgens geven wij een analyse van het effect op het financieel beeld. Daarna gaan wij in op de integratie uitkering sociaal domein.

De brief sluit af met een toelichting op de nieuwe taakmutaties, decentralisatie uitkeringen (DU's) en integratie uitkeringen (IU's). Een overzicht van alle aanpassingen van de taakmutaties, DU's en IU's is als bijlage opgenomen.

Samenvatting

De meicirculaire 2017 heeft een aantal positieve effecten voor ons financieel beeld. Gelet op de onzekerheden met name door de lopende kabinetsformatie is het onzeker of dit positieve effect standhoudt.

Uit onderstaande tabel blijkt het effect van de doorrekening van de meicirculaire 2017 ten opzichte van de Stadsbegroting 2017. Het verschil tussen deze meicirculaire en de Stadsbegroting 2017-2020 is € 6 mln miljoen in 2017 oplopend naar € 21 miljoen in 2021. Over een aantal zaken hebben wij Uw Raad in de afgelopen periode geïnformeerd en hiervan hebben we de financiële effecten in de Zomernota meegenomen. Dit zijn de uitkomsten uit de septembercirculaire, de slotwijziging 2016, de aanpassingen van de aantallen, en de toename van het gemeentefonds als gevolg van prijsstijging van de nationale bestedingen van het rijk (accres).

In de meicirculaire is verder een aantal taakmutaties, DU's en IU's gewijzigd en zijn er één nieuwe taakmutatie en drie nieuwe DU's geïntroduceerd. Conform staand beleid zetten wij deze

Vervolgvel

1

bedragen even apart en zullen we in de Stadsbegroting een voorstel doen hoe wij deze bedragen willen inzetten.

Ook de IU sociaal domein is aanzienlijk toegenomen. Deze bedragen reserveren wij voor het programma Zorg en Welzijn.

Rekening houdende met bovenstaande effecten leidt dit tot de volgende effecten op het financieel beeld, zie onderstaande tabel.

Bedragen x €1.000	2017	2018	2019	2020	2021
Stand GF na verwerking meicirculaire	351.867	360.461	364.786	367.148	371.716
Stand GF Stadsbegroting 2017-2020	345.979	349.734	351.118	351.925	350.922
Verschil	5.888	10.727	13.668	15.223	20.794
Reeds gemeld:					
septembercirculaire 2016	1.888	3.454	4.823	5.408	5.408
slotwijziging 2016 mutatie IU sociaal domein	-2.163	-2.080	-2.065	-1.984	-1.984
verwerking aantallen gemeentefonds in zomernota 2017	260	131	276	606	4.818
verwachte accrestoename Zomernota 2017	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
bestemd voor DU's, IU's, taakmutaties	1.619	917	875	868	1.681
bestemd voor IU sociaal domein	3.132	4.089	4.154	4.551	4.631
Subtotaal	-348	2.716	4.105	4.274	4.740
Afrekening accres 2016 en Bed Bad Brood 2016	743				
Effect gemeentefonds op financieel beeld	395	2.716	4.105	4.274	4.740

Met deze wijzigingen ontstaat een ander financieel beeld dan wij in de Zomernota 2017 hebben gepresenteerd. Het verwachte tekort in 2017 neemt met € 0,4 miljoen af, in de jaren 2018 tot en met 2021 neemt het positief saldo verder toe. Deze effecten staan in de navolgende tabel.

In onderstaande tabel staat het financieel beeld na verwerking van de meicirculaire ten opzichte van de Zomernota.

Veranderingen financieel beeld bedragen x €1.000	2017	2018	2019	2020	2021
Financieel beeld Zomernota 2017	-3.089	16	1.807	3.566	6.482
Effect gemeentefonds	395	2.716	4.105	4.274	4.740
Financieel beeld na verwerking meicirculaire	-2.694	2.732	5.912	7.840	11.222

Analyse effect meicirculaire op financieel beeld

De meicirculaire laat voor alle jaren een positief beeld zien. Het effect van de meicirculaire is € 1,9 miljoen in 2017, dit loopt op naar € 6,2 miljoen in 2021. Zoals hiervoor is toegelicht, is in de Zomernota al rekening gehouden met een effect van €1,5 miljoen. Dit maakt dat het effect van het gemeentefonds op het financieel beeld € 0,4 miljoen is in 2017 en op loopt tot €4,7 miljoen in 2021. Er zijn twee belangrijke oorzaken aan te geven:

1. De accresontwikkeling;

Vervolgvel

2

2. Aanpassing van aantallen in het gemeentefonds.

Deze twee onderdelen worden hieronder toegelicht.

Accresontwikkeling

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens het systeem van 'samen de trap op en samen de trap af' hebben wijzigingen in bepaalde rijksuitgaven (de netto gecorrigeerde rijksuitgaven) direct invloed op de omvang van het gemeentefonds. De jaarlijkse toename of afname van het Gemeentefonds, voortvloeiend uit de trap op trap af-methode, wordt het accres genoemd.

De accresontwikkeling is voor de komende jaren (met uitzondering van een kleine min in 2020) positief ten opzichte van de vorige stand, de septembercirculaire van vorig jaar. In 2017 vindt ook de verwerking plaats van de positieve afrekening van het accres 2016. Deze bedragen zijn structureel.

Belangrijke oorzaken voor de positieve accresontwikkeling zijn:

- een hogere inflatie die doorwerkt in een hogere loon- en prijsontwikkeling op de Rijksbegroting;
- diverse mutaties binnen de Rijksbegroting zoals compensatie voor gestegen pensioenpremies ABP;
- mutaties bij dividendstromen uit staatsdeelnemingen;
- extra uitgaven aan studieleningen, en
- aanpassingen van kasritmes door departementen door middel van kasschuiven.

Aanpassing van aantallen in het gemeentefonds

We hebben een inventarisatie gemaakt van de gewijzigde maatstafaantallen in het gemeentefonds. Een aantal maatstafaantallen is definitief vastgesteld. Hier hebben we rekening mee gehouden. Met maatstaven waarvan de aantallen nog niet definitief zijn vastgesteld, gaan we behoedzaam om.

3D taken/Integratie-uitkering sociaal domein

De voorgenomen overheveling per 2018 van de integratie-uitkering sociaal domein naar de Algemene uitkering is uitgesteld naar op zijn vroegst 2019. Het Rijk heeft ingestemd met het verzoek van de VNG om eerst afspraken te maken over de structurele indexering van de betreffende budgetten.

Met ingang van 2016 zijn de objectieve verdeelmodellen voor de WMO 2015 en Jeugdzorg van toepassing. Tevens is vanaf 2016 voor beschermd wonen als onderdeel van de WMO een verbeterd historisch verdeelmodel van toepassing. Het steven is om vanaf 2020 naar een geheel objectief verdeelmodel voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang, en WMO 2015 begeleiding te komen.

De macrobudgetten zijn ten opzichte van de septembercirculaire 2016 gewijzigd.

De belangrijkste mutaties zijn:

1. De loon- en prijsbijstelling 2017 is toegekend. Alle bedragen werken structureel door.

Vervolgvel

3

2. Vooruitlopend op overeenstemming in het bestuurlijk overleg tussen VNG en het ministerie van VWS is over de volumegroei 2018 is voor WMO 2015 aan het gemeentefonds al uitgekeerd € 44 miljoen en voor WMO 2007 € 16 miljoen.
3. In het bestuurlijk overleg tussen VNG en Ministerie van VWS is overeengekomen dat VWS de uitname voor herinstromers WLZ (Wet langdurige Zorg) met ingang van 2017 structureel zal corrigeren. Deze correctie bedraagt € 30 miljoen met ingang van 2017. Mogelijk zal dit bedrag komende jaren nog stijgen; hierover komt duidelijkheid in de septembercirculaire.
4. De tranche extramuralisering bedraagt voor de WMO 2015 van € 35 miljoen structureel met ingang van 2018.
5. Uitname van € 13 miljoen met ingang van 2018 vanwege verschuiving naar de Zorgverzekeringswet van kosten verzorging van kinderen met somatische aandoeningen.

In onderstaande tabel staan de mutaties uit de meicirculaire van de uitkeringen in het sociaal domein genoemd.

Mutaties bedragen IU sociaal domein (in €)	2017	2018	2019	2020	2021
IU sociaal domein Jeugd	570.069	886.537	886.536	1.143.802	1.146.808
IU sociaal domein Participatie	523.015	488.619	534.913	520.529	549.657
IU sociaal domein WMO beschermd wonen	1.017.366	1.048.547	1.072.403	1.071.222	1.072.274
IU sociaal domein taken alle gemeenten	709.901	1.670.593	1.665.417	1.820.484	1.819.753
Totaal	2.820.351	4.094.296	4.159.269	4.556.037	4.588.492

Behalve nieuwe macrobedragen zijn voor 2018 nieuwe aantallen gehanteerd voor de verdeelmaatstaven. De aantallen zijn - met uitzondering voor de WsW waarvoor nieuwe aantallen gebruikt zijn - ook voor de latere jaren gehanteerd. Hiermee is de verdeling voor 2018 in deze circulaire definitief (met uitzondering van WsW) en blijft het aandeel in de verdeelmodellen van de individuele gemeenten bij eventuele toekomstige wijzigingen in het macrobudget gelijk.

Met de VNG is afgesproken om met ingang van 2017 de verdeling van de Wsw-middelen te baseren op het kenmerk "betalende gemeente" in plaats van op het kenmerk "woongemeente". Hierdoor is het uitgangspunt voor de verdeling de gemeente waar een Wsw-er een dienstverband heeft in plaats van de woonplaats. Deze wijziging is in deze circulaire verwerkt. De overstap op betalende gemeente is gemaakt omdat jaarlijks veel verrekeningen plaatsvonden tussen gemeenten en Sw-bedrijven.

Integratie-, decentralisatie-, en suppletie-uitkeringen

Bestaande decentralisatie-uitkeringen

In deze circulaire zijn enkele mutaties gemeld bij bestaande regelingen; deze zijn inclusief mutaties van de september- en decembercirculaire 2016 opgenomen in de bijlage.

Afrekening verhoogde asielinstroom, partieel effect en verhoogde asielinstroom, participatie 2016

Op basis van het Uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom ontvangen gemeenten voor 2016 en 2017 een bedrag per een in die gemeente geplaatste vergunninghouder.

De meicirculaire 2017 bevat de bedragen die zijn toegekend over de periode november en december 2016 en over de periode januari tot en met april 2017. Voor de DU verhoogde

Vervolgvel

4

asielinstroom, partieel effect en voor participatie en integratie zijn over november en december 2016 nog bedragen toegekend.

Het aantal gehuisveste vergunninghouders in 2016 is lager dan was geraamd, zodat over 2016 minder dan het totaal beschikbare bedrag wordt uitgekeerd. Het resterend budget is overgeheveld naar uitkeringsjaar 2017 en voor verdeling over de gemeenten beschikbaar. Mocht over 2017 opnieuw sprake zijn van een lagere realisatie, dan vloeit het resterende bedrag in de meicirculaire 2018 terug naar de algemene uitkering (gedeelte partieel effect) c.q. de begroting van het ministerie van SZW (gedeelte participatie en integratie).

Afrekening Bed, Bad en Brood 2016

In deze circulaire is voor 2016 voor Nijmegen een bedrag van € 477.239 beschikbaar gesteld als tegemoetkoming in de onkosten van gemeenten met een lokale bed-bad-broodvoorziening voor de periode van 1 november 2015 tot en met 30 november 2016. De verdeling over de gemeenten is in overleg tussen het Rijk en de VNG tot stand gekomen. Deze bijdrage valt vrij in de algemene middelen.

Nieuwe decentralisatie-uitkeringen

In deze circulaire zijn voor Nijmegen daarnaast ook drie nieuwe DU's opgenomen. Deze worden hieronder kort toegelicht.

Impuls klantprofielen

De centrumgemeenten in de 35 arbeidsmarktregio's ontvangen in 2017 elk een bedrag van € 88.500 als stimulans om het aantal gemeentelijke klantprofielen op het gewenste niveau te krijgen. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het realiseren van de banenafpraak.

Impuls grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling

De centrumgemeenten van de arbeidsmarktregio's in de grensstreek met Duitsland en/of België waaronder Nijmegen ontvangen in 2017 elk een bedrag van € 100.000 om bestaande kansen voor bemiddeling van werkloze werkzoekenden beter te benutten.

Economische zelfstandigheid

Nijmegen als één van de centrumgemeenten van de arbeidsmarktregio's ontvangt een bedrag van € 37.000 in 2017 om het programma economische zelfstandigheid uit te voeren. Het programma heeft als doel om de economische zelfstandigheid van vrouwen te vergroten door hen te stimuleren om stappen te zetten richting de arbeidsmarkt. In de Zomernota 2017 is voorgesteld om dit bedrag toe te kennen aan programma Economie en Werk.

Taakmutaties

Over het algemeen hebben taakmutaties geen netto budgettair effect.

Er is één nieuwe taakmutatie, te weten voor betaling aan derden zoals de VNG. Omdat vanaf 2018 geen sprake meer is van rechtstreekse betalingen aan derden worden bestaande reserveringen ongedaan gemaakt en worden deze middelen toegevoegd aan de algemene uitkering. Deze taakmutatie bedraagt € 203.000 in 2018 en loopt op tot € 242.000 in 2021. Deze bedragen zullen weer aangewend moeten worden voor de betalingen aan derden. De VNG is voornemens een Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering in het leven te roepen. Op 14 juni 2017 wordt hierover een besluit genomen tijdens de ALV.

Vervolgvel

5

Suppletie-uitkering bommenregeling

Nijmegen ontvangt over 2017 een bedrag van €234.430 in de vorm van een suppletie-uitkering voor gemaakte kosten van het opsporen en ruimen van explosieven uit de tweede wereldoorlog. Hiertoe heeft Nijmegen een aanvraag gedaan bij het Ministerie van BZK welke is toegekend.

In de bij deze brief bijgevoegde bijlage staan de nieuwe en wijzigingen op bestaande taakmutaties, DU's en IU's vermeld.

Hoogachtend,

college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,

De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls

mr. drs. A.H. van Hout

Vervolgvel

6

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nieuw						
Impuls klantprofielen		88.500				
Impuls grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling		100.000				
Economische zelfstandigheid		37.000				
Tijdelijke voorziening bed , bad en brood	477.239					
Suppletie-uitkering bommenregeling		234.430				
Bestaand						
DU versterking aanpak jihadisme		121.000				
LHBT emancipatiebeleid		10.000				
Gezond in de stad			386.231	386.231	386.231	386.231
maatschappelijke opvang		-35.525	-35.525	-35.525	-35.525	-35.525
Armoedebestrijding kinderen			6.779	6.779	6.779	6.779
sociaal domein jeugd		570.069	886.537	886.537	1.143.802	1.146.808
sociaal domein participatie		523.015	488.619	534.913	520.529	549.657
sociaal domein WMO beschermd wonen		1.017.366	1.048.547	1.072.403	1.071.222	1.072.274
sociaal domein WMO taken alle gemeenten		709.901	1.670.593	1.665.417	1.820.484	1.819.753
Vrouwenopvang		15.292	29.958	29.958	29.958	29.958
WMO		463.943	593.373	593.373	596.400	611.286
Verhoogde asielinstroom, partieel effect	235.547	356.105				
Verhoogde asielinstroom, participatie	140.744	197.674				